

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze

Porovnání let 2016 až 2020

Centrum sociálních služeb Praha (CSSP) je příspěvkovou organizací hlavního města Prahy. Poskytuje terénní, ambulantní i pobytové služby široké škále osob v tíživé životní nebo sociální situaci. Rozsah služeb realizovaných CSSP zahrnuje služby především z oblasti sociální, ale jeho nedílnou součástí jsou také některé ze služeb zdravotnických, informačních, apod. Zároveň CSSP zaměřuje svou činnost i na sféru odborného vzdělávání a metodickou a koncepční aktivitu nejen v oblasti sociálních služeb na území Prahy.

Pražské centrum primární prevence (PCPP) vzniklo v roce 2008 jako odborné metodické pracoviště zaměřené na oblast primární prevence rizikového chování na území hl. města Prahy.

- Poskytuje metodickou podporu, konzultace, supervize a vzdělávání v jednotlivých oblastech rizikového chování
- Podílí se na tvorbě informačních a metodických projektů
- Přípravuje analýzy z oblasti rizikového chování, které jsou podkladem pro vytváření plánů a strategií v oblasti primární prevence rizikového chování v Praze
- Podílí se na vědecko-výzkumné činnosti ve spolupráci s akademickými pracovišti

Komparaci zpracovali: Roman Petrenko a Miroslav Líbal

V rámci CSSP spolupracovali Jan Žufníček, Pavel Dosoudil, Jana Gricová, Lucie Myšková a David Čáp.

Poděkování dále patří Janě Havlíkové, Monice Puchelové (oddělení prevence Magistrátu HMP) a metodikům prevence z pražských pedagogicko-psychologických poraden.

Obsah

Metodika a struktura výběru	snímek 05 - 10
Užívání návykových látek	snímek 11 - 24
Zkušenost s nežádoucím chováním	snímek 25 - 41
Rizikové chování na internetu a rizikové sexuální chování	snímek 42 - 47
Spokojenost žáků a důvěra k pedagogům	snímek 48 - 52
Trávení času během karantény	snímek 53 - 65
Duševní zdraví (pouze rok 2019)	snímek 66 - 69
Informační gramotnost	snímek 70 - 72
Zájem o pomoc a další informace	snímek 73 - 76
Shrnutí hlavních zjištění a návrhy na opatření	snímek 77 - 83

Metodika

Velikosti výběru

2016 – **18 580 respondentů** ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií

2017 – **8 644 respondentů** ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií

2018 – **8 482 respondentů** ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií

2019 – **9 278 respondentů** ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií

2020 – **8 724 respondentů** ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií

Termíny dotazování

07. 11. – 27. 11. 2016

01. 11. – 22. 11. 2017

27. 11. – 17. 12. 2018

21. 11. – 20. 12. 2019

01. 12. – 23. 12. 2020

Metodika

Metoda sběru dat

Distribuce odkazu na dotazník jednotlivým školám. Samostatné vyplnění elektronického dotazníku žáky na internetu (CAWI) během vyučování.

Vyřazování respondentů

Za účelem zpřesnění výpovědní hodnoty dat bylo před jejich zpracováním provedeno čištění.

2016 – z původního počtu 22 819 respondentů bylo vyřazeno 4 239 respondentů

2017 – z původního počtu 9 574 respondentů bylo vyřazeno 930 respondentů

2018 – z původního počtu 10 510 respondentů bylo vyřazeno 2 028 respondentů

2019 – z původního počtu 11 472 respondentů bylo vyřazeno 2 194 respondentů

2020 – z původního počtu 11 392 respondentů bylo vyřazeno 2 668 respondentů

Poznámka

Veškeré zobrazované hodnoty jsou uvedeny v %.

Shrnutí hlavních zjištění:

- 1) Rozmach technologických závislostí
- 2) Nápor na duševní zdraví
- 3) Látkové opojení mezi žáky nefrčí
- 4) Trvalá rizika kyberprostoru nemizí
- 5) Epidemiologická opatření mají na jednotlivé žáky různě silné dopady

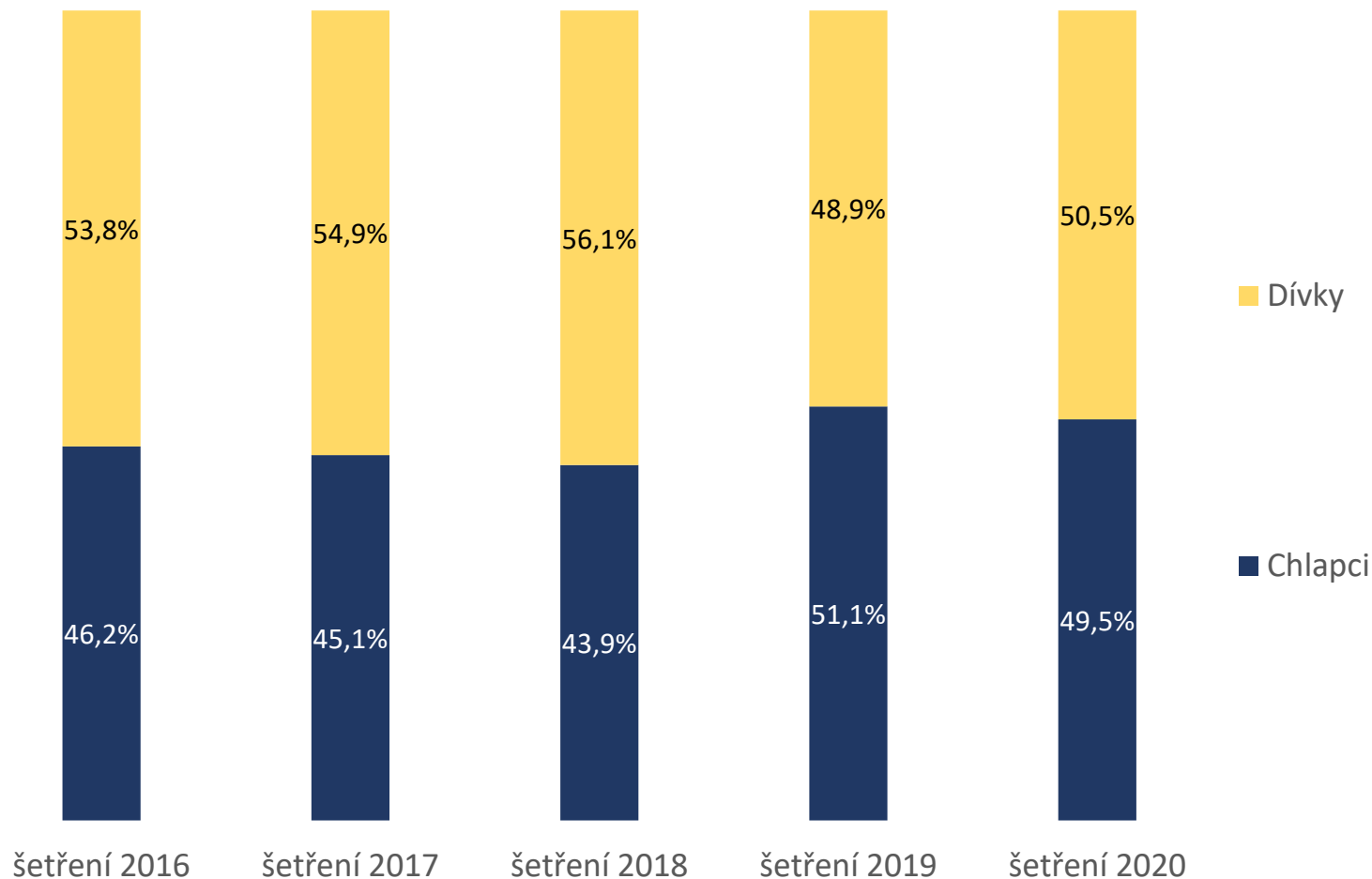
Struktura výběru (jedná se o údaj o podobě dat před převážením)

Rozložení dle pohlaví:

V průběhu jednotlivých let kolísá zastoupení dívek a chlapců, kteří se šetření zúčastnili.

Tuto skutečnost ovšem kompenzujeme tzv. převážováním dat, které je blíže vysvětleno na snímku číslo 10.

Nejvýraznější zastoupení dívek v původních datech jsme měli v roce 2018, a to 56,1 %. Naopak v roce 2019 jsme měli v hrubých datech více chlapců než dívek, kterých bylo pouze 48,9 %,

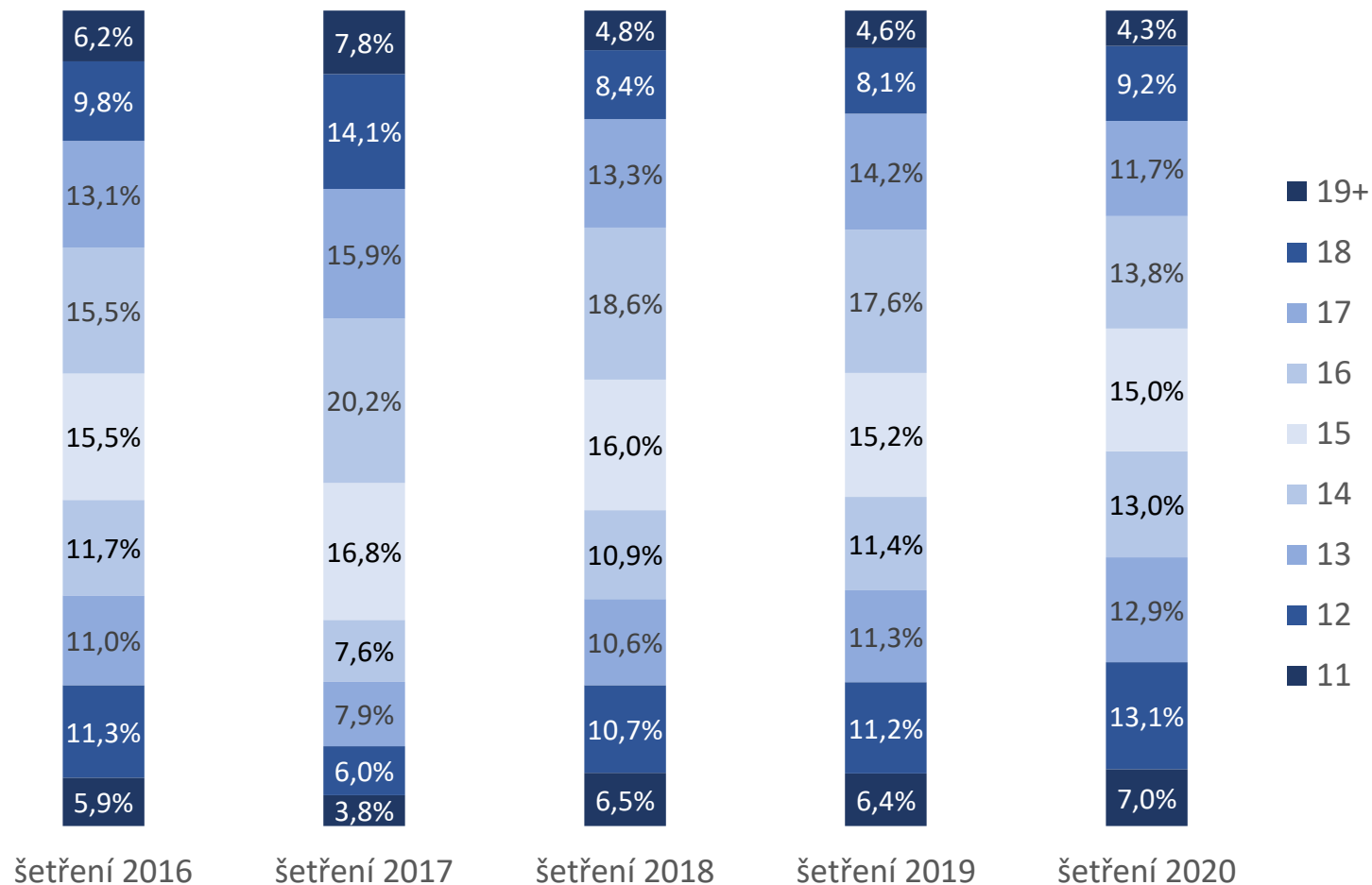
Struktura výběru (jedná se o údaj o podobě dat před převážením)

Rozložení dle věku:

V průběhu jednotlivých let je ve výběru podobné věkové rozložení žáků, kteří se šetření zúčastnili.

Nejvýraznější zastoupení starších žáků nastalo v roce 2017, kdy bylo 58 % žáků starších 15 let, zatímco ve skutečnosti bylo v daném roce na pražských školách mezi žáky 2. stupňů ZŠ a SŠ žáků starších 15 let pouze 42 %.

Tento fakt kompenzujeme převážováním dat, které je blíže vysvětleno na snímku číslo 10.

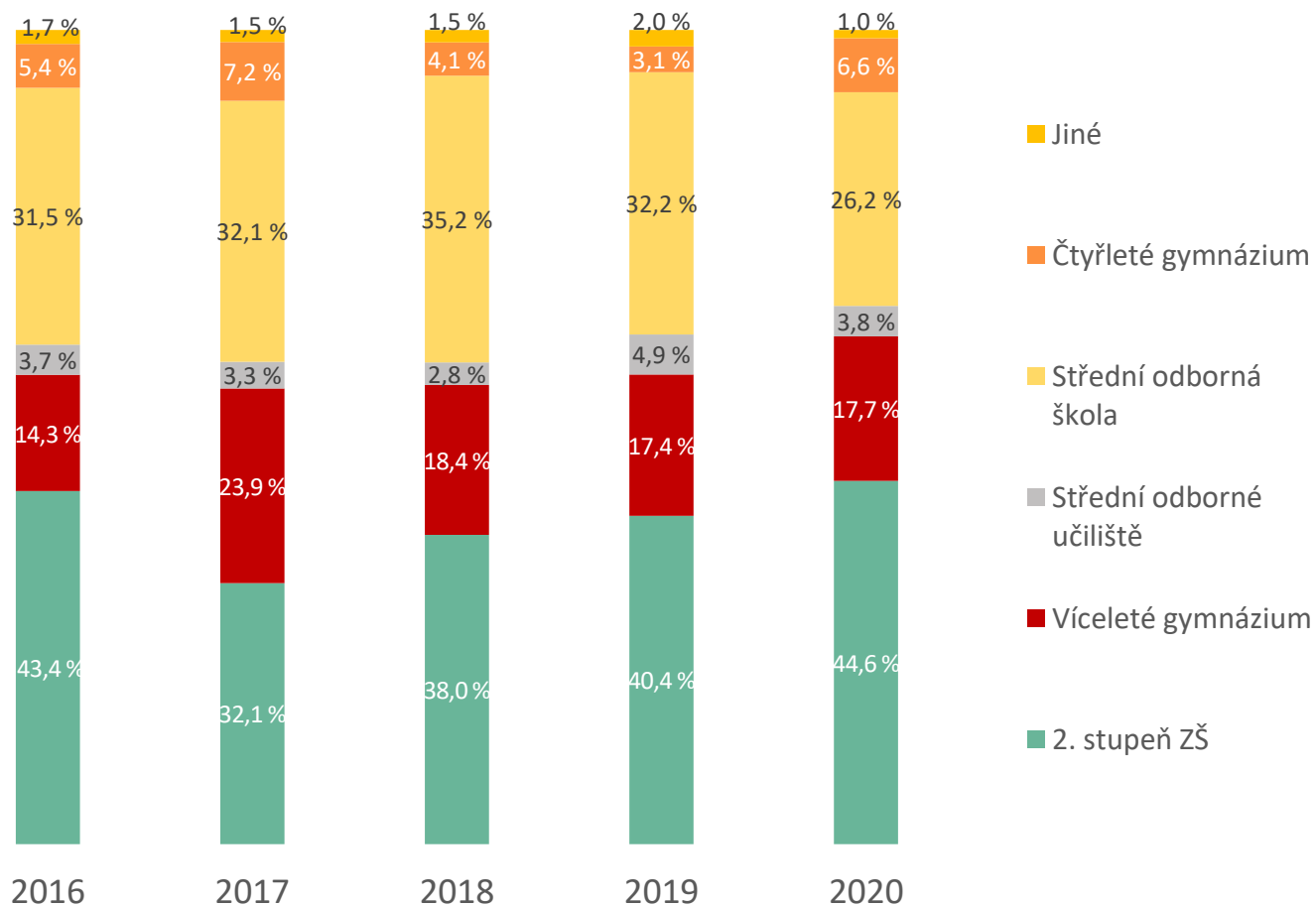
Struktura výběru

Rozložení dle navštěvovaného typu školy:

Dotazník vyplňují žáci od 6. třídy základní školy až po 4. ročníky středních škol. Ve všech letech byli nejvíce zastoupeni žáci 2. stupně základních škol (32 až 45 %), následování žáky středních odborných škol (26 až 35 %).

Ve všech vzorcích bylo relativně malé zastoupení žáků středních odborných učilišť (3 až 5 %). Žáků víceletých gymnázií* máme ve vzorcích mezi 14 % (v roce 2016) až 24 % (v roce 2017).

*Víceleté gymnázium = součet osmi a šestiletých gymnázií

Metodika

Porovnávání vážených dat

Dále prezentované hodnoty pocházejí z **převážených datových souborů**. Data byla převážena na základě skutečného počtu chlapců a dívek pro jednotlivé věkové ročníky.

Šetření probíhala oslovením všech pražských škol, ale výběr respondentů nebyl dále nijak omezen a záleželo na ochotě škol a jednotlivých žáků. Každý rok se tak z hlediska rozložení pohlaví, věku či druhu navštěvované školy sejde trochu jiný vzorek žákovské populace. Výskyt rizikového chování silně závisí na věku respondentů, ale také na pohlaví, proto je vážení dat před jejich srovnáváním důležitým krokem k validitě prezentovaných závěrů.

Převážení znamená, že záměrně kompenzujeme počty respondentů našich šetření tak, aby odpovídaly celkové populaci žáků a žákyň v Praze z hlediska rozložení věku. Věkové kategorie, které jsou ve výběrovém souboru podreprezentovány, budeme počítat vícekrát a naopak věkové kategorie, které jsou nadreprezentovány, budeme počítat méněkrát. Tím se nám vykompenzují výběrem vzniklé rozdíly ve věkové struktuře žáků a komparace dat získá přesnější základ.

Data převažujeme z hlediska věku a pohlaví žáků.

Užívání návykových látek

Mediální obraz vs. data

Praha
5 PLUS 2
ČÍSLO 8, ROČNÍK X 26. 2. 2021 ...str. 4 a 5

Ondřej Veselý
Kvůli postavě ve Vyprávěj na mě lidé na ulici křičeli, že jsem hajzl

Pijeme více. Nejvyšší čas vyzkoušet si půst

Obliba alkoholu v době covidu a omezení vzrostla. Lidem chybí jiné způsoby vyžití a uvolnění, mnozí ve skleničce hledají zmírnění obav. Dobrou zprávou je, že roste i obliba „sušení“ a půstu od alkoholu. ILLUSTRACNÍ FOTO | ARCHIV MAIRA

V době pandemie stále více lidí pravidelně konzumuje alkohol. Omezení, kterým čelíme, působí na psychiku a **lidé hledají ve skleničce „únik“**.

5plus2 ROZHOVOR
IVANA SÝKOROVÁ

zace je Česko dlouhodobě v první desíce zemí s nejvyšší spotřebou alkoholu,“ varuje Ladislav Čzémy z Národního ústavu duševního zdraví (NUDZ). Jak je na tom každý z nás, nám může ukázat schopnost načas alkohol úplně vysadit. Výzvou může být i akce „Suchej únor“, jejímž partnerem NUDZ je, nebo právě probíhající období půstu před Velikonocemi. Jakýkoli čas, který věnujeme vynechání alkoholu, se může blahodárně projevit na celkové odolnosti organismu, zvýšení imunity a zdraví.

ci a prospěšné. „Zlepší se spánek, celkově se může zlepšit psychická pohoda,“ říká Ladislav Čzémy.

Co vše má a může mít na zvýšenou konzumaci alkoholu v této době vliv? Omezení, která zažíváme v souvislosti s pandemií a která výrazně ovlivňují sociální, rodinné, pracovní i volnočasové stránky našich životů, nemají obdoby za poslední desetiletí. Tato omezení jsou pro mnohé lidi zdrojem chronického stresu a zhoršeného psychického stavu. Zvýšený příjem alkoholu pak může být u některých lidí součástí zvládací strategie. Krátkodobě může alkohol zlepšit náladu, potlačit pocity úzkosti a vést k zapomenutí na starosti.

- Z našich dat nevyplývá, že by „obliba alkoholu v době covidu“ vzrostla mezi žáky 2. stupně ZŠ a SŠ.
- Naopak, také v „covidovém“ roce 2020 pokračoval trend snižování počtu příležitostných i pravidelných konzumentů alkoholu mezi dětmi a mladistvými.

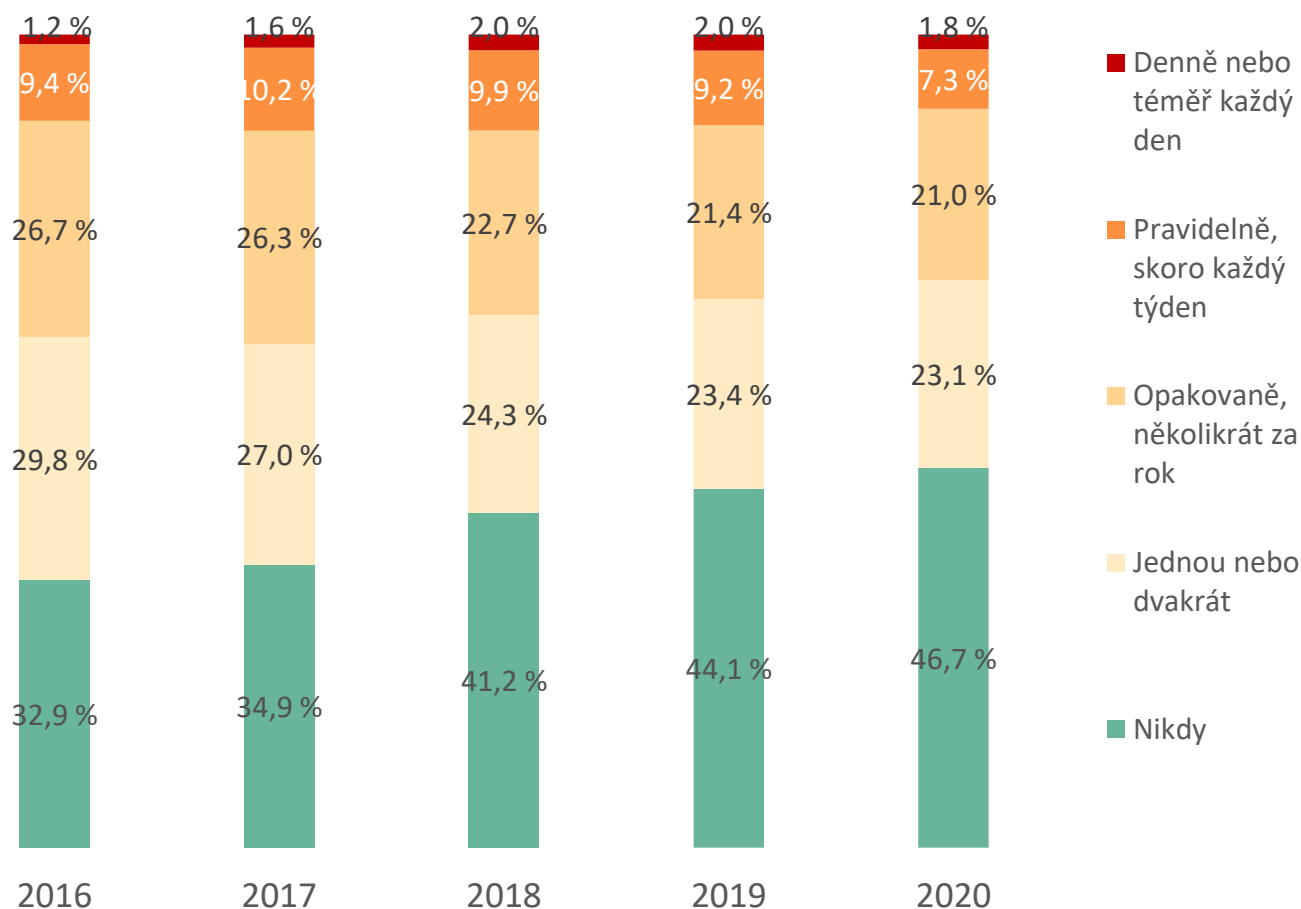
Užívání návykových látek – alkohol

Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a alkohol:

Četnost konzumace alkoholu vykazuje za sledované období podle získaných dat zlepšující se tendenci. Žáci konzumují alkohol méně často. Podíl žáků, kteří za poslední rok nepili alkohol, se zvýšil z 33 % v roce 2016 na necelých 47 % v roce 2020.

Podíl pravidelných konzumentů v průběhu let kolísá od 11 do 12 %. Téměř denně či skoro každý týden konzumovalo 10,6 % žáků v roce 2016. V roce 2020 došlo u tohoto ukazatel k propadu na 9,1 %, patrně i následkem koronavirových opatření.

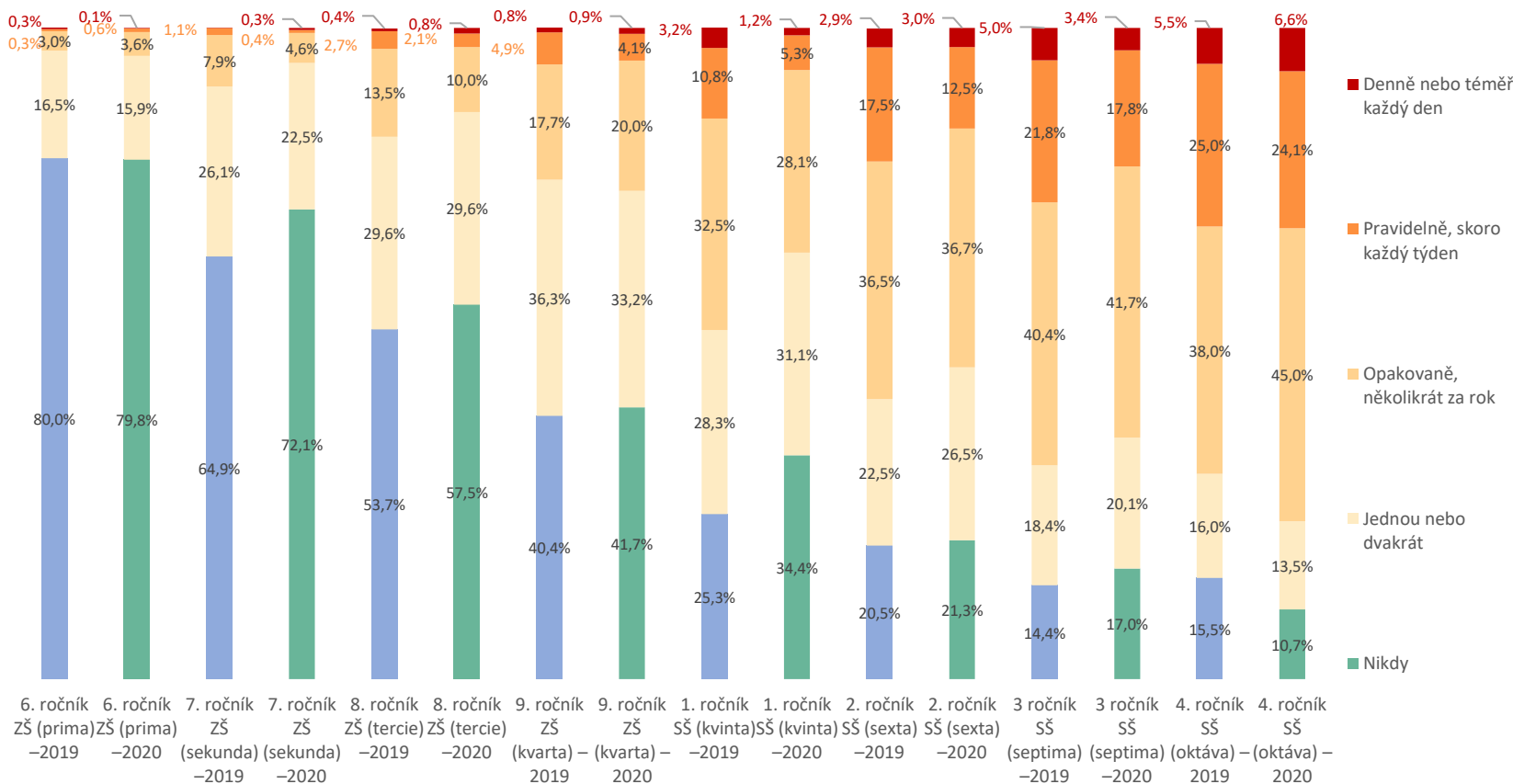
Nesledujeme množství alkoholu, které žáci konzumují, proto by formulace ve znění „žáci pijí méně alkoholu“ nebyla přesná. I když předpokládáme, že u většiny osob znamená menší četnost také menší objem konzumace.

Užívání návykových látek – alkohol dle ročníků (srovnání 2019 a 2020)

Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a alkohol:

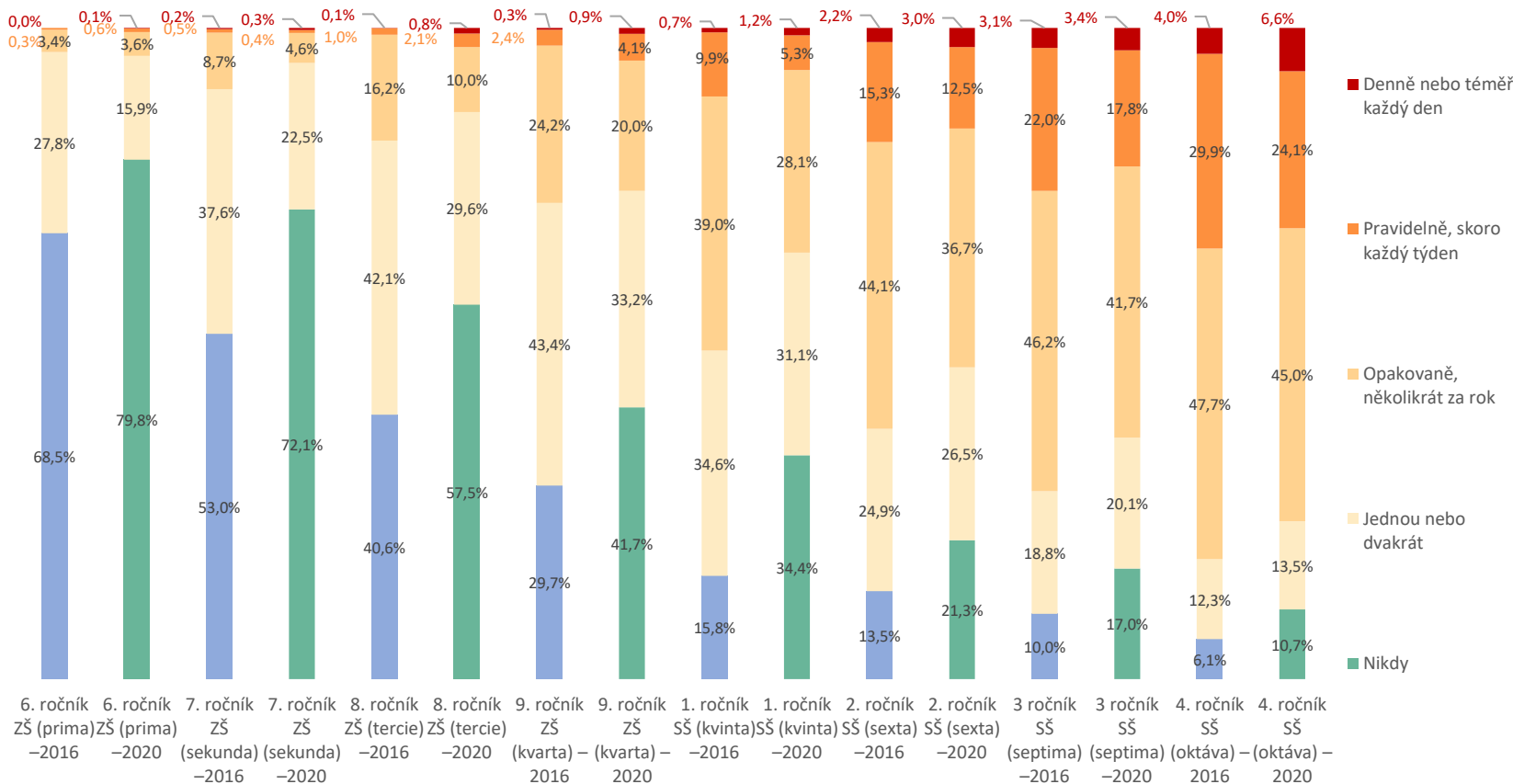
Při srovnání let 2020 a 2019 vidíme, že četnost konzumace alkoholu klesla ve všech sledovaných ročnících, ovšem s výjimkou 4. ročníků SŠ, kde částečně vzrostla, navíc zde mírně vzrostl počet každodenních konzumentů.

Užívání návykových látek – alkohol dle ročníků (srovnání 2016 a 2020)

Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a alkohol:

Při srovnání let 2020 a 2016 vidíme, že četnost konzumace alkoholu je klesající ve všech námi sledovaných ročnících, tedy od 6. třídy ZŠ až po nejvyšší ročník SŠ.

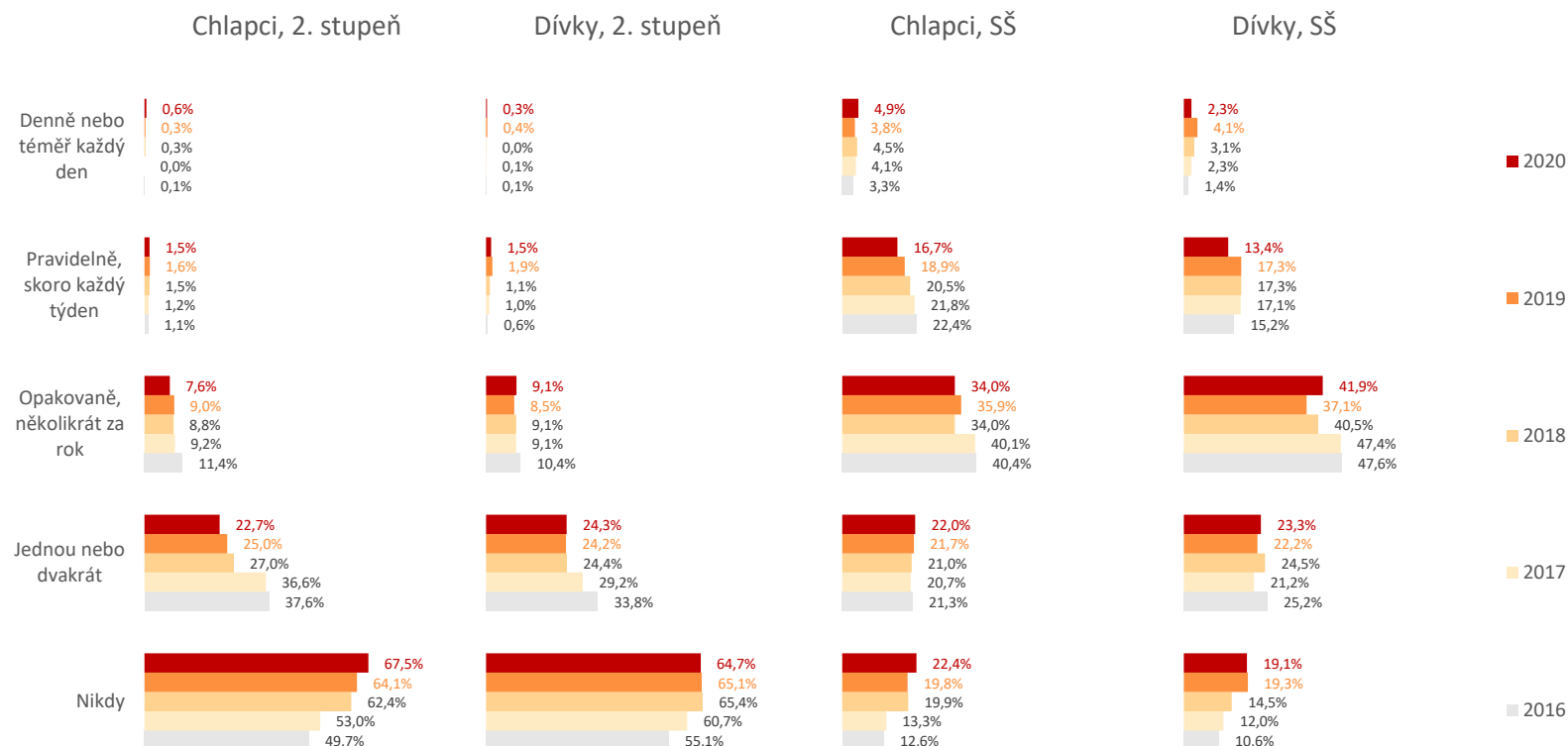
Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze (2016–2020)

Užívání návykových látek – alkohol dle stupně školy a pohlaví – srovnání jednotlivých let

Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a alkohol:

Při srovnání jednotlivých let podle věkových skupin a pohlaví vidíme, že četnost konzumace alkoholu u žádné ze skupin výrazně nevybočuje z celkových trendů.

Rok 2020 také nepřinesl v žádné skupině výrazný nárůst konzumace alkoholu.

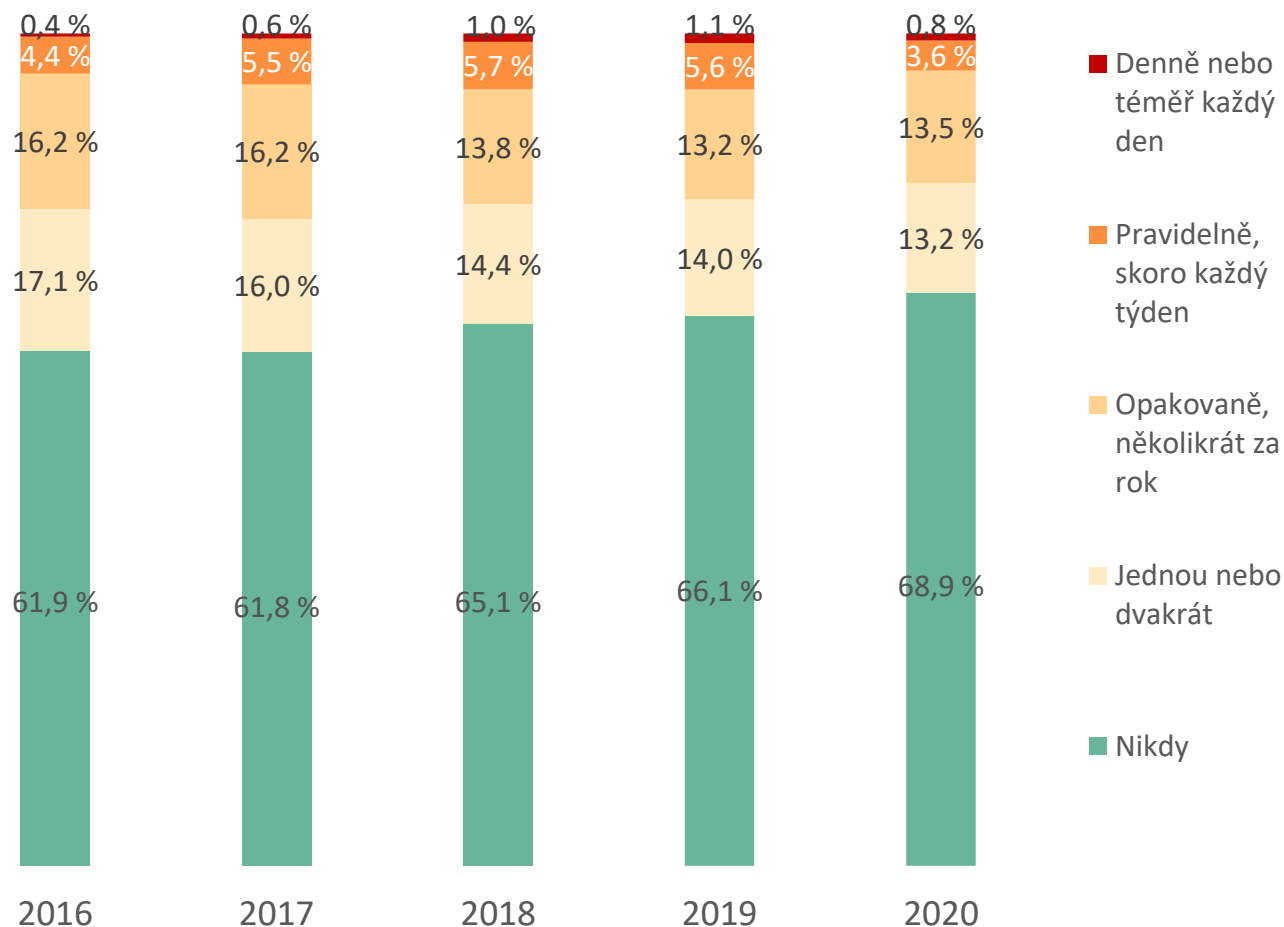
Užívání návykových látek – opilst

Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi se opil/a:

Také četnost výskytu opilsti u žáků má sestupnou tendenci.

Počet žáků, kteří podle svých slov nikdy v posledním roce nebyli opilí, se zvýšil z 62 % na 69 %.

Počet žáků, kteří uvedli opilst skoro každý týden či den, v roce 2020 poklesl (patrně i následkem koronavirových opatření) a to na 4,4 % oproti hodnotě 6,7 % v roce 2019.

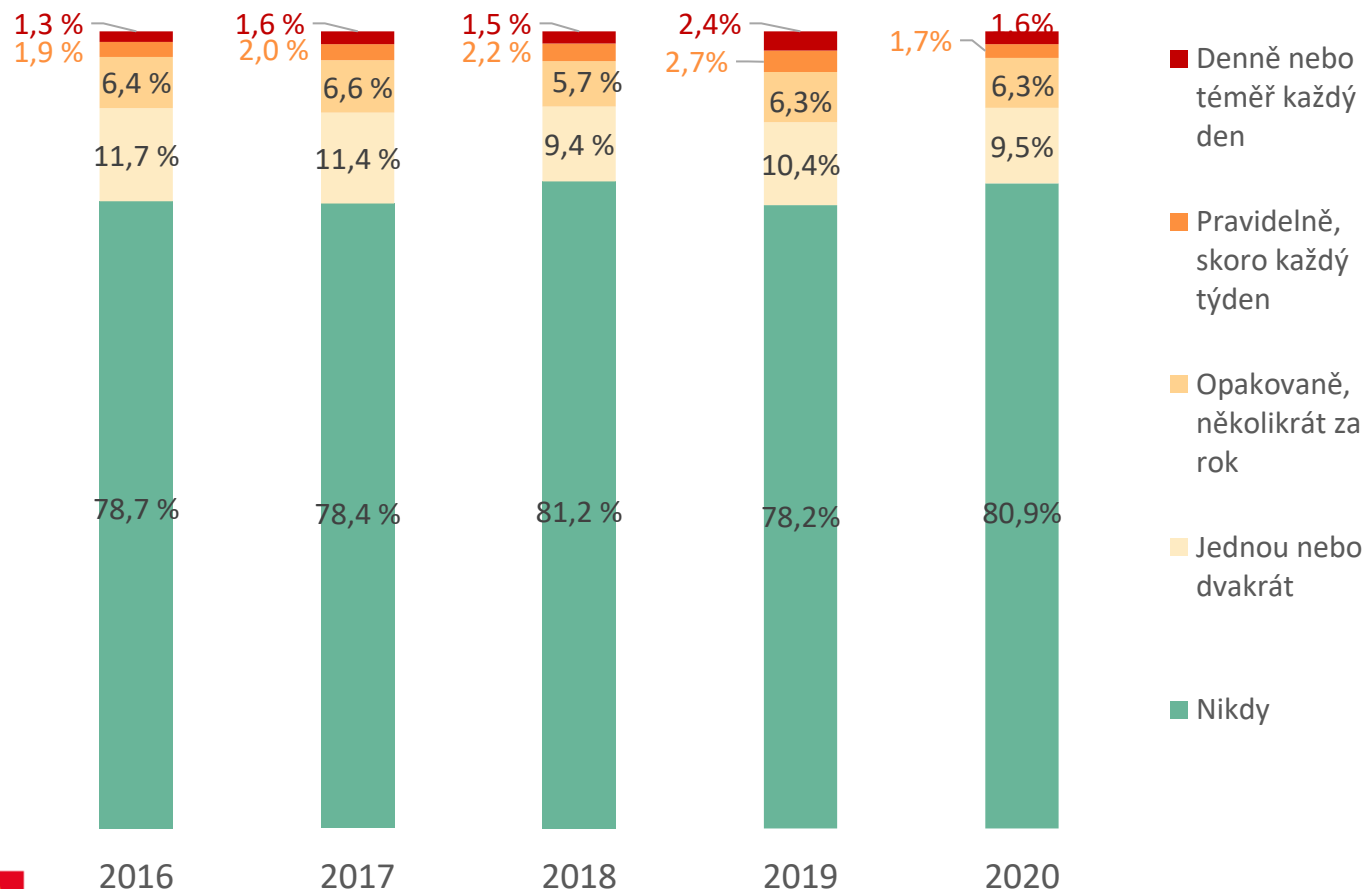
Užívání návykových látek – marihuana

Kolikrát jsi v uplynulém roce kouřil/a marihuanu nebo hašiš:

Dlouhodobě se drží trend, že více než 78 % žáků (až 81,2 % v roce 2018) udává, že v uplynulém roce marihuanu nebo hašiš vůbec nekouřili.

V letech 2016 až 2019 se zvyšoval počet žáků, kteří kouření marihuany přiznali skoro každý týden či den. Podíl vzrostl z 3,2 % v roce 2016 až na 5,1 % v roce 2019.

V roce 2020 došlo ke zmenšení této skupiny pravidelných uživatelů na 3,3 % patrně i vlivem koronavirových opatření.

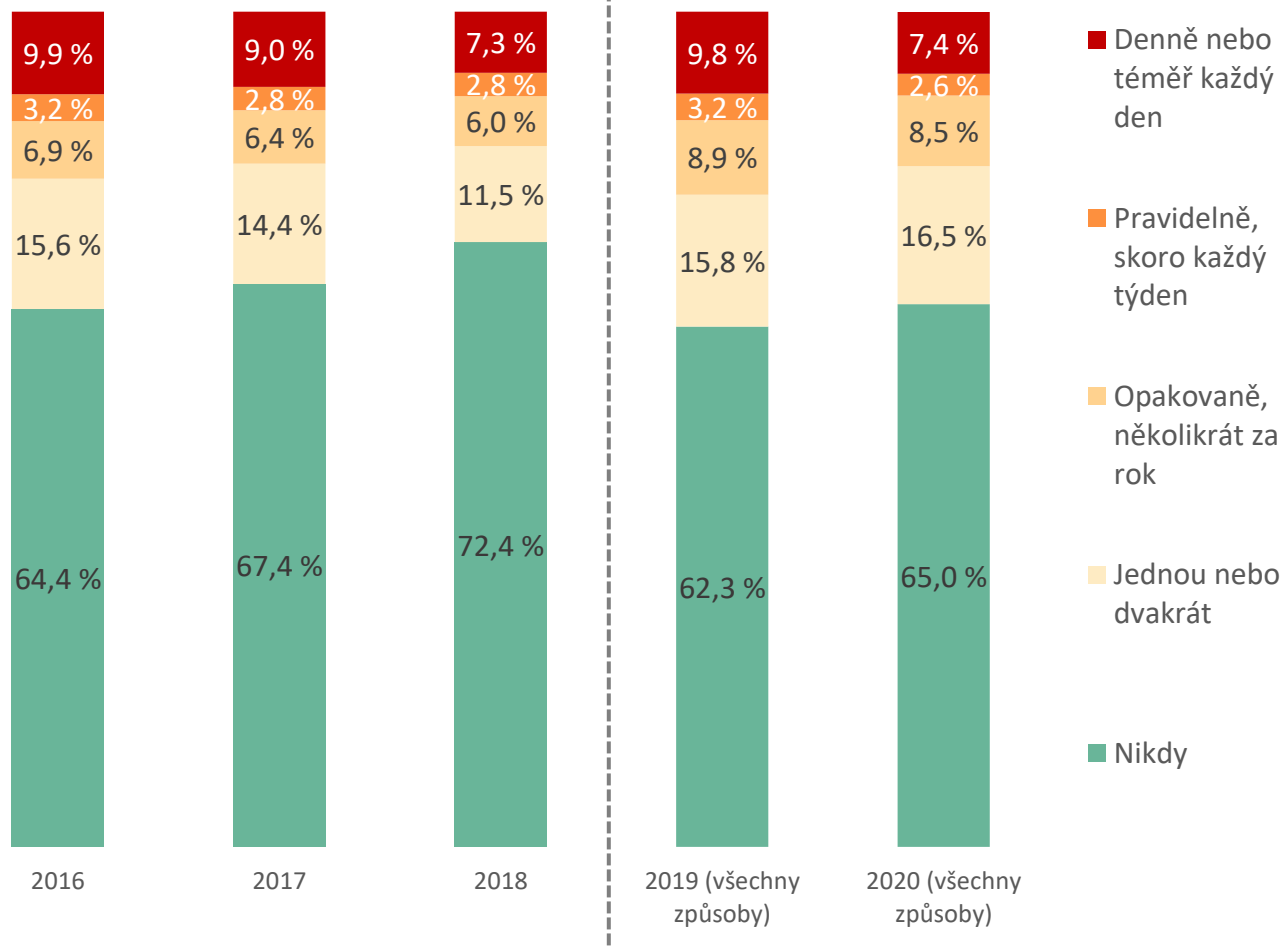
Užívání návykových látek – cigarety, tabák, nikotin

Kolikrát jsi v uplynulém roce kouřil/a cigarety nebo tabák:

Na otázku, kolikrát žáci za poslední rok kouřili cigarety, odpovídal v letech 2016 až 2018 rostoucí počet osob, že nekouřili nikdy. Počet těchto žáků rostl ze 64,4 % v roce 2016 přes 67,4 % v roce 2017 až na 72,4 % v roce 2018.

V roce 2019 jsme upravili znění otázky a ptali se na 4 různé způsoby užívání tabáku/nikotinu. Domníváme se, že následkem této změny došlo ke zvýšení podílu žáků, kteří uvedli užití některé z forem tabáku/nikotinu a to celkem na 37,7 %, resp. 35 % v roce 2020.

Pokud se podíváme pouze na žáky, kteří v roce 2019 a 2020 uvedli užívání tabákových cigaret (viz následující slide), pokračuje sestupný trend.

Užívání návykových látek – cigarety, tabák, nikotin (2019–2020)

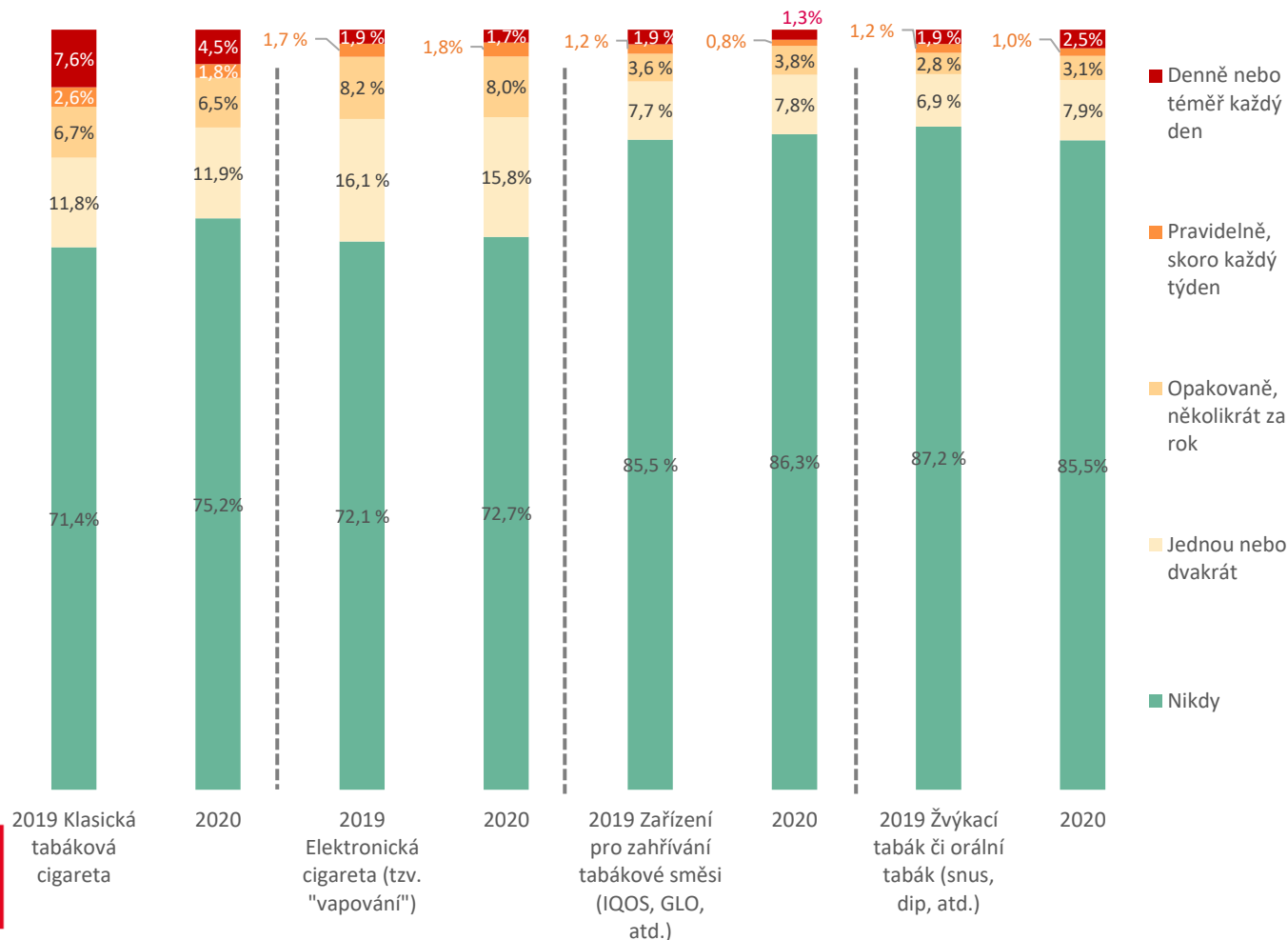
Kolikrát jsi v uplynulém roce užil/a následující látky:

V roce 2019 jsme se žáků poprvé dotazovali na detailnější informace k užívání cigaret, tabáku a nikotinu. Na výběr měli žáci čtyři různé způsoby užívání tabáku/nikotinu.

Z výsledků vyplynulo, že v roce 2020 jsou již nejčastější formou užívání tabáku/nikotinu mezi žáky elektronické cigarety, jejichž užití přiznalo 27,3 % žáků. Většina z těchto případů se týkala užití jen jednou či dvakrát za rok. Opakované užívání uvedlo 11,5 % žáků.

Klasické tabákové cigarety zaznamenaly ústup na 24,8 %, ale drží si prvenství u té části žáků, která kouří pravidelně.

Užívání zařízení pro zahřívání tabákové směsi alespoň jednou vyzkoušelo necelých 14 % žáků a velmi podobný podíl je také u užití žvýkacího či orálního tabáku.

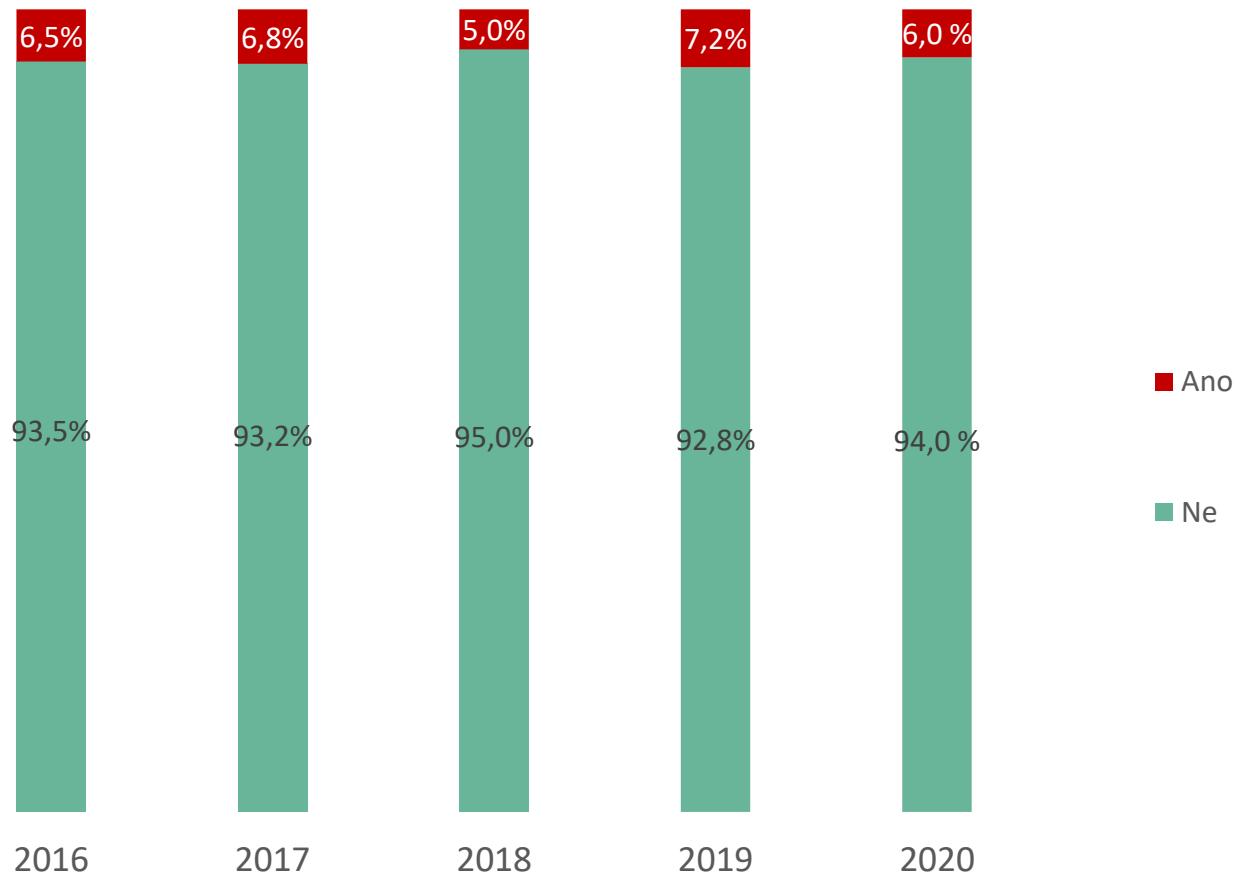

Užívání návykových látek – jiné návykové látky

Vzal/a sis v uplynulém roce jinou návykovou látku:

Procento žáků, kteří si za uplynulý rok vzali nějakou návykovou látku (jinou než alkohol, tabák a marihuanu), je v jednotlivých letech velmi podobné. Po převážení šlo v letech 2016, 2017 a 2019 přibližně o 7 % žáků. V roce 2018 uvedlo pouze 5 % žáků, že zkusilo za posledních 12 měsíců jinou návykovou látku. V roce 2020 to bylo 6 %.

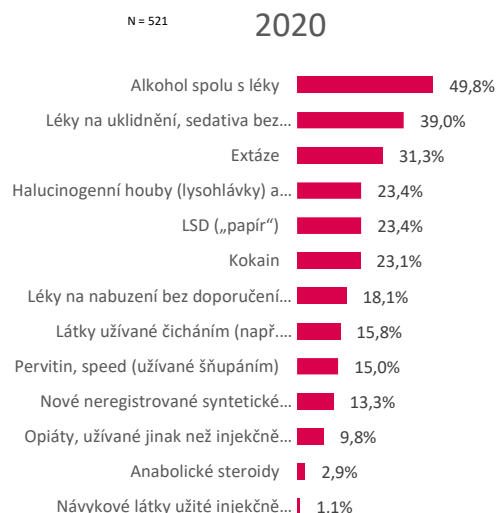
Nejčastěji užívanou látkou z položek nabízených v dotazníku byla kombinace alkoholu a léků a léky na uklidnění. Na dalších místech se nachází extáze a kokain. U všech látek platí, že většina respondentů je užila pouze jednou či dvakrát.

Užívání návykových látek – jiné návykové látky

Zastoupení jiných návykových látek mezi žáky, kteří uvedli, že užili v uplynulém roce **alespoň jednou** některou z nabízených dalších návykových látek (*jednou nebo dvakrát až denně nebo téměř každý den*):

Při podrobnějším pohledu pouze na ty žáky, kteří uváděli, že některou z jiných látek opravdu užili, můžeme vidět, že co se týká druhů užívaných látek, nepřinesl rok 2020 zásadní změnu, ale můžeme pozorovat pokles látek užívaných na párty či v klubech (extáze, kokain), zřejmě jako následek koronavirových opatření. U léků na uklidnění nedošlo oproti roku 2019 k výraznějšímu poklesu a umístily se proto v roce 2020 z hlediska četnosti užití na druhém místě.

Rizikové chování – srovnání s jiným výzkumem

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách 2019 **ESPAD**

<https://www.drogy-info.cz/nms/vyzkum-nms/evropska-skolni-studie-o-alkoholu-a-jinych-drogach-espac-2019/>

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) přinesla v roce 2019 zjištění o poklesu užívání návykových látek mladistvými. Stejně zjištění obsahovala i předchozí studie ESPAD z roku 2015.

1. Ve srovnání s rokem 2015 došlo k výraznému poklesu prevalence kouření cigaret u 16letých
2. Mezi roky 2015 a 2019 došlo k výraznému poklesu uváděné konzumace alkoholu
3. Podle dat za rok 2019 pokračoval pokles zkušeností mládeže s nelegálními drogami

Rizikové chování – srovnání s jiným výzkumem

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách 2019 **ESPAD**

Pokud srovnáme výsledky našeho výzkumu s výsledky studie ESPAD, vidíme u sledované skupiny ve věku 15 a 16 let velmi podobné výsledky, navzdory rozdílné metodologii a rozdílné délce doby, na kterou se dotazujeme.

Ve studii ESPAD přiznalo konzumaci alkoholu v posledních 30 dnech 62,7 % žáků, v šetření CSSP přiznalo konzumaci alkoholu za poslední rok opakovaně či pravidelně 42,3 % žáků.

U kouření tabáku se průměrné hodnoty pohybují kolem 23 %, u užití marihuany kolem 13 % a u užití jiných návykových látek okolo necelých 8 %.

	Praha 2019 (jen 15–16 let) v uplynulém roce užili opakovaně	ESPAD 2019 (15–16 let) v posl. 30 dnech
Konzumace alkoholu	42,3 %	62,7 %
Kouření tabákové cigarety	21,9 %	23,6 %
Užití marihuany (konopné látky)	14,2 % *28,6 %	11,6 % **28,4 %
Užití jiné návykové látky	*7,9 % extáze a zneužití léků	7,6 % extáze a halucin.

* - zahrnuje všechny, kdo alespoň 1x užili

** - alespoň jednou za život

Zkušenost s rizikovým či nežádoucím chováním

Zkušenost s nežádoucím chováním

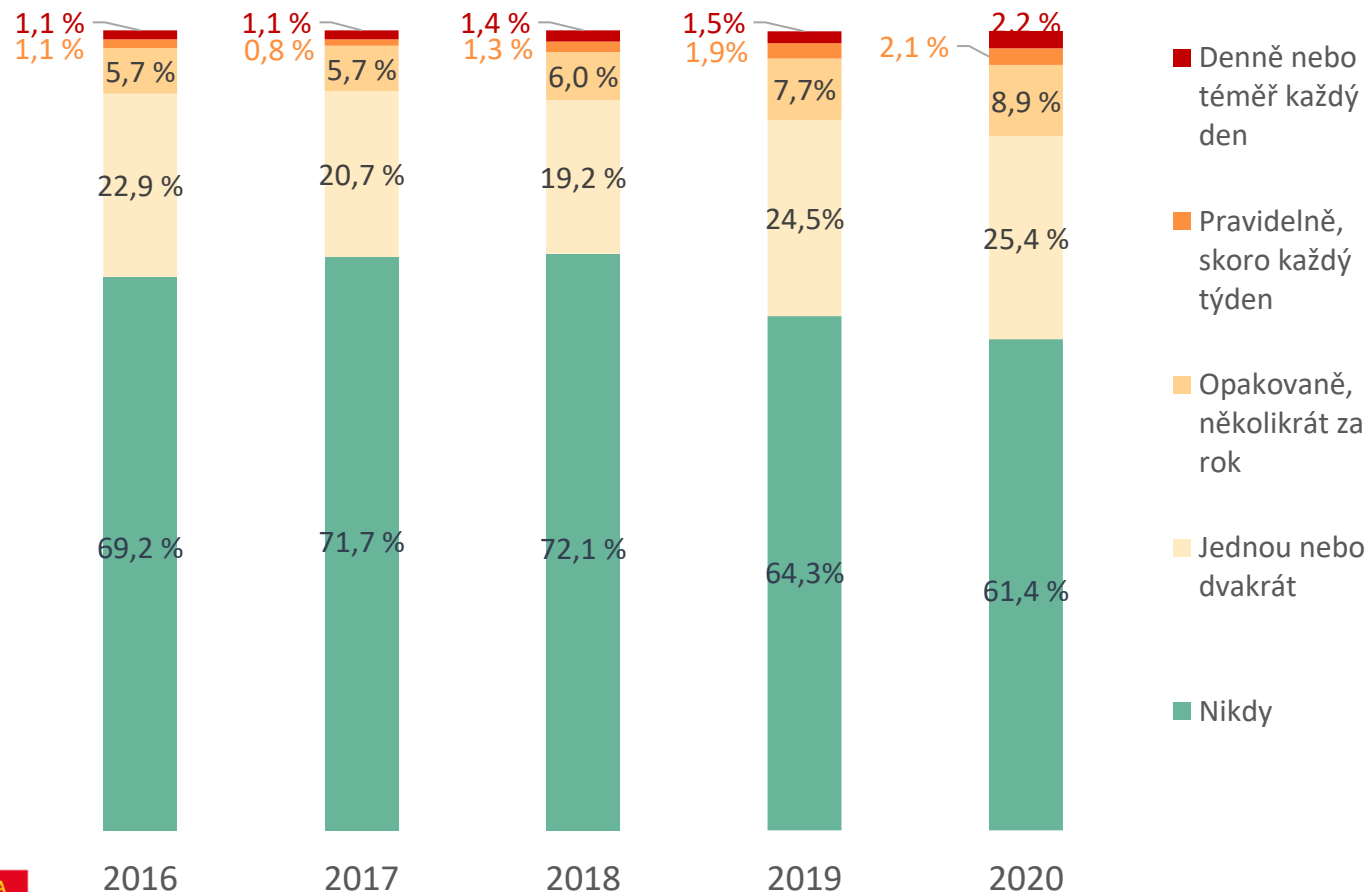
Na internetu tě někdo pomluvil, nadával ti, ubližoval:

Napadení na internetu není v dotazníku blíže definováno a necháváme tak na zvážení každého respondenta, co považuje za napadení.

V letech 2016 až 2018 došlo k poklesu počtu žáků, kteří uvádí, že se s napadením na internetu setkali.

V roce 2019 a 2020 ale došlo ke zvýšení a s napadením na internetu se potkalo více než 35 % žáků v roce 2019 a přes 38 % v roce 2020.

S pravidelným napadáním téměř každý den a/nebo skoro každý týden se v roce 2020 setkávalo 4,3 % žáků, což je nejvíc za sledované období.

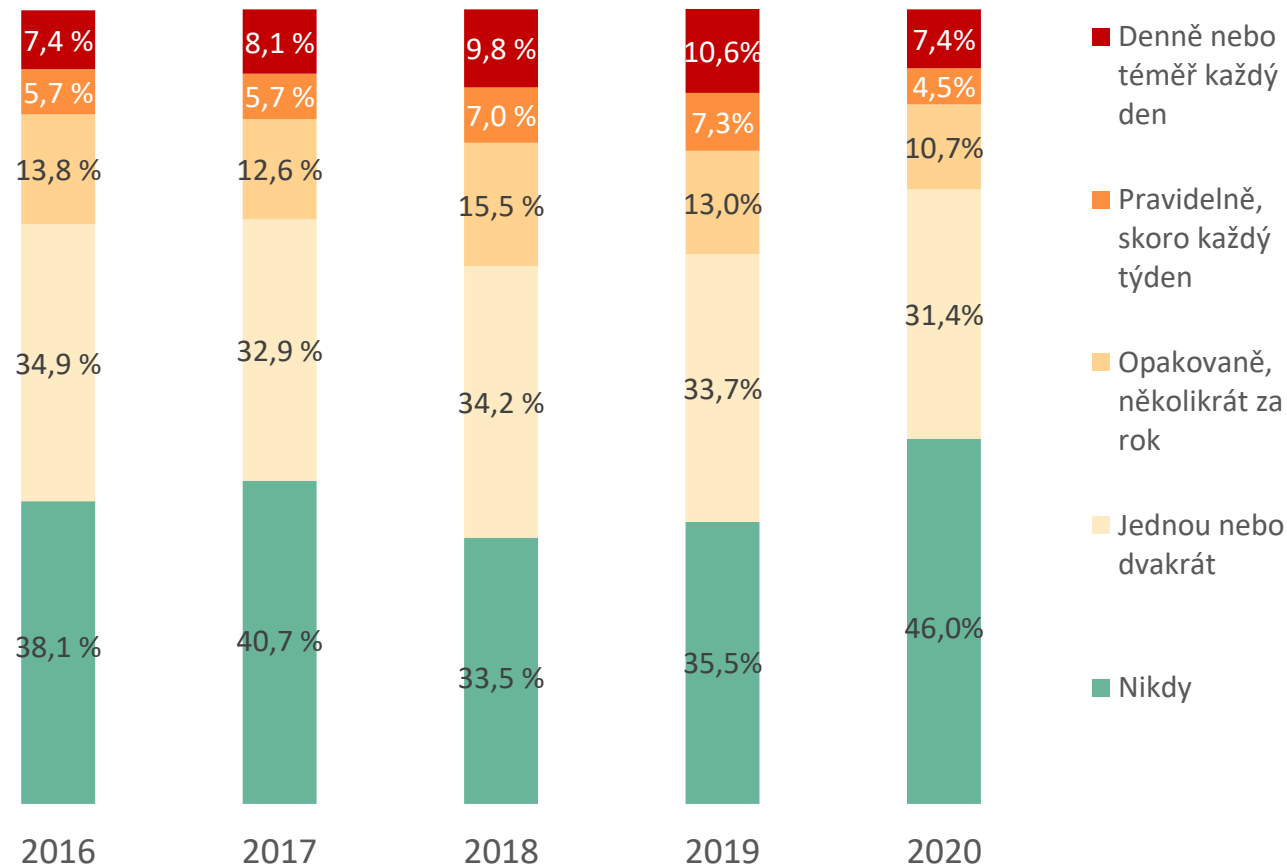
Zkušenost s nežádoucím chováním

Byl/a slovně napaden/a spolužákem či spolužačkou:

Zkušenost s tím, že by byla slovně napadena spolužákem či spolužačkou, má většina žáků. Podíl ve sledovaných letech kolísá v rozmezí od 66,5 % (v roce 2018) do 54,0 % (v roce 2020).

Od roku 2016 do roku 2019 rostl výskyt případů, kdy se s takovým jednáním setkávají žáci pravidelně, skoro každý týden nebo téměř denně. V roce 2016 šlo o 13 % žáků, v roce 2019 mělo takovou zkušenost již téměř 18 % žáků.

Data za rok 2020 jsou ovlivněna koronavirovou situací a přechodem na distanční vzdělávání.

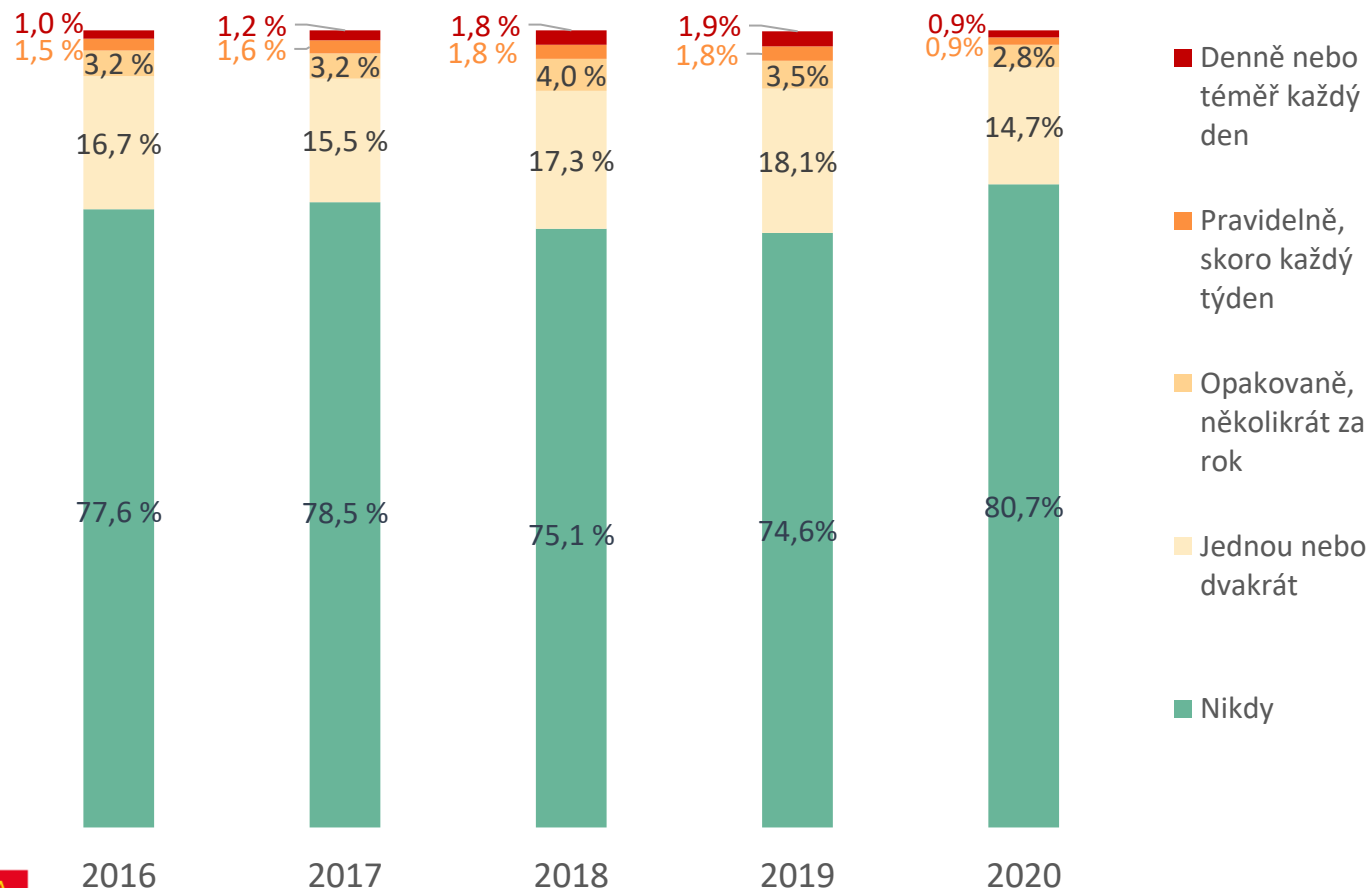
Zkušenost s nežádoucím chováním

Byl/a fyzicky napaden/a spolužákem či spolužačkou:

Zkušenost s fyzickým napadením ze strany spolužáka či spolužačky má přibližně čtvrtina žáků. Počet žáků, kteří se s fyzickým napadením alespoň jednou setkají, ve sledovaném období mírně roste.

V roce 2019 se 74,6 % žáků s fyzickým napadením ze strany spolužáků nesetkalo nikdy, 18,1 % jednou nebo dvakrát a 7,2 % pravidelně.

Data za rok 2020 jsou ovlivněna koronavirovou situací a přechodem na distanční vzdělávání.

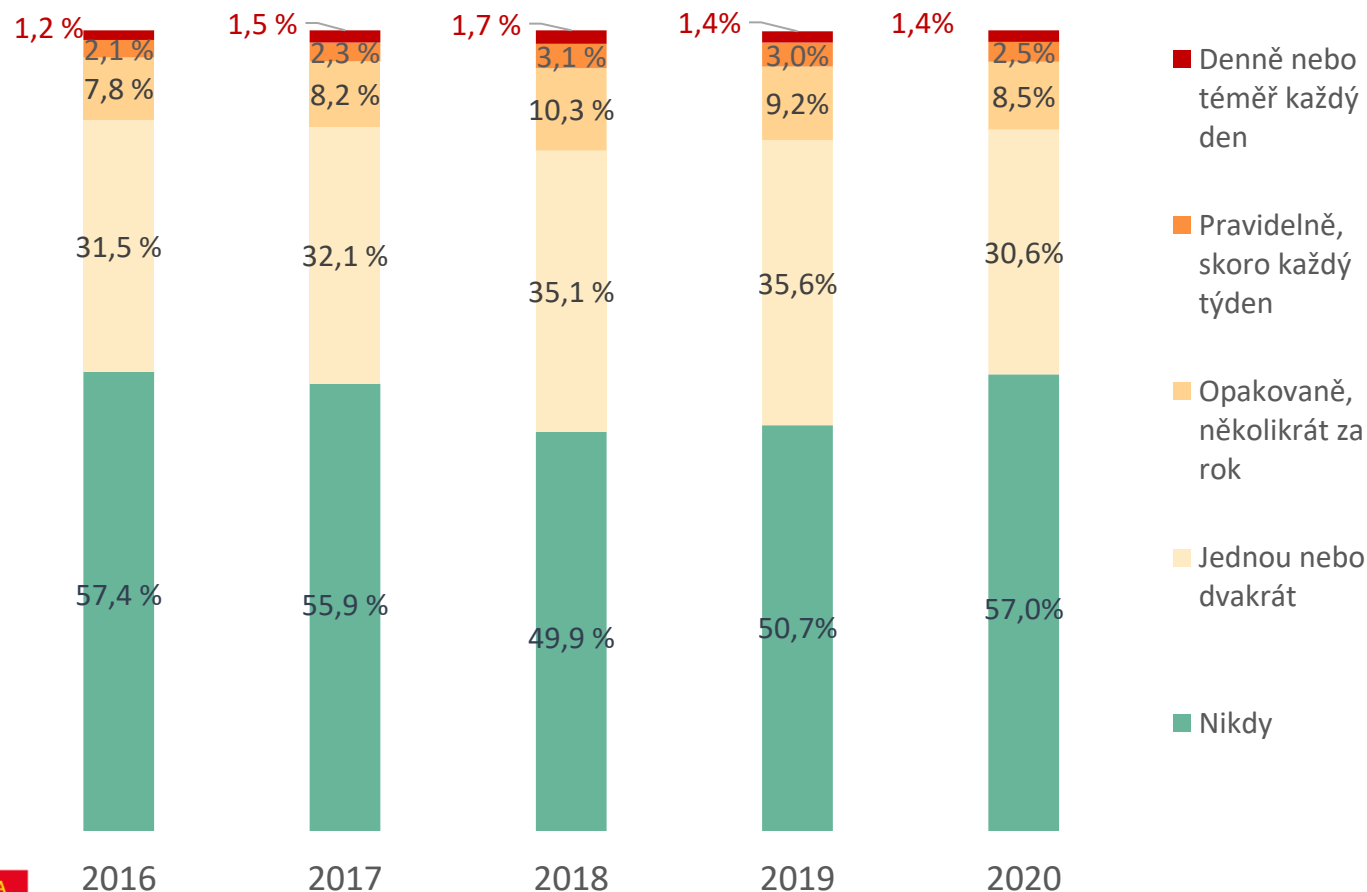
Zkušenost s nežádoucím chováním

Byl/a ponížen/a, zesměšněn/a učitelem/učitelkou:

Názor, že byla v uplynulém roce ponížena či zesměšněna učitelem či učitelkou, vyjádřila v roce 2019 přibližně polovina žáků, konkrétně 49,3 %.

Celkem 13,6 % žáků v tomto roce odpovědělo, že se s ponížením či zesměšněním setkali opakovaně. V předchozích letech se toto vyjádření vyskytovalo v rozmezí od 11,1 % (v roce 2016) do 15,1 % (v roce 2018).

Data za rok 2020 jsou ovlivněna koronavirovou situací a přechodem na distanční vzdělávání.

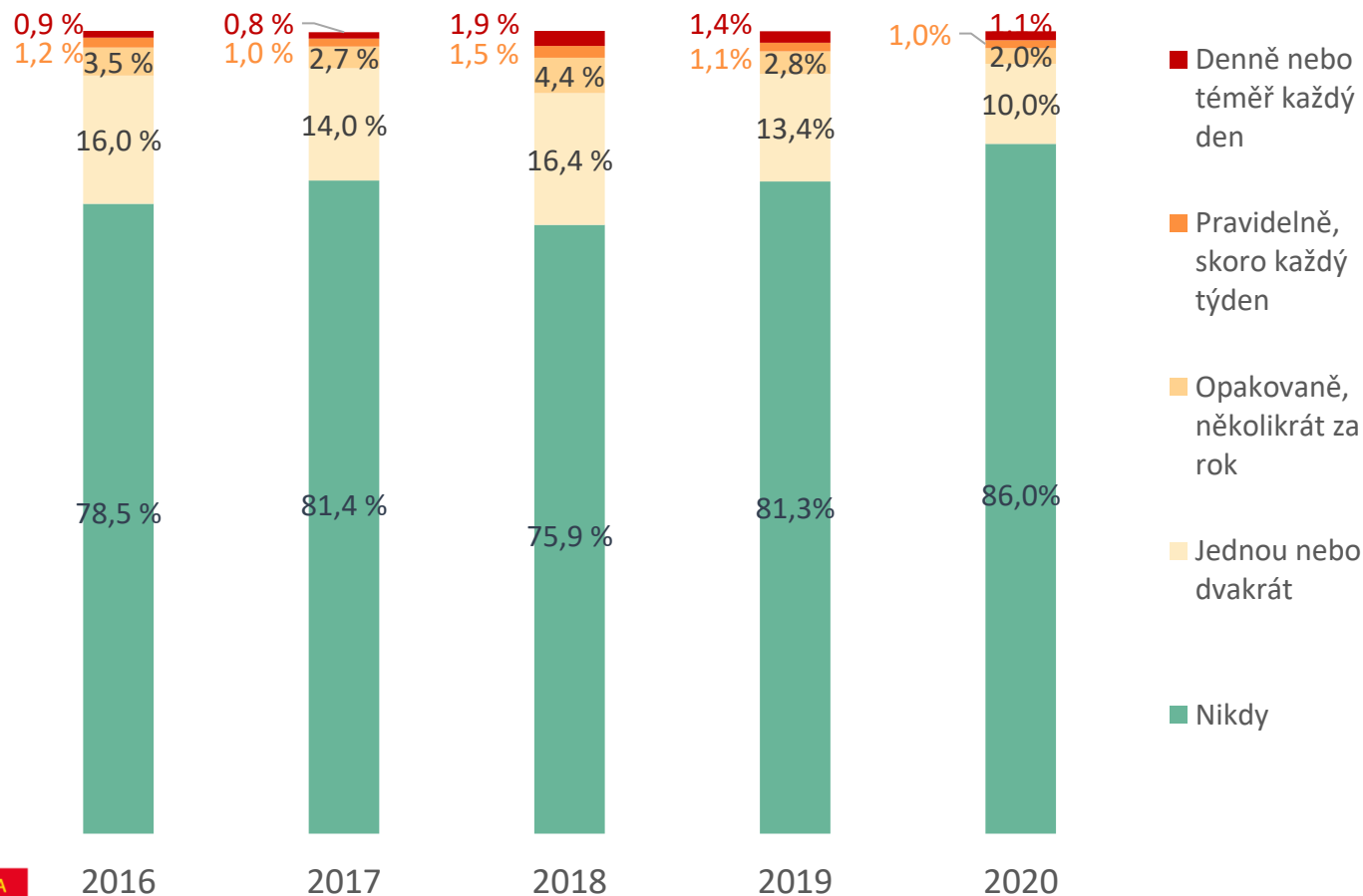

Zkušenost s nežádoucím chováním

Byl/a sprostý/á k učiteli nebo učitelce:

V roce 2019 se k tomu „být sprostý“ k učiteli či učitelce přiznalo 18,7 % žáků, z nich 13,4 % pouze jednou nebo dvakrát.

Sprosté chování vůči učiteli přiznalo v roce 2020 14 % žáků, v roce 2019 necelých 19% žáků, v roce 2018 24 % žáků, v roce 2017 19 % žáků a v roce 2016 11,5 % žáků.

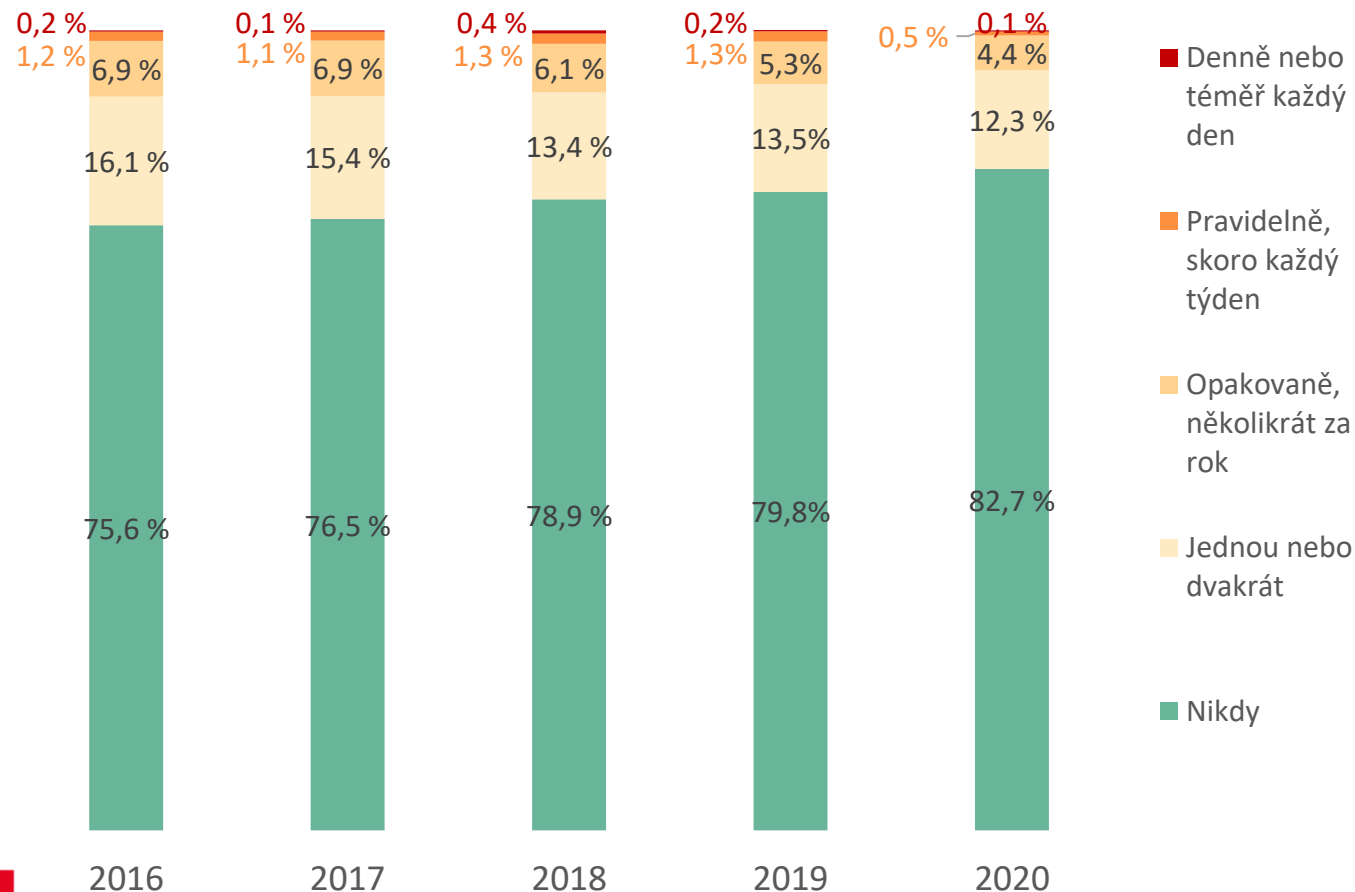
Rizikové chování – záškoláctví

Byl/a za školou (nešel/nešla do školy bez omluvitelného důvodu):

Četnost přiznaného záškoláctví se celkově snižuje. Data ukazují, že méně žáků se cíleně vyhýbá škole. V roce 2016 uvedlo alespoň jeden případ záškoláctví ročně 24,4 % žáků, v roce 2017 23,5 %, v roce 2018 21,1 % žáků a v roce 2019 jen 20,2 % žáků.

Data za rok 2020 jsou ovlivněna koronavirovou situací a nejistou definicí záškoláctví v případech distanční výuky.

Výsledky mohou být také ovlivněny skutečností, že někteří častí absentéři nejsou do vzorku zahrnuti z důvodu, že v době vyplňování dotazníku nebyli ve škole.

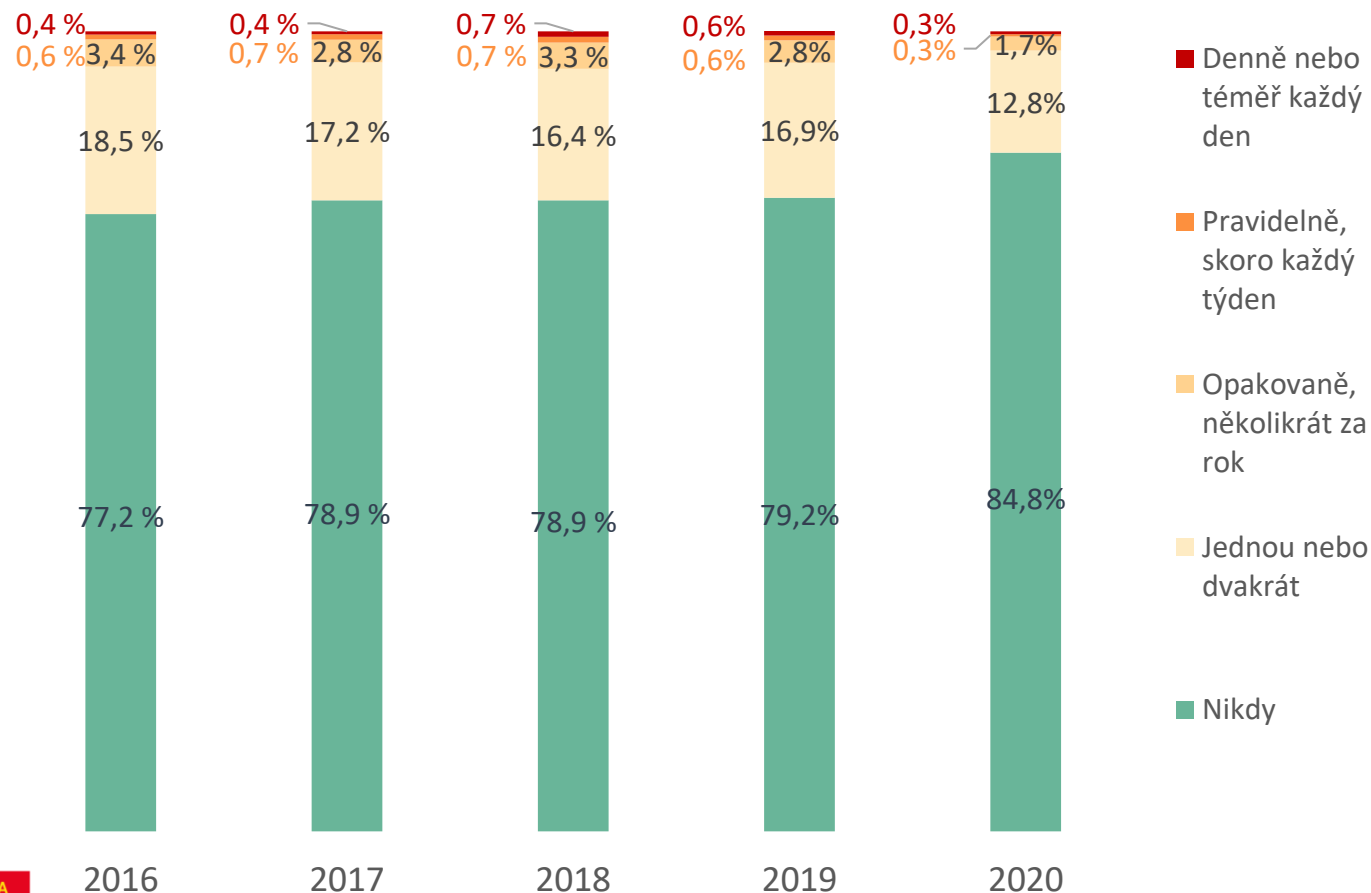

Zkušenost s nežádoucím chováním

Ničil/a cizí majetek:

V průběhu sledovaných let mírně stoupá počet dětí, které na otázku zaměřenou na ničení cizího majetku za poslední rok odpověděly, že cizí majetek nikdy neničili. V roce 2019 to bylo 79,2 %, v předchozích letech hodnota stoupala od 77,2 % (v roce 2016) přes 78,9 % (v letech 2017 a 2018).

Data za rok 2020 jsou ovlivněna koronavirovou situací a přechodem na distanční vzdělávání. Opakované ničení cizího majetku přiznalo 2,3 % žáků.

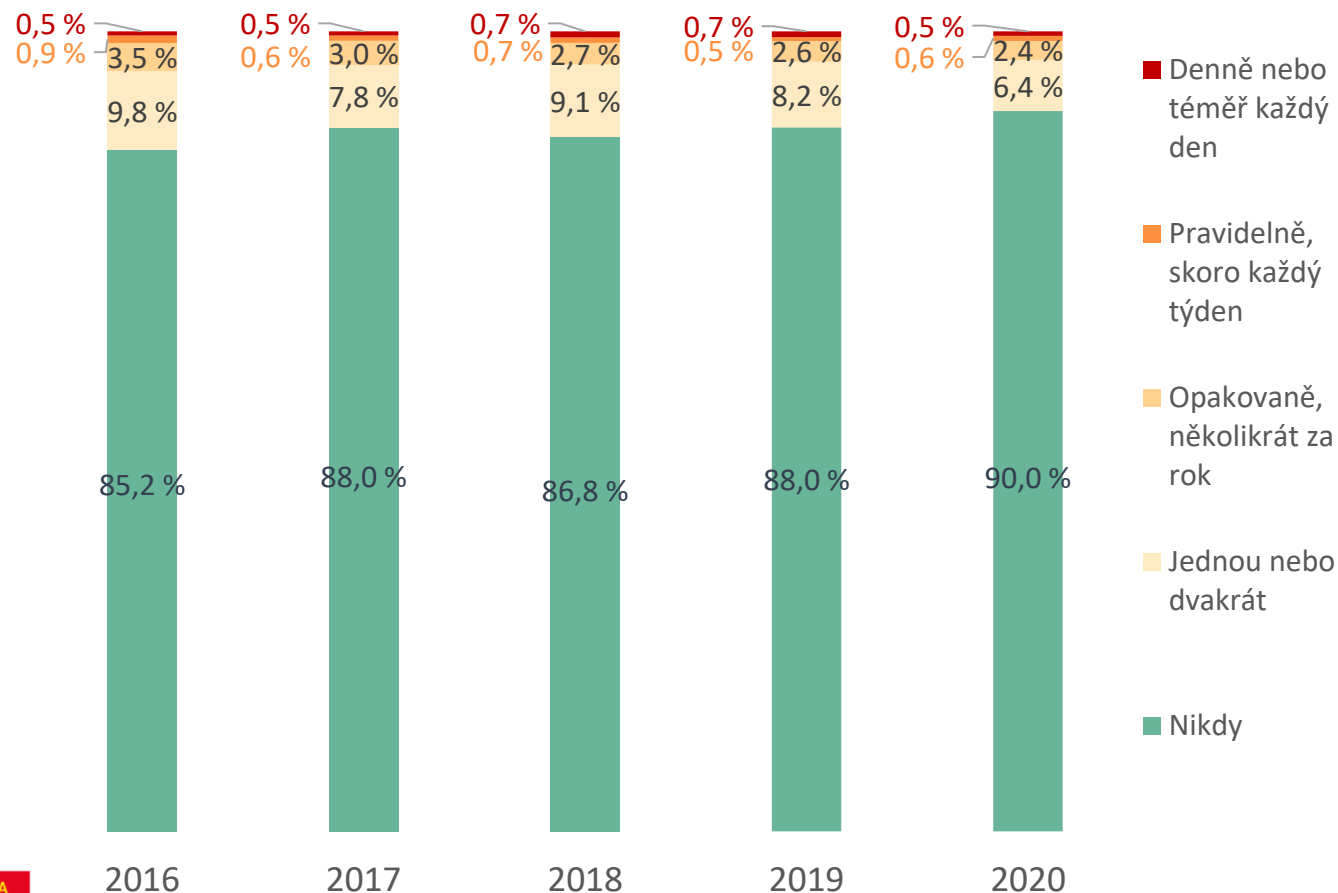
Zkušenost s nežádoucím chováním

Sázel/a peníze nebo hrál/a na automatech:

Gambling v podobě hraní (ne)výherních automatů a kurzového sázení je u žáků rozšířen poměrně málo.

Opakované, časté či pravidelné vsazení peněz nebo hraní automatů uvedlo 4,9 % žáků v roce 2016, 4,1 % v roce 2017 a 2018, 3,8 % v roce 2019 a 3,5 % v roce 2020. Jde tedy o nepatrně klesající trend.

Dalších přibližně 9 % žáků (resp. v rozmezí od 7,8 % v roce 2017 do 9,8 % v roce 2016) uvedlo vsazení peněz nebo hraní automatů jednou či dvakrát za poslední rok. V roce 2020 šlo jen o 6,4 % žáků.

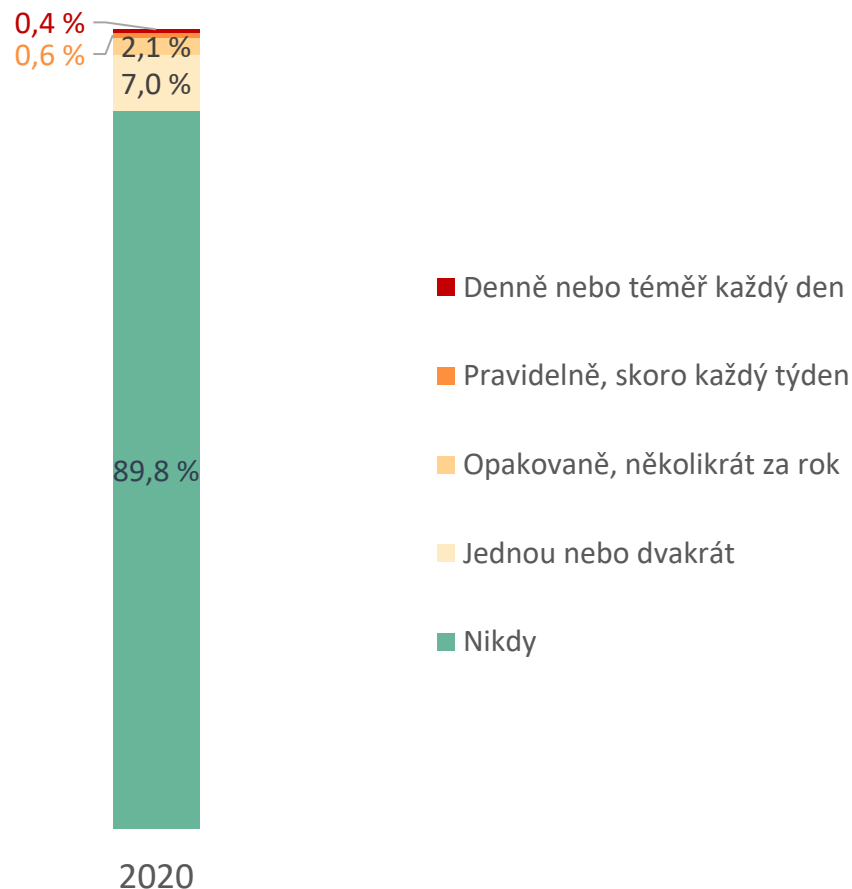
Zkušenost s nežádoucím chováním

Byl/a jsi svědkem násilí mezi rodiči

V roce 2020 jsme zařadili novou otázku na výskyt „násilí mezi rodiči“. Tento jev není v dotazníku blíže specifikován a nechali jsme ho na individuálním posouzení jednotlivých respondentů.

Celkem 10,2 % žáků uvedlo, že za poslední rok byli svědkem násilí mezi rodiči.

Opakované násilí uvedlo 3,1 % žáků, ve většině případů se tak jednalo o jednorázový výskyt.

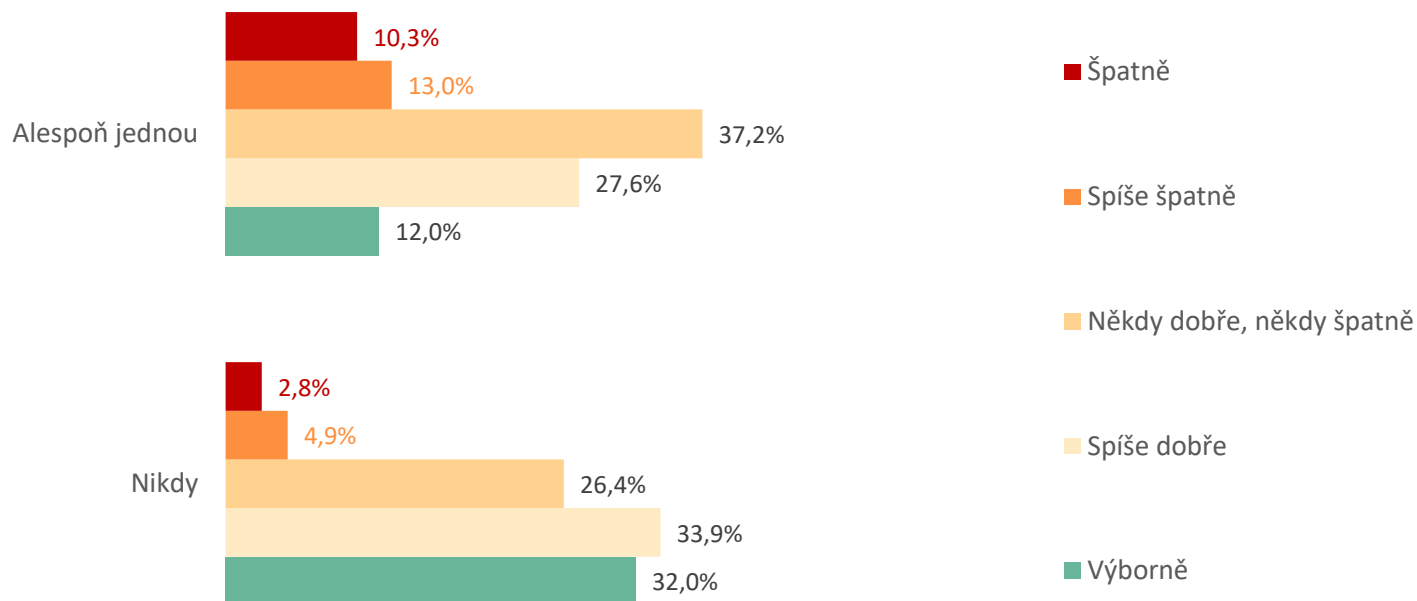
Souvislost nežádoucího chování a životní spokojenosti

Byl/a jsi svědkem násilí mezi rodiči

Výskyt násilí mezi rodiči výrazně ovlivňuje, jak se žáci cítí spokojeni se svým životem.

U žáků, kteří se s násilím mezi rodiči setkali jednou či vícekrát, najdeme až třikrát více žáků, kteří se celkově ve svém životě cítí špatně či spíše špatně.

Jak se cítíš celkově spokojen se svým životem? vs. Byl/a si svědkem násilí mezi rodiči?

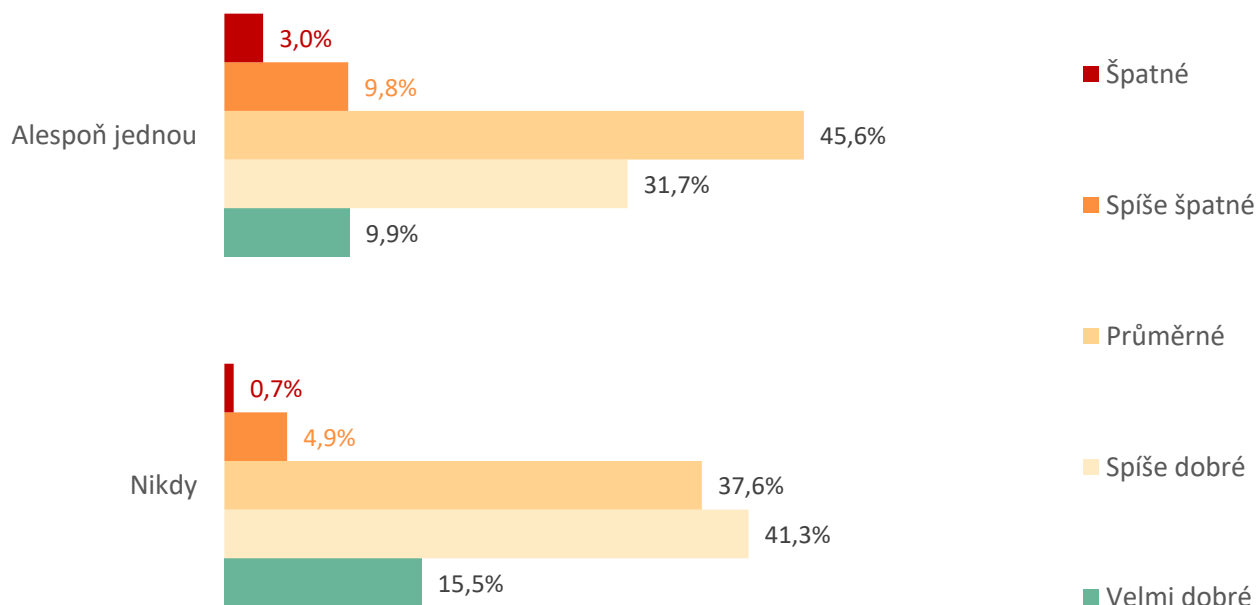
Souvislost nežádoucího chování a prospěchu

Byl/a jsi svědkem násilí mezi rodiči

Výskyt násilí mezi rodiči také koreluje s prospěchem žáků.

U žáků, kteří se s násilím mezi rodiči setkali jednou či vícekrát, najdeme více než dvakrát tolik žáků, kteří své školní výsledky hodnotí jako špatné či spíše špatné.

Jaké máš ve škole výsledky? vs. Byl/a si svědkem násilí mezi rodiči?

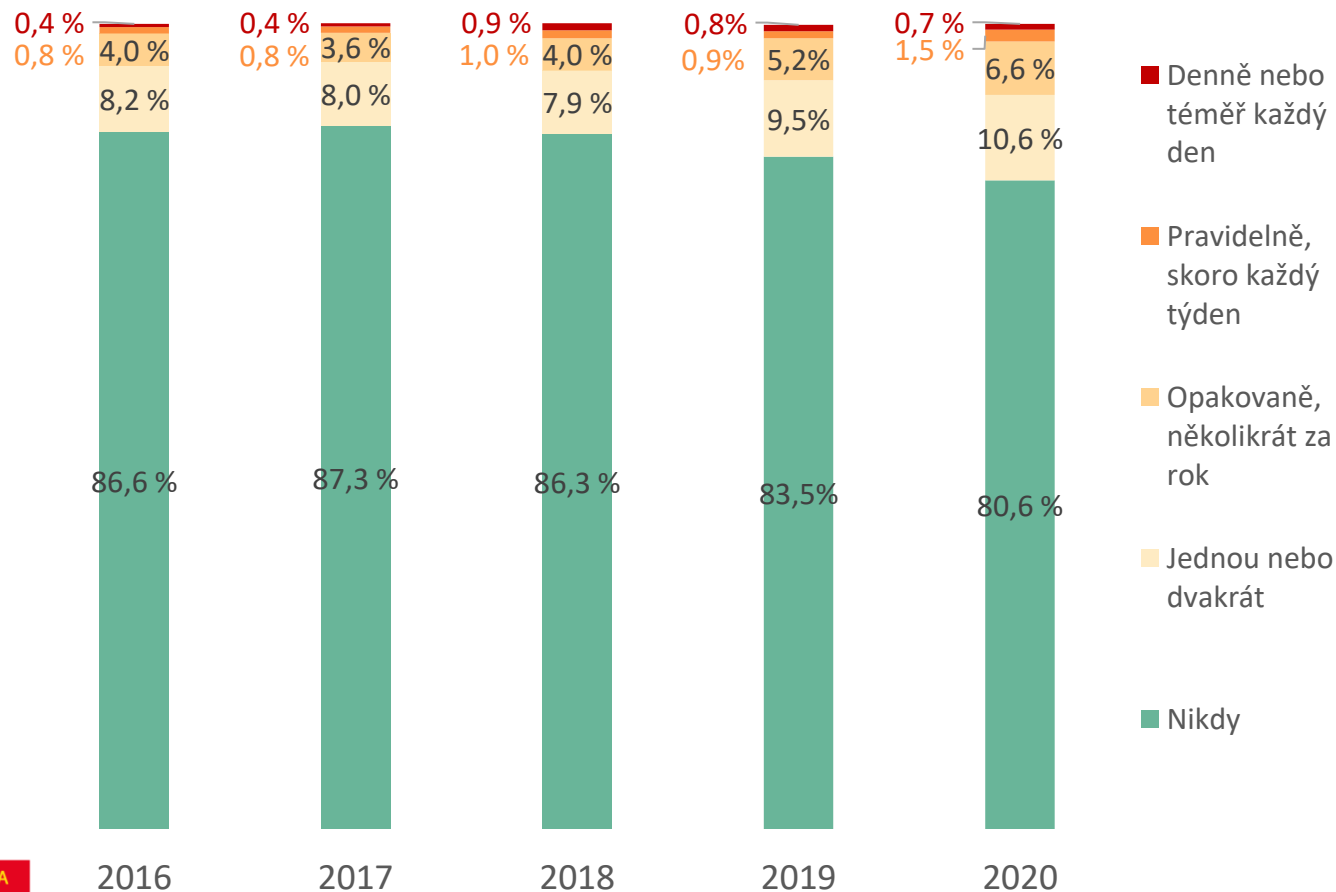
Zkušenost s nežádoucím chováním

Utratil/a na internetu více peněz, než si mohl/a dovolit:

Počty žáků, kteří pravidelně nebo téměř denně utratili na internetu více peněz, než si mohli dovolit, se ve sledovaném období mírně zvýšily.

V roce 2016 a 2017 to uvedlo 1,2 % žáků. V roce 2018 to již bylo 1,9 % žáků. V roce 2020 pravidelně nebo téměř denně utrácelo 2,2 % žáků. Také 6,6 % uvedlo, že takto utrácí opakovaně, což je nejvíce za sledovaná období.

Podíl žáků, kteří utratí více peněz příležitostně, jen jednou či dvakrát za rok, byl v roce 2020 10,6 %, což je také nejvíce za sledovaná období.

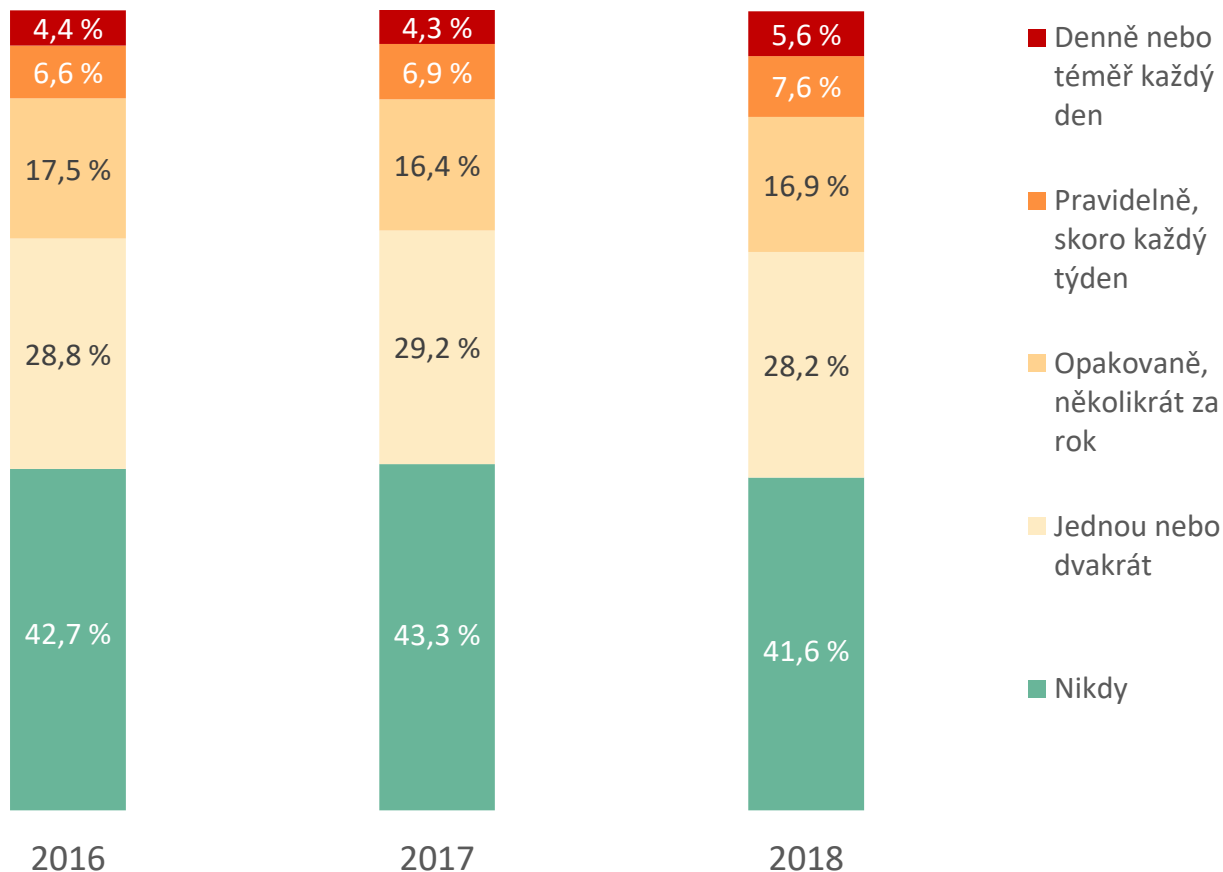
Zkušenost s nežádoucím chováním (2016–2018)

Kvůli času strávenému na internetu nebo hraním her měl/a nějaký problém:

Roky 2019 a 2020 jsou podrobněji na následujícím slidu.

Problémy kvůli nadměrnému času strávenému na internetu nebo hraním počítačových a mobilních her mělo alespoň 1x za rok za sledované období průměrně více než 57 % žáků.

Počet žáků, kteří sami přiznávají problém kvůli času stráveném na internetu nebo hraním her, byl nejvyšší v roce 2018. V nejrizikovější kategorii téměř každý den a skoro každý týden bylo 13,2 % žáků, jednou, dvakrát či několikrát za rok mělo tuto zkušenost 45,1 % žáků. Pouze 41,6 % žáků nezaznamenalo tento problém.

Zkušenost s nežádoucím chováním (2019–2020)

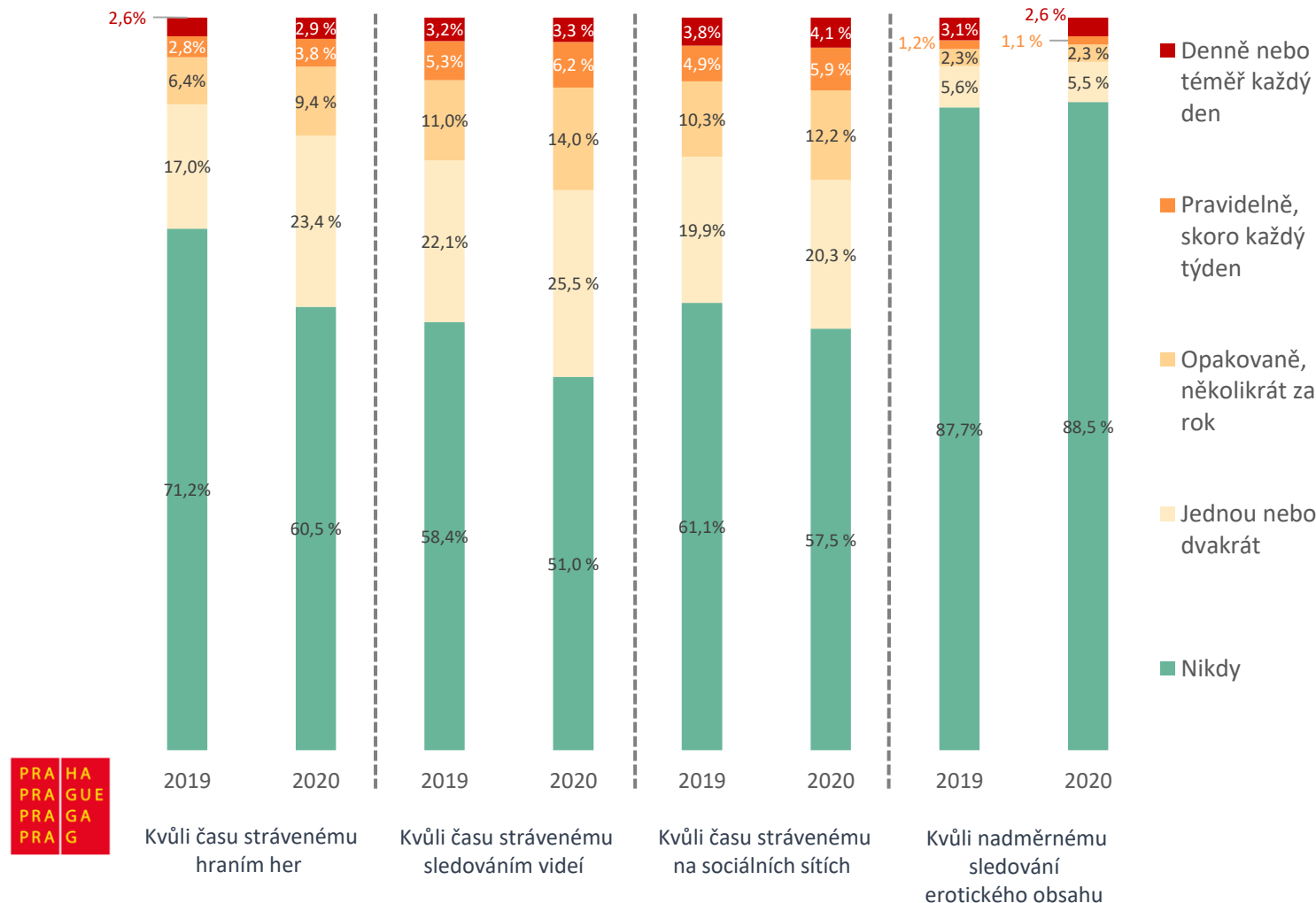
Kvůli času strávenému danou aktivitou měl/a nějaký problém (nespal/a, vynechal/a důležité aktivity)

Od roku 2019 jsou činnosti, kvůli kterým měli žáci nějaký problém, sledovány podrobněji.

Nejvíce dětí uvedlo, že nějaký problém mělo kvůli času strávenému sledováním videí (41,6 % v roce 2019 a 49 % v roce 2020).

Vysoký podíl je ale také u trávení času na sociálních sítích a hraním her. Ty vedly k problémům u dětí v 42,5 % případů, resp. 39,5 %.

Kategorie nejvíce ohrožených žáků, kteří mají problém téměř každý týden či den, činí 10 %.

Zkušenost s nežádoucím chováním (2019–2020) podle pohlaví

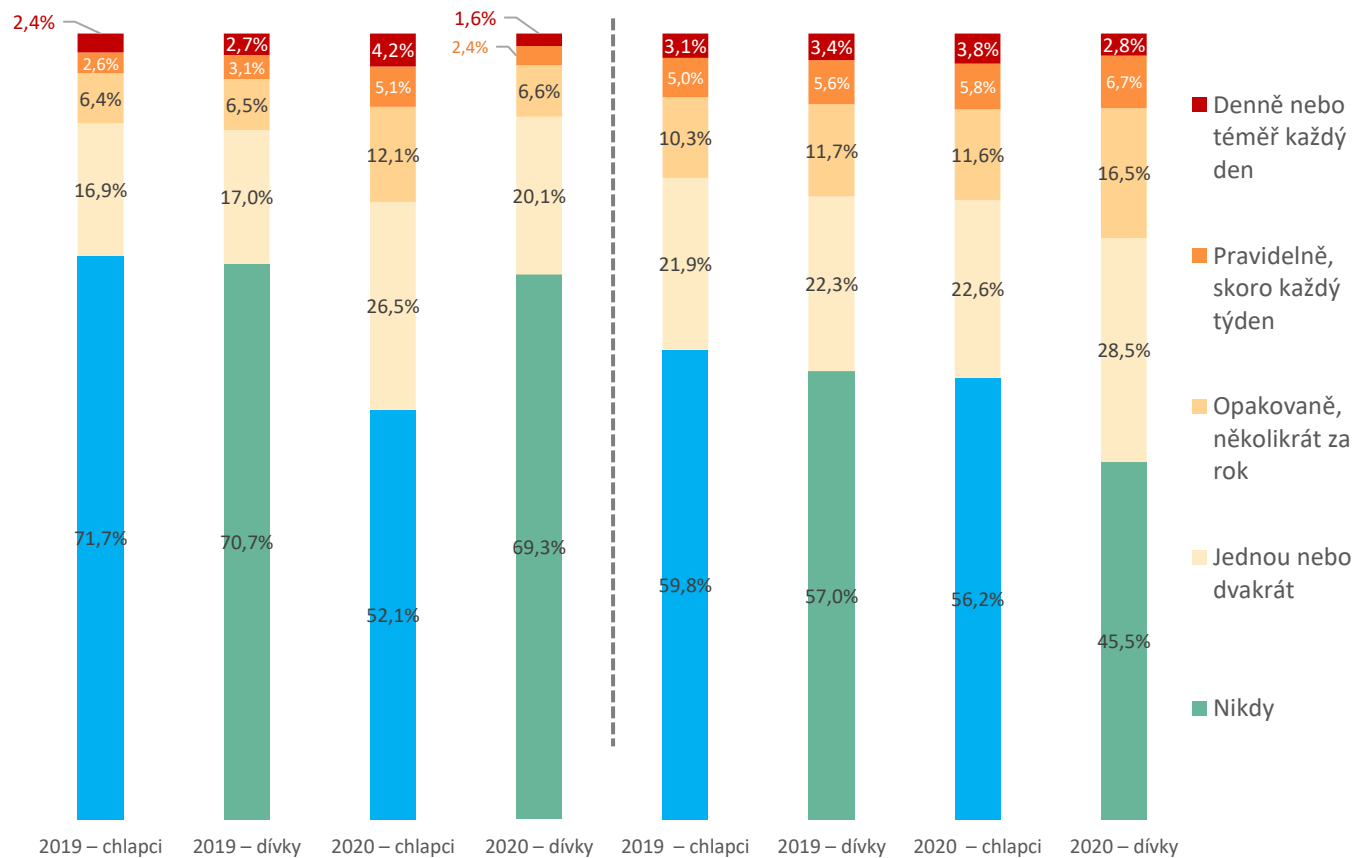
Kvůli času strávenému danou aktivitou měl/a nějaký problém (nespal/a, vynechal/a důležité aktivity)

Trávení času na internetu je samozřejmě silně genderově závislé.

U chlapců vidíme citelný nárůst problémů spojených s časem stráveným hraním her.

U dívek vidíme naopak skok zejména u sledování videí a času stráveného na sociálních sítích.

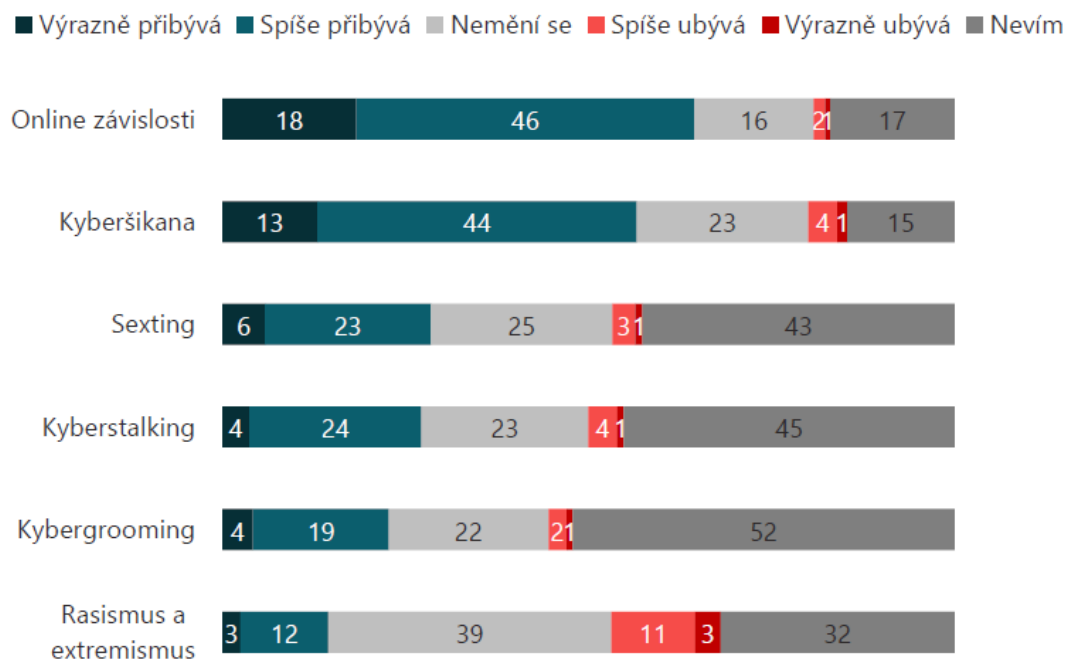
V průměru nám tak žáci vykazují více problémů ve všech oblastech, ale preferované aktivity mají silné genderové podmínění.

Pozorujete během posledních 5 let změnu v četnosti výskytů uvedených problémů mezi žáky?

Výzkumu agentury Stem/Mark pro Jeden svět na školách se zúčastnilo 800 školních metodiků prevence ze základních a středních škol z celé republiky. Závěrečná zpráva z šetření byla vydána v prosinci 2020 a naleznete ji na odkazu níže.

Podle zkušeností školních metodiků prevence během posledních 5 let přibývají zejména problémy s kyberšikanou a on-line závislostmi (viz graf vpravo).

Všichni respondenti, n=800 [údaje v %]

Rizikové chování na internetu a rizikové sexuální chování

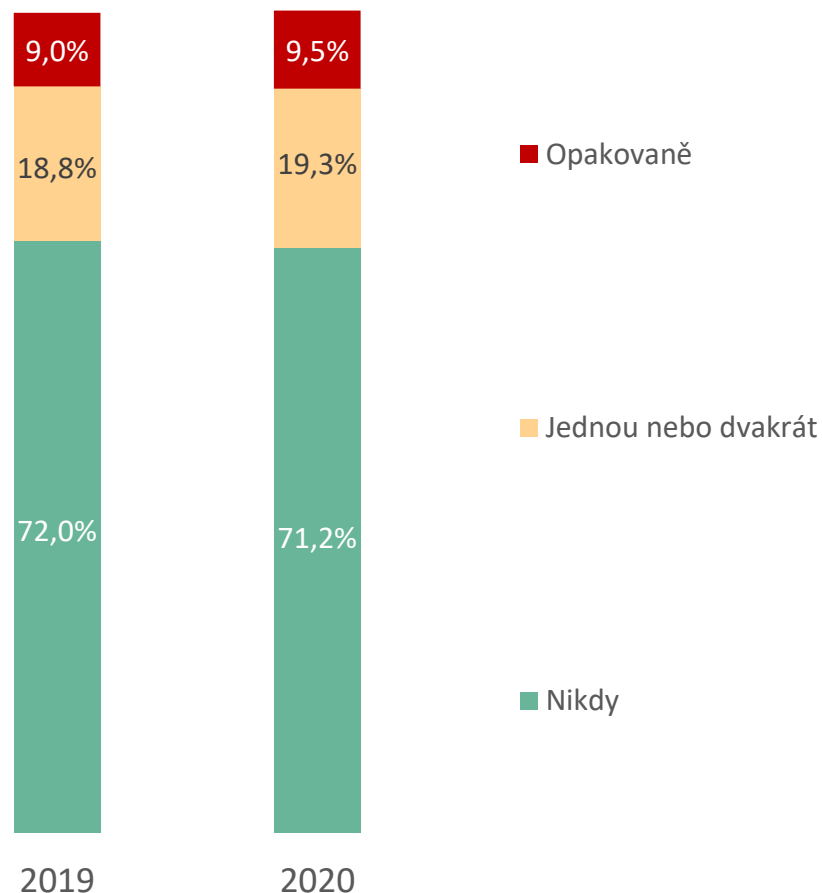
Rizikové chování na internetu

Kontaktoval Tě za uplynulý rok na internetu někdo cizí s erotickou nabídkou? (nevyžádaným chatováním o sexu, nabídkou peněz za tvoje intimní fotografie atd.)

Na otázku, zda žáky v uplynulém roce někdo cizí kontaktoval s erotickou nabídkou, odpovědělo 71,2 % žáků, že ne. 19,3 % žáků se to týkalo v uplynulém roce jednou či dvakrát a 9,5 % žáků dostalo tuto nabídku opakovaně.

Tato otázka byla sledována v roce 2019 poprvé, není tedy možné data porovnat s předchozími roky.

Data za roky 2019 a 2020 jsou prakticky beze změny.

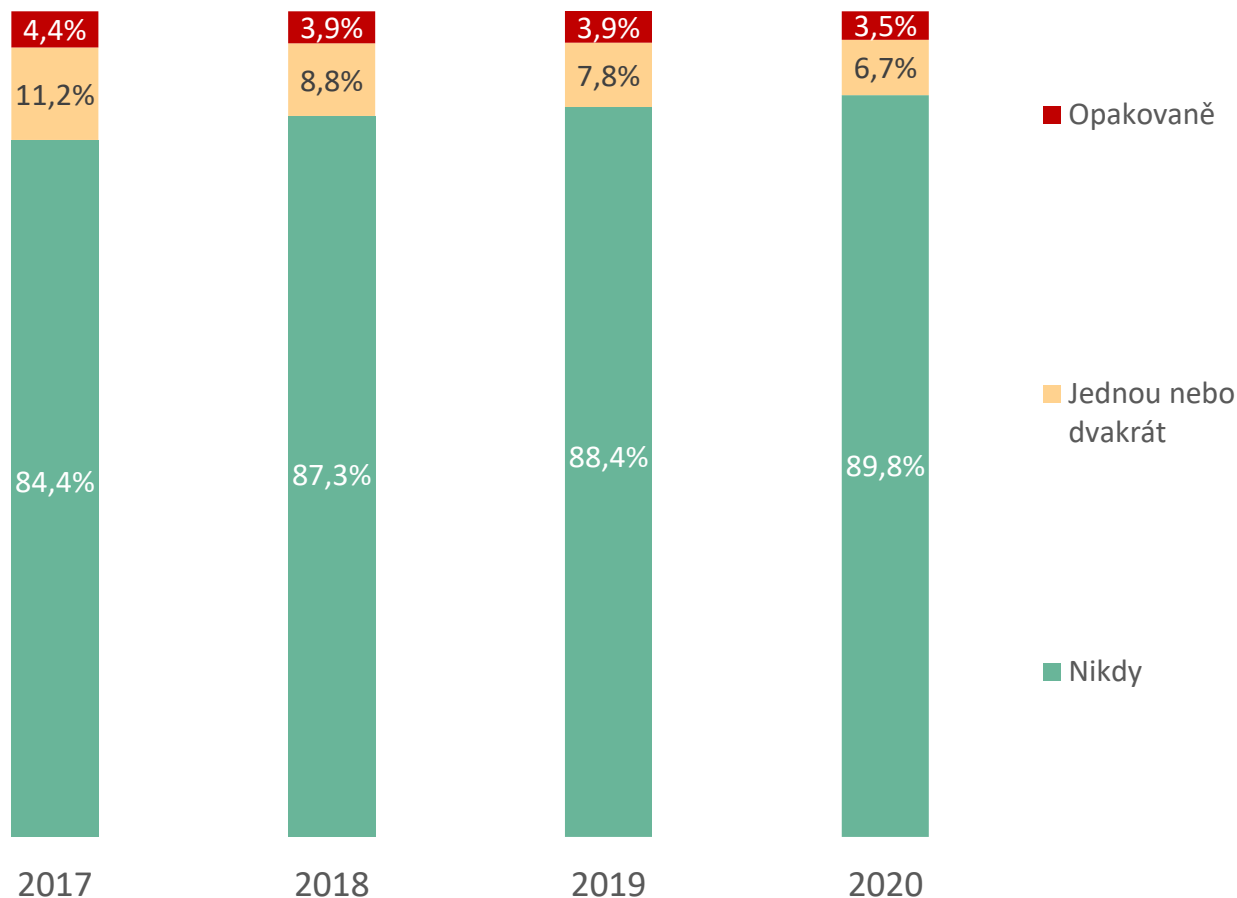
Rizikové chování na internetu

Posílal/a jsi někomu v uplynulém roce svoje fotky, videa či jiné materiály se sexuálním obsahem:

Na otázku, jestli posílali žáci v uplynulém roce někomu své fotky, videa či jiné materiály se sexuálním obsahem, odpovídají od roku 2017.

Za sledované roky se zvyšuje podíl žáků, kteří uvádějí, že v uplynulém roce toto chování nedělali. V roce 2017 to bylo 84,4 % žáků, v roce 2020 89,8 % žáků.

Zároveň se také mírně snižuje podíl žáků, kteří intimní materiály sdíleli opakovaně. V roce 2017 takový obsah odeslalo opakovaně 4,4 % žáků, v roce 2020 to bylo 3,5 % žáků.

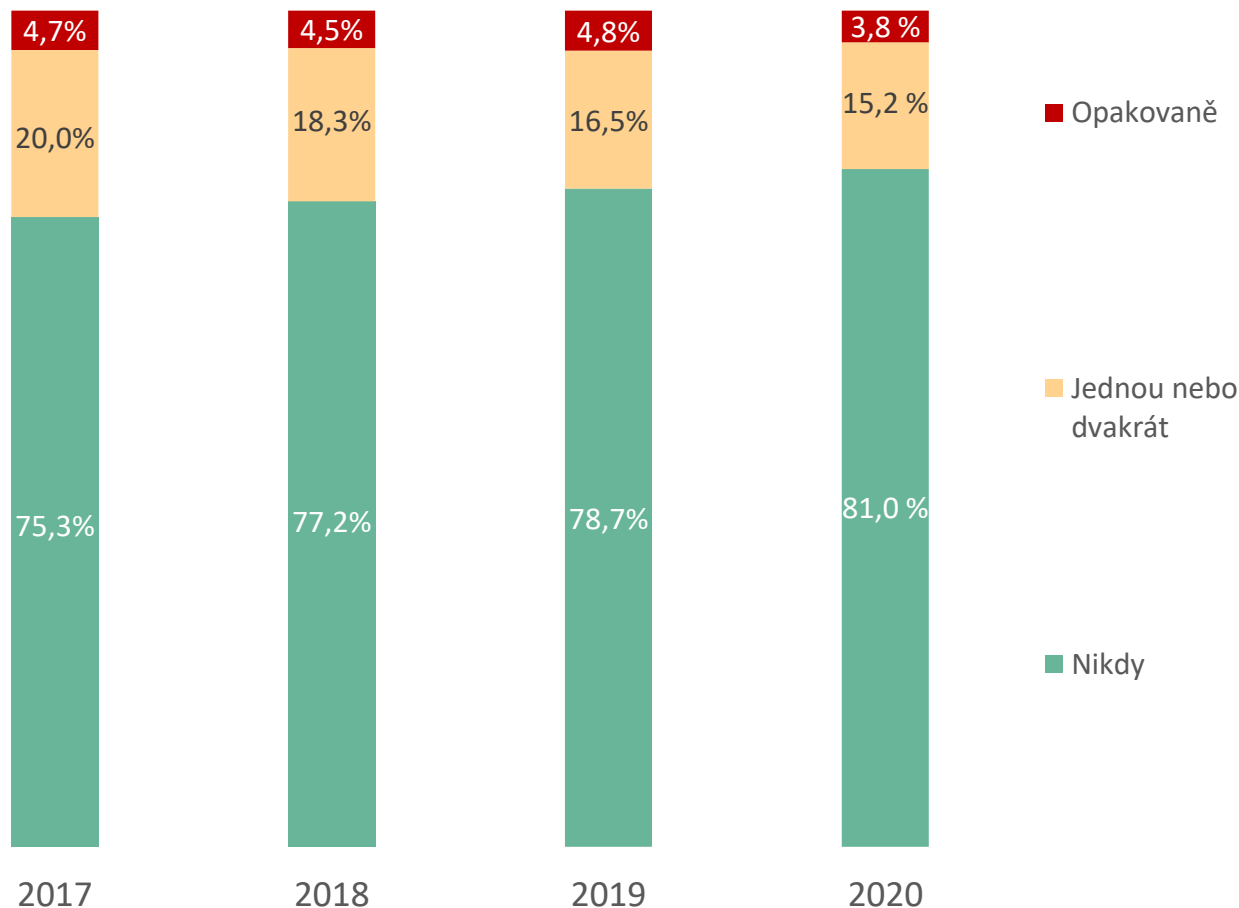
Rizikové chování na internetu

Šel/šla na schůzku s někým, s kým se seznámil/a na sociálních sítích:

Na otázku, jestli žáci šli v uplynulém roce na schůzku s někým, s kým se seznámili na sociálních sítích, odpovídají od roku 2017.

V roce 2020 odpovědělo 3,8 % žáků, že ano, opakovaně, a 15,2 % žáků, že ano, jednou či dvakrát. 81,0 % žáků odpovědělo, že nikdy.

Oproti roku 2017 tak konstantně dochází k úbytku počtu žáků, kteří šli na schůzku s někým, s kým se seznámili na sociálních sítích a naopak přibývá dětí, které na takovou schůzku nešly.

Pohlavní styk

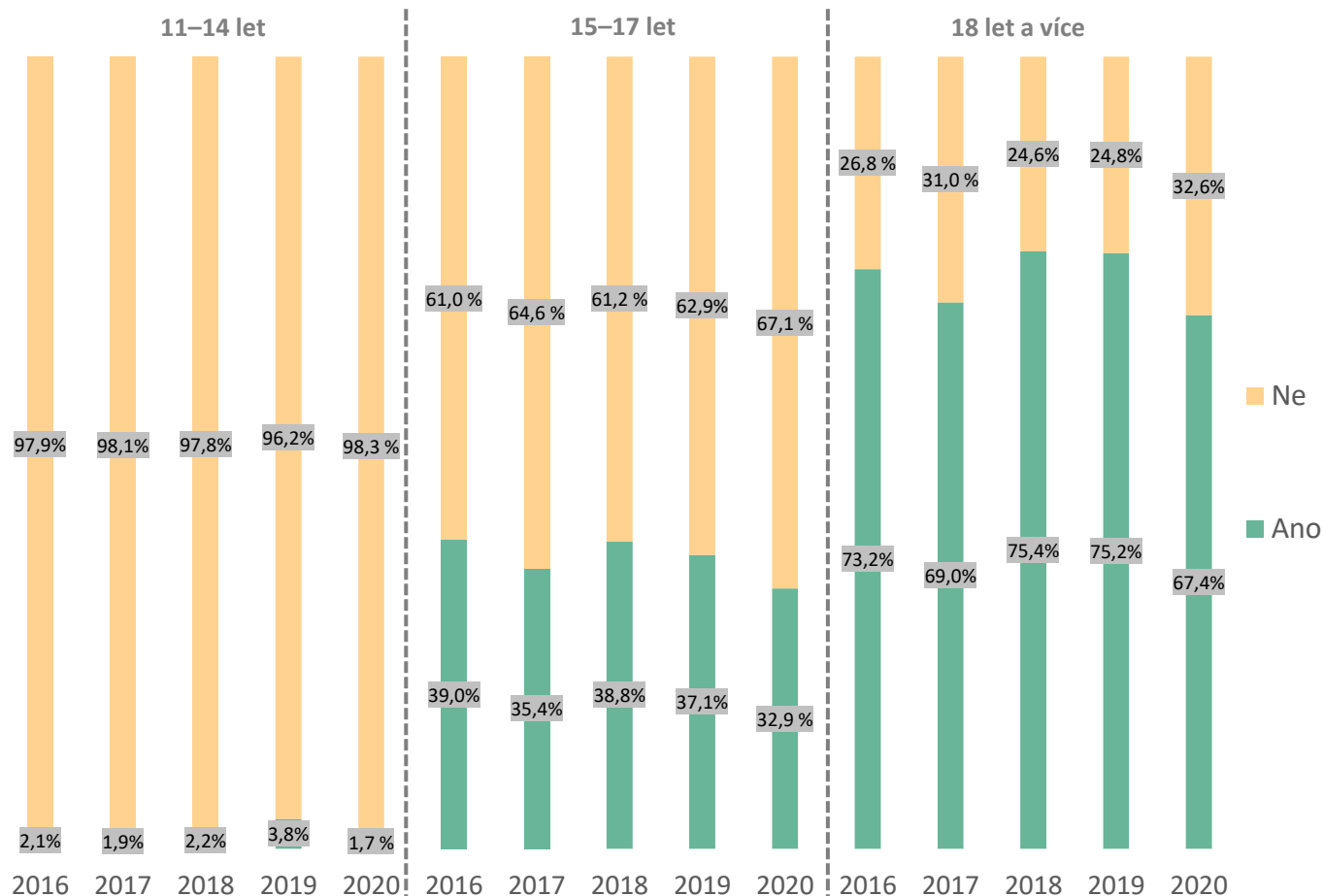
Měl/a jsi v uplynulém roce pohlavní styk?

Zobrazené grafy jsou rozděleny na žáky podle věku – první sada znázorňuje vývoj pro věkovou skupinu pod 15 let, druhá sada je pro věk 15 až 17 let včetně a zbylých pět sloupců vpravo jsou pro věkovou skupinu 18 let a více.

Všechny varianty vykazují nejnižší hodnoty v roce 2020, což může souviset s koronavirovými opatřeními. Hodnoty jsou z dlouhodobého pohledu poměrně konzistentní.

V roce 2020 uvedlo, že v uplynulém roce mělo pohlavní styk celkem 1,7 % žáků mladších 15 let, 32,9 % žáků ve věku 15 až 17 let a 67,4 % žáků starších 18 let.

Podle výzkumu „Sexuální chování v ČR“ autorů prof. PhDr. Petra Weisse, Ph.D. a doc. MUDr. Jaroslava Zvěřiny, CSc., je průměrný věk při první souloži mezi 17. a 18. rokem života.

Rizikový nechráněný pohlavní styk*

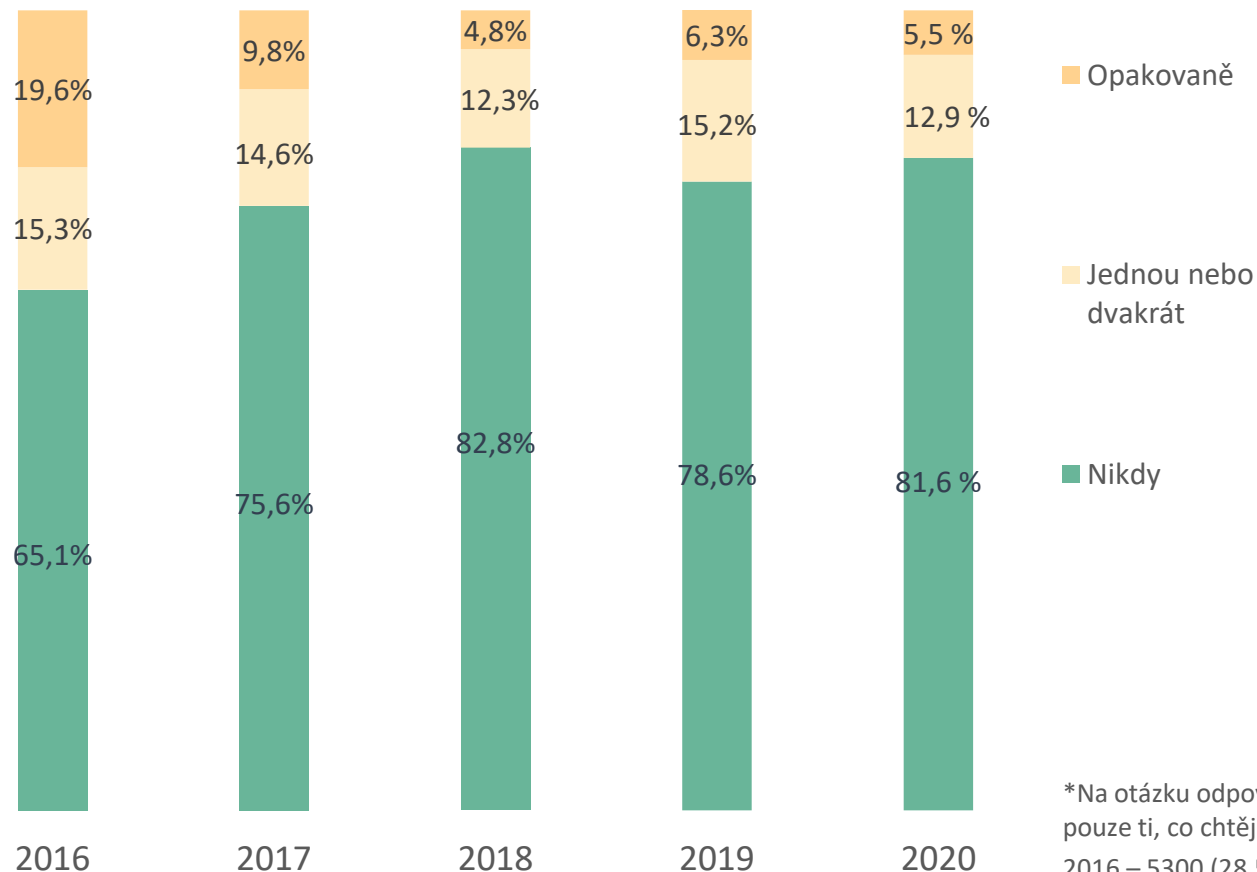
Pohlavní styk bez kondomu s někým, koho dobře neznal/a:

Většina respondentů v šetření uvedla, že na otázku týkající se pohlavního styku nechce odpovídat, nebo neměli pohlavní styk v uplynulém roce.

Graf v pravé části zobrazuje pouze odpovědi těch žáků, kteří uvedli, že měli pohlavní styk (přesný počet za jednotlivé roky je uveden vpravo dole).

V roce 2020 uvedlo 18,4 % žáků, že se jednalo o pohlavní styk bez kondomu s někým, koho dobře neznali. V letech 2016 až 2018 se tento podíl snižoval a rozpětí podílu bylo od 35 % do 17 % žáků.

Podle výzkumu „Sexuální chování v ČR“ autorů prof. PhDr. Petra Weisse, Ph.D. a doc. MUDr. Jaroslava Zvěřiny, CSc., bývá první pohlavní styk ve většině případů nechráněný.

*Na otázku odpovídají pouze ti, co chtějí:

2016 – 5300 (28,5 %)

2017 – 2282 (26,4 %)

2018 – 1906 (22,5 %)

2019 – 1945 (21,0 %)

2020 – 1565 (17,9 %)

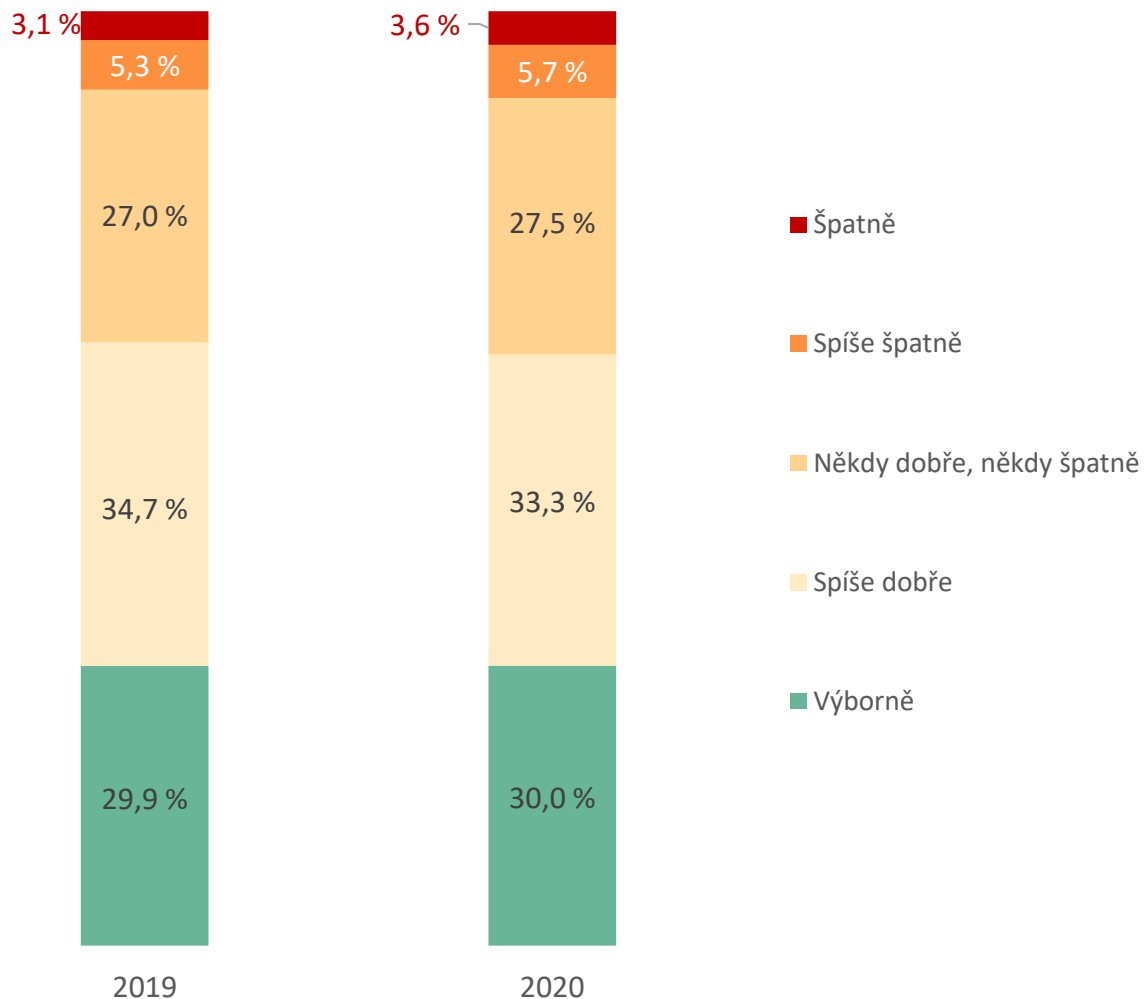
Spokojenost žáků a důvěra k pedagogům

Jak se cítí celkově spokojení

Jak se cítíš celkově spokojen/a se svým životem?

Většina dětí je se svým životem spokojena výborně nebo spíše dobře (64,6 % žáků) v roce 2019 a 63,3 % žáků v roce 2020.

8,4 % žáků uvádí, že se svým životem spokojeni nejsou (špatně nebo spíše špatně) v roce 2019 a 9,3 % v roce 2020. Mezi uvedenými roky tak není posun z hlediska statistické významnosti.

Jak se cítí doma

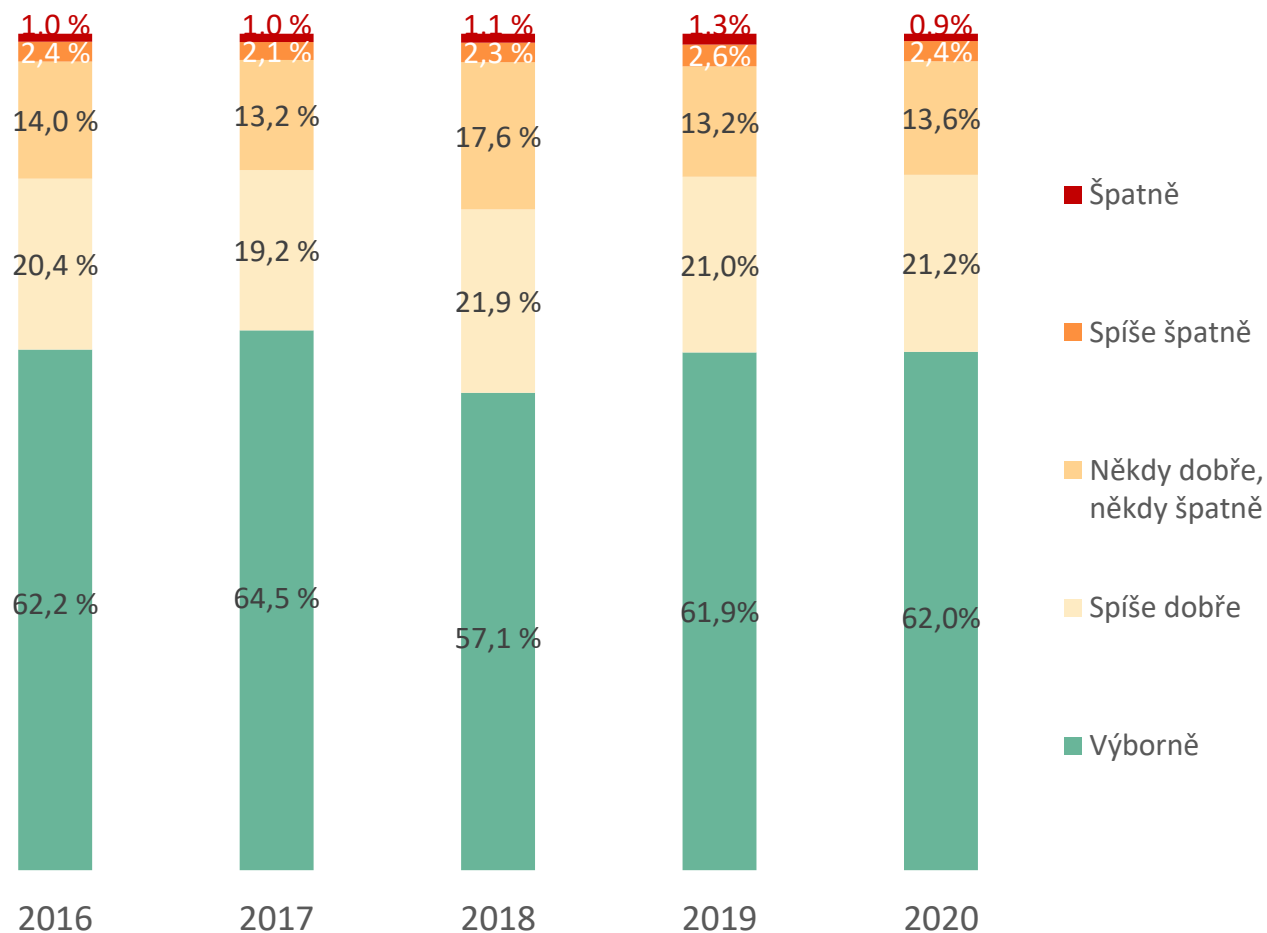
Jak se cítíš doma:

Ve sledovaném období nejsou v ukazateli, jak se žáci cítí doma, signifikantní rozdíly.

V roce 2016 se výborně a spíše dobře cítilo 82,6 %, zatímco špatně a spíše špatně 3,4 %.

V roce 2020 se výborně a spíše dobře cítilo 83,2 %, zatímco špatně a spíše špatně 3,3 %.

Tyto data nenasvědčují, že by se žáci cítili v roce 2020 doma hůře než v předchozích letech.

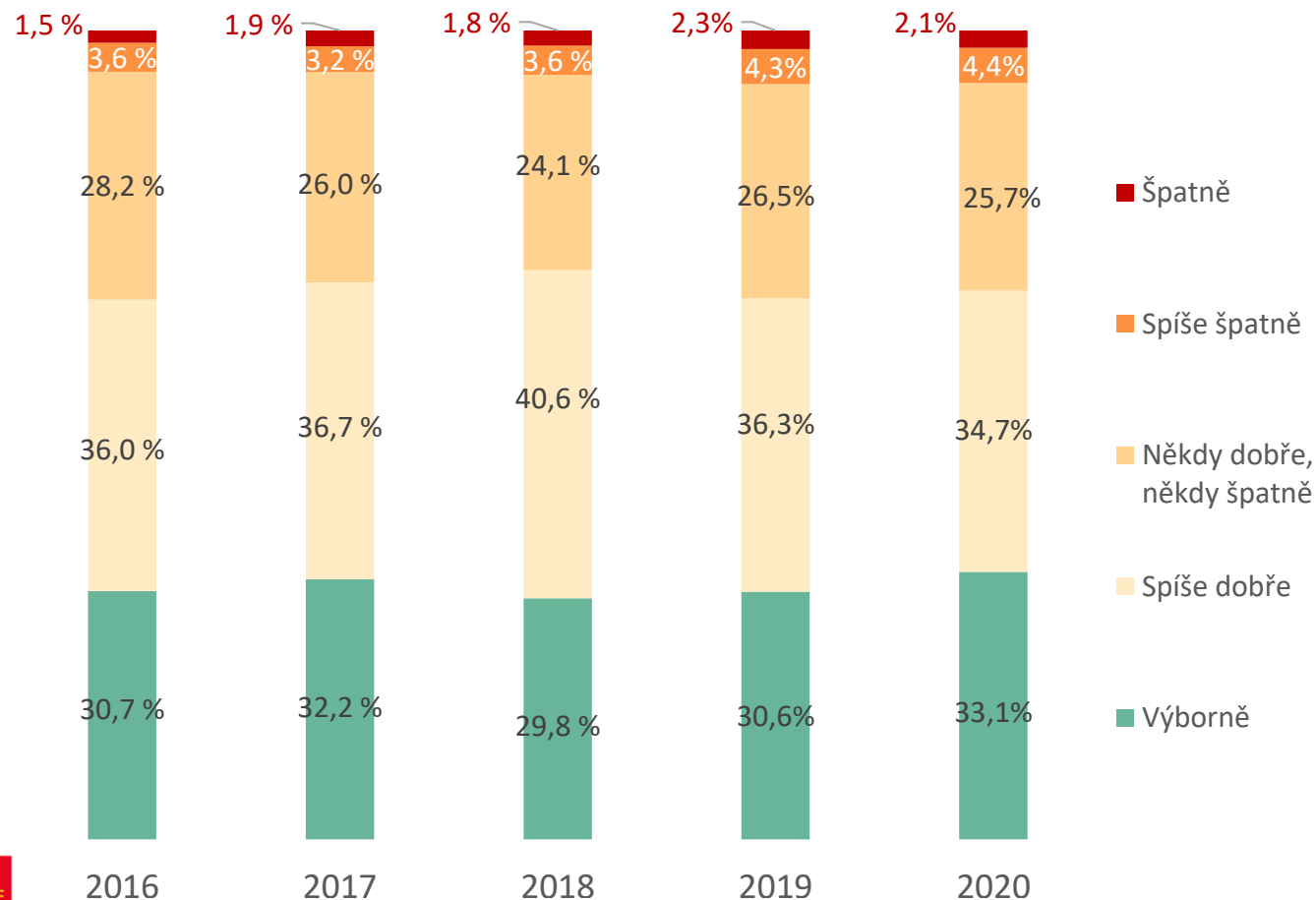
Jak se cítí ve škole

Jak se cítíš ve třídě mezi spolužáky:

Ve sledovaném období nejsou v ukazateli, jak se žáci cítí ve třídě mezi spolužáky, signifikantní rozdíly.

V roce 2016 se výborně a spíše dobře cítilo 66,7 % žáků, zatímco špatně a spíše špatně 5,1 % z nich. V roce 2020 se výborně a spíše dobře cítilo 67,8 %, zatímco špatně a spíše špatně 6,5 % žáků. Tento podíl ve sledovaném období postupně mírně roste, ale mezi roky 2020 a 2019 se nezměnil.

Data nenasvědčují, že by se žáci cítili v roce 2020 mezi spolužáky jinak než v předchozích letech.

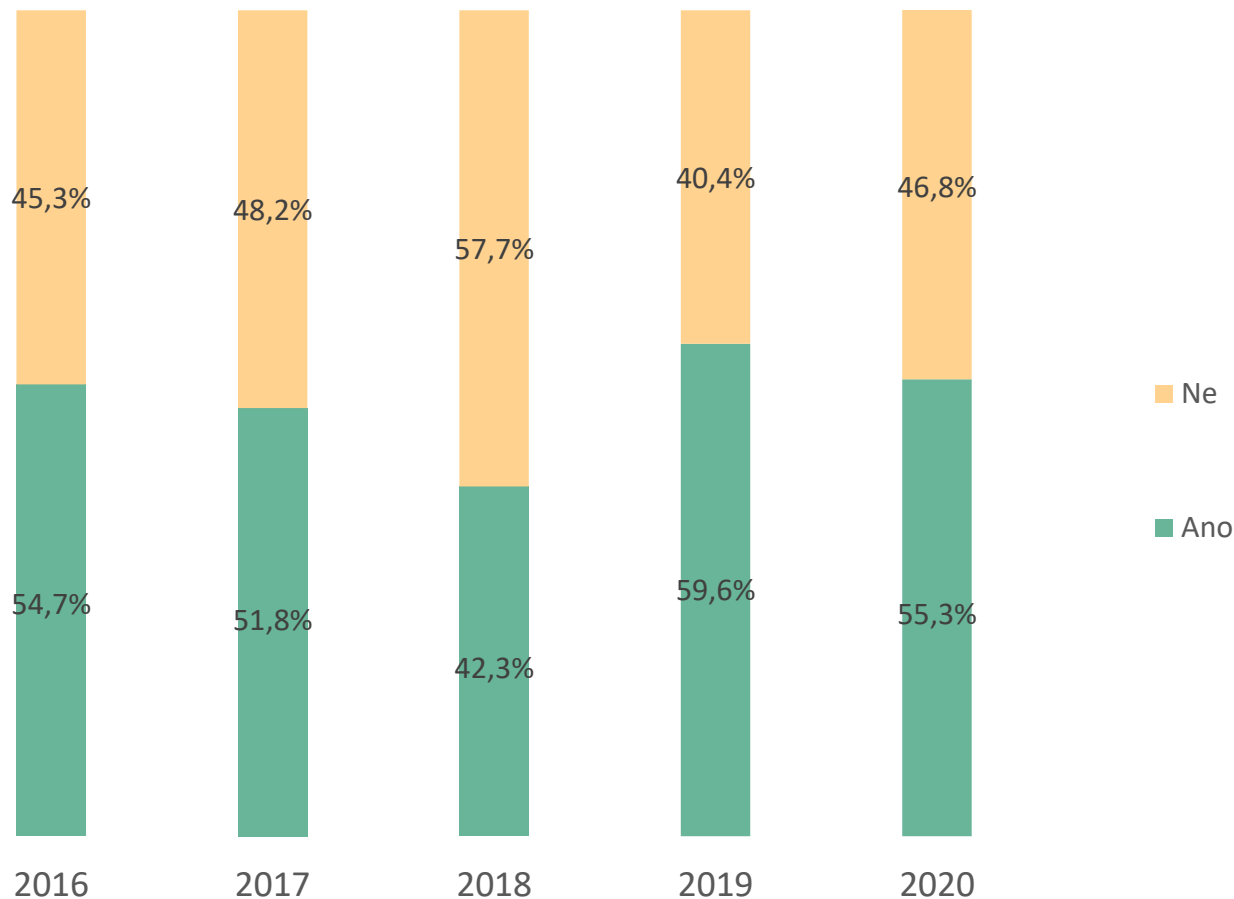

Důvěra k pedagogům

Mám ve škole někoho dospělého, komu bych se svěřil/a s problémem:

Počet žáků, kteří uvedli, že mají ve škole někoho dospělého, komu by se svěřili se svým problémem, mezi lety 2018 a 2019 poskočil, ale v průměru za sledované období vychází, že takovou osobu má přibližně polovina žáků.

Zatímco v roce 2016 takovou možnost uvedlo 54,7 % respondentů, v roce 2018 už jen 42,3 %. V roce 2019 pak 59,6 % žáků uvedlo, že ve škole má někoho dospělého, komu je možné se svěřit s problémem a v roce 2020 55,3 % žáků.

Trávení času během karantény

V roce 2020 byly do dotazníku nově zařazeny otázky:

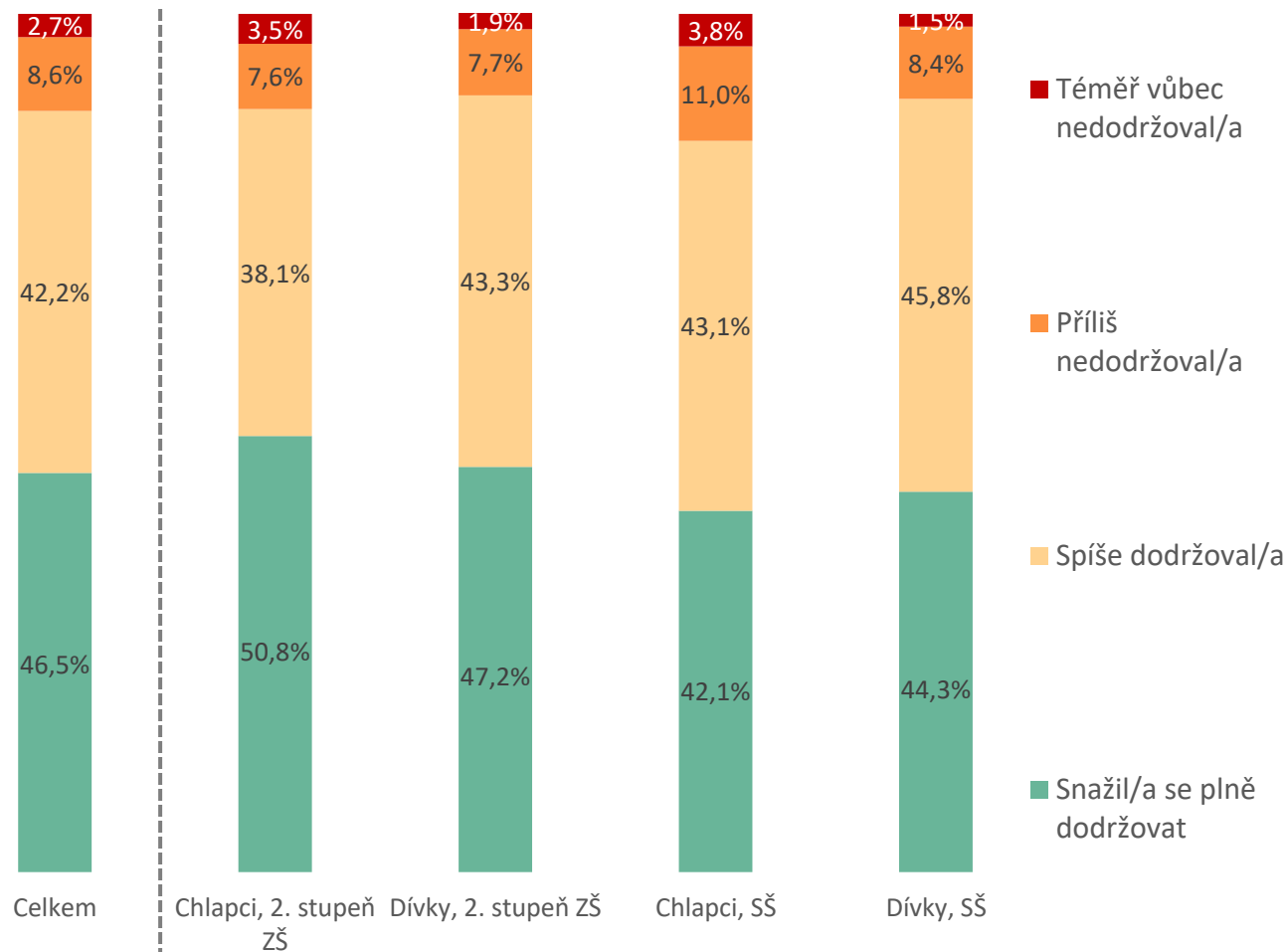
1. Dodržel si dobrovolně pravidla proti šíření covid-19?
2. Zažil jsi během karantény a distanční výuky něco z uvedeného více než jindy?
3. Co ti pomáhalo cítit se dobře během karantény a distanční výuky?

Trávení času během karantény

Dodržoval/a si dobrovolně pravidla proti šíření covid-19 (nošení roušek, omezení setkávání se s jinými lidmi, neobjímat se, nepít z jedné lahve atd.)?

Přibližně 89 % žáků uvedlo, že se během roku 2020 snažili, dobrovolně dodržovat pravidla proti šíření covid-19 (nošení roušek, omezení setkávání se s jinými lidmi, neobjímat se, nepít z jedné lahve atd.).

Dívky obecně dodržovaly opatření o něco více než chapci. Největší podíl žáků, kteří opatření příliš či téměř nedodržovali, nalezneme u stredoškolských chlapců.

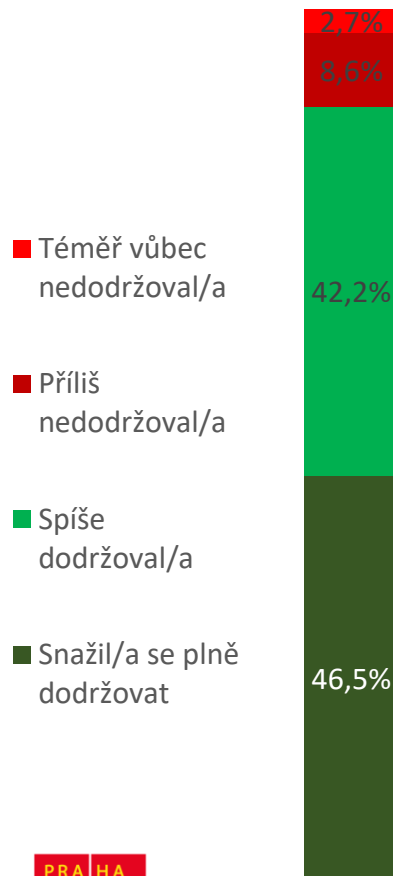

Trávení času během karantény

Dodržoval/a si dobrovolně pravidla proti šíření covid-19 (nošení roušek, omezení setkávání se s jinými lidmi, neobjímat se, nepít z jedné lahve atd.)?

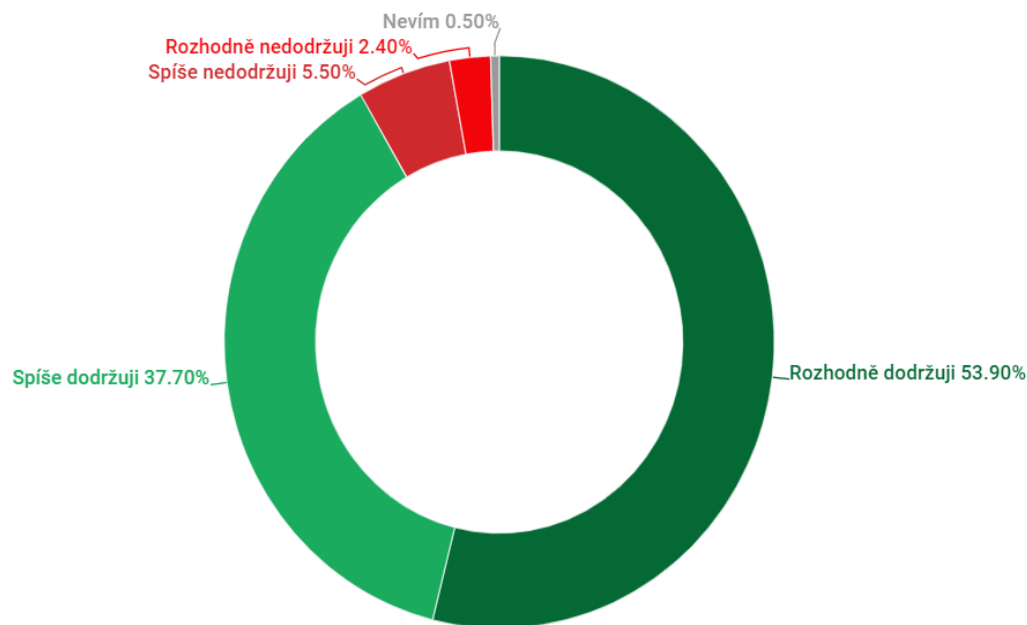
Hodnota necelých 89 % žáků, kteří uvedli, že se během roku 2020 snažili dodržovat pravidla proti šíření covid-19, relativně odpovídají odpovědím dospělé populace.

Prstencový graf vpravo uvádí výsledky průzkumu agentury Median pro Český rozhlas, kterého se ve dnech 2. a 3. března 2021 zúčastnilo 1020 respondentů starších 18 let.

data CSSP celkem

Důslednost dodržování opatření (v procentech)

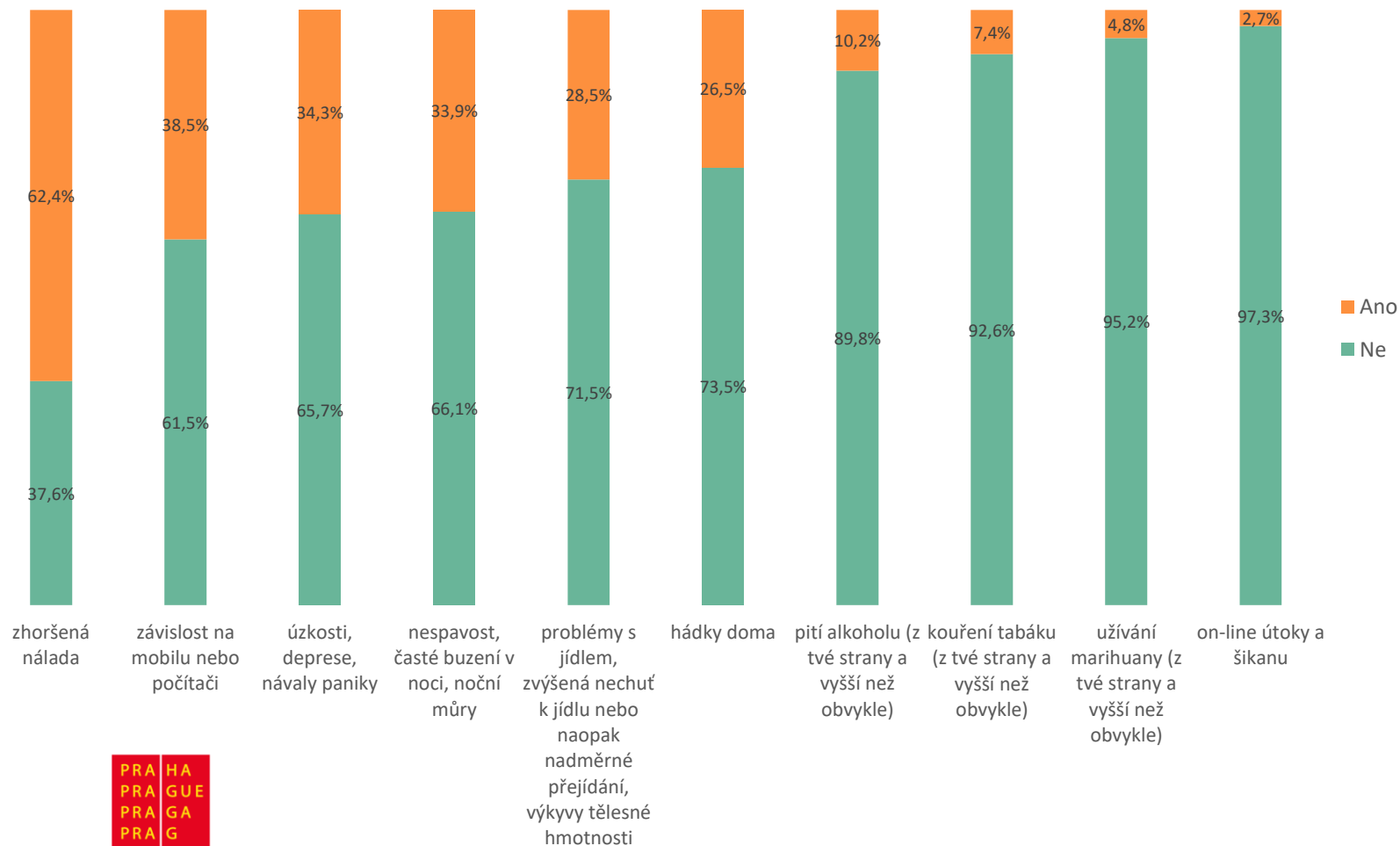
Trávení času během karantény – celkem

Zažil/a jsi Ty sám/sama během karantény a distanční výuky něco z uvedeného nově nebo více než jindy?

Žáci se během karantény a distanční výuky potýkají ve velkém procentu případů se zhoršenou náladou (62 %), úzkostmi a depresivními stavy (34 %) a nespavostí či buzením v noci (34 %).

Jako nejčastější rizikové chování chování uváděli žáci závislost na mobilu či počítači (39 %) a problémy související s příjmem potravy (29 %).

Nárůst užívání návykových látek uvádělo jen malé procento žáků.

Trávení času během karantény – celkem

Zažil/a jsi Ty sám/sama během karantény a distanční výuky něco z uvedeného nově nebo více než jindy?

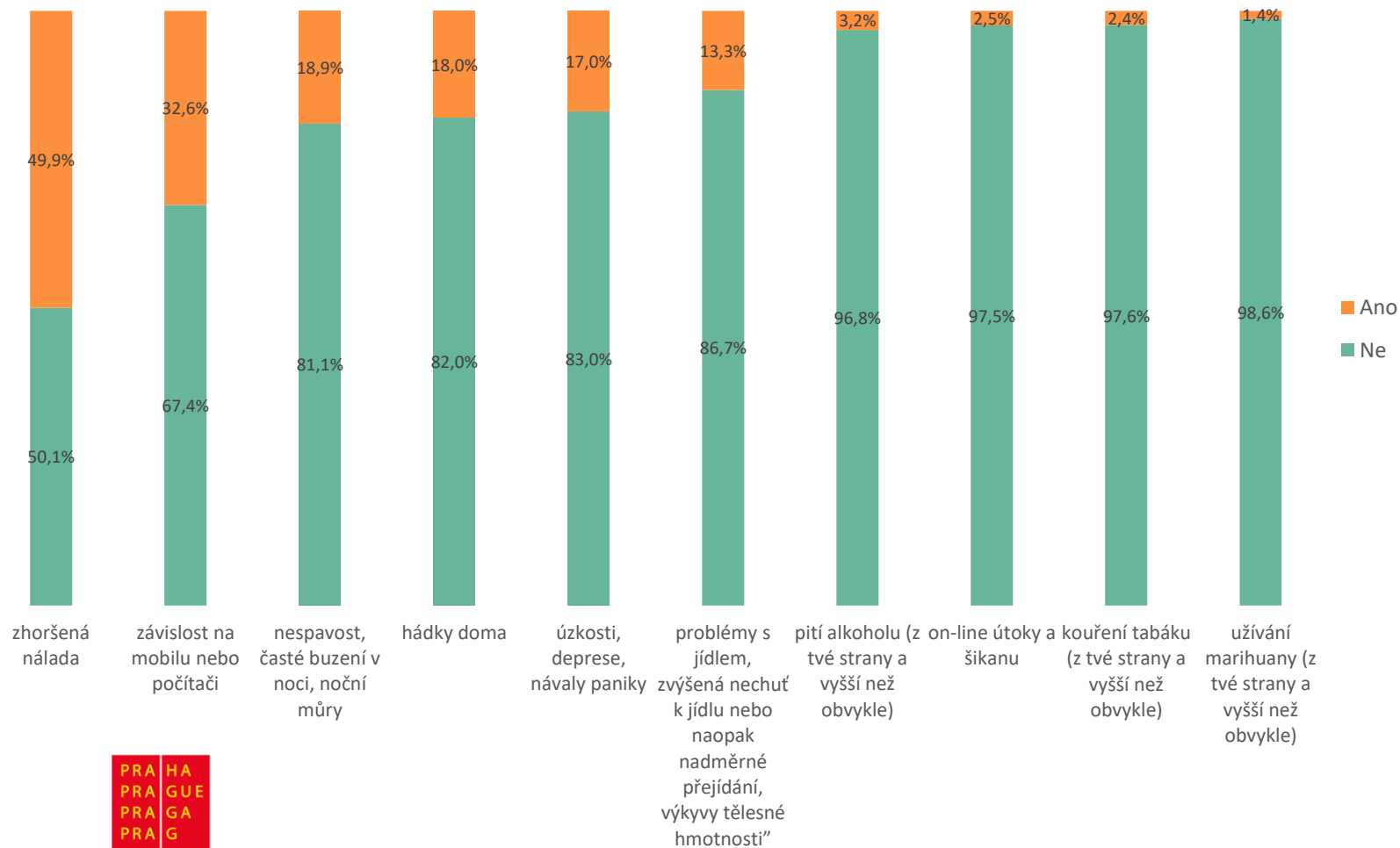
- Odpovědi u „závislosti na mobilu nebo počítači“ korelují s věkem a pohlavím respondentů. S rostoucím věkem stoupá výskyt kladných odpovědí a to cca o 6,7 % za každý ročník. Podle výsledků logistické regrese se dívky s tímto problémem během karantény setkávají nově nebo více než jindy až o třetinu častěji než chlapci.
- U úzkostí, depresivních stavů či návalů paniky je signifikantní korelace s pohlavím, ročníkem (věkem) a rodinným zázemím. S těmito obtížemi se během karantény nově nebo více než jindy častěji setkávají dívky, a to až o 60 % více než chlapci. Výskyt kladných odpovědí také stoupá s rostoucím věkem. Žáci žijící v domácnosti s oběma rodiči trpí těmito obtížemi o třetinu méně než žáci z jiných typů domácností.
- U vyššího než obvyklého pití alkoholu je nejvýraznější vliv ročníku (věku). Žití v domácnosti s oběma rodiči opět funguje jako protektivní faktor (tito žáci během karantény konzumovali alkohol ve zvýšené míře až o polovinu méně často než ostatní). Protektivním faktorem u starších žáků je také studium na gymnáziu v porovnání s ostatními typy škol.

Trávení času během karantény – chlapci, 2. stupeň ZŠ

Zažil/a jsi Ty sám/sama během karantény a distanční výuky něco z uvedeného nově nebo více než jindy?

Chlapci z 2. stupně základních škol se potýkají se sledovanými problémy a riziky méně než ostatní skupiny.

Dominantní jsou pro ně problémy s časem stráveným na technologiích.

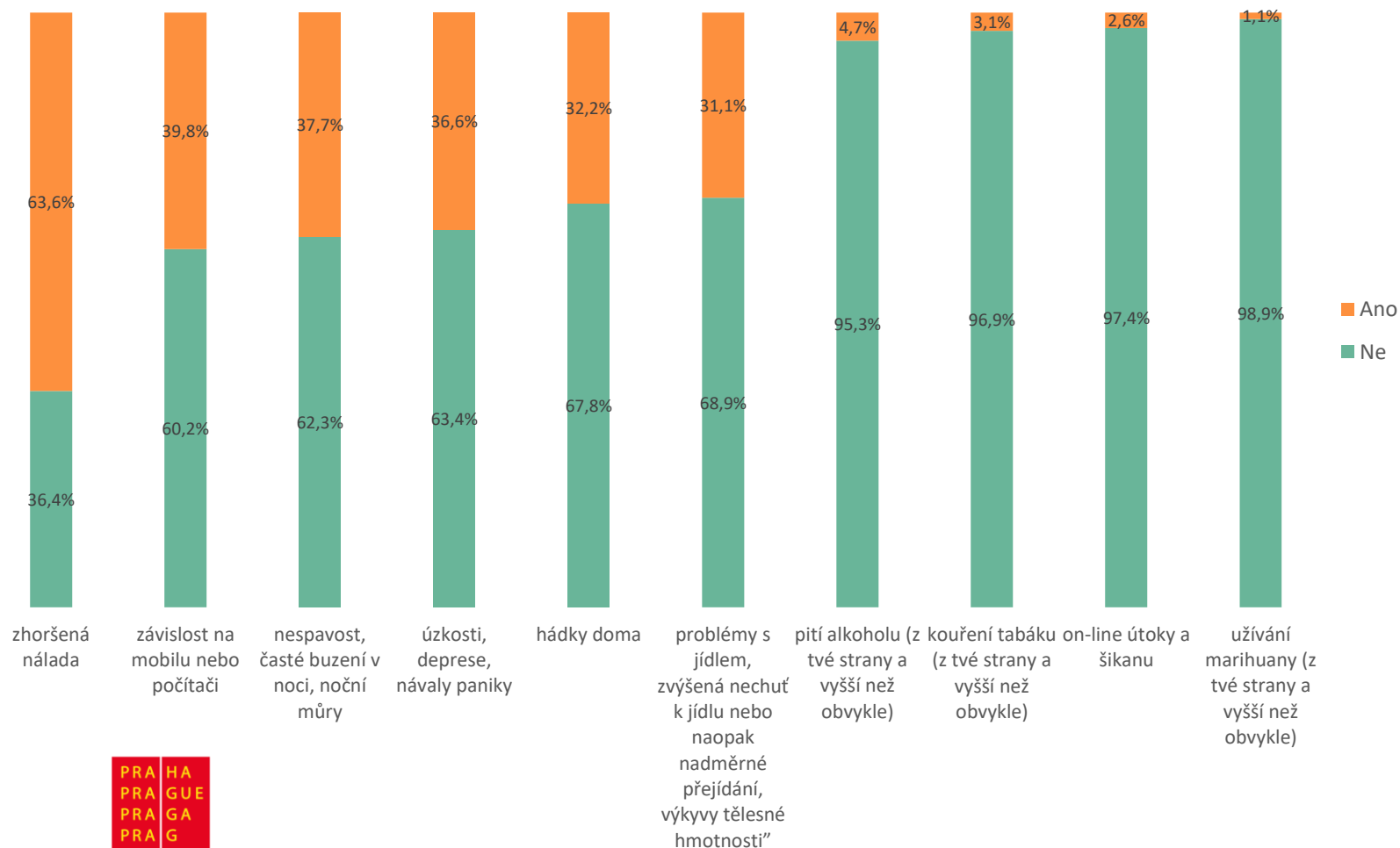

Trávení času během karantény – dívky, 2. stupeň ZŠ

Zažil/a jsi Ty sám/sama během karantény a distanční výuky něco z uvedeného nově nebo více než jindy?

Dívky z 2. stupně základních škol se potýkají se zhoršením nálad, nespavostí (38 %) a úzkostnými či depresivními stavy (37 %).

Silně zastoupené jsou ale také problémy s časem stráveným na technologiích.

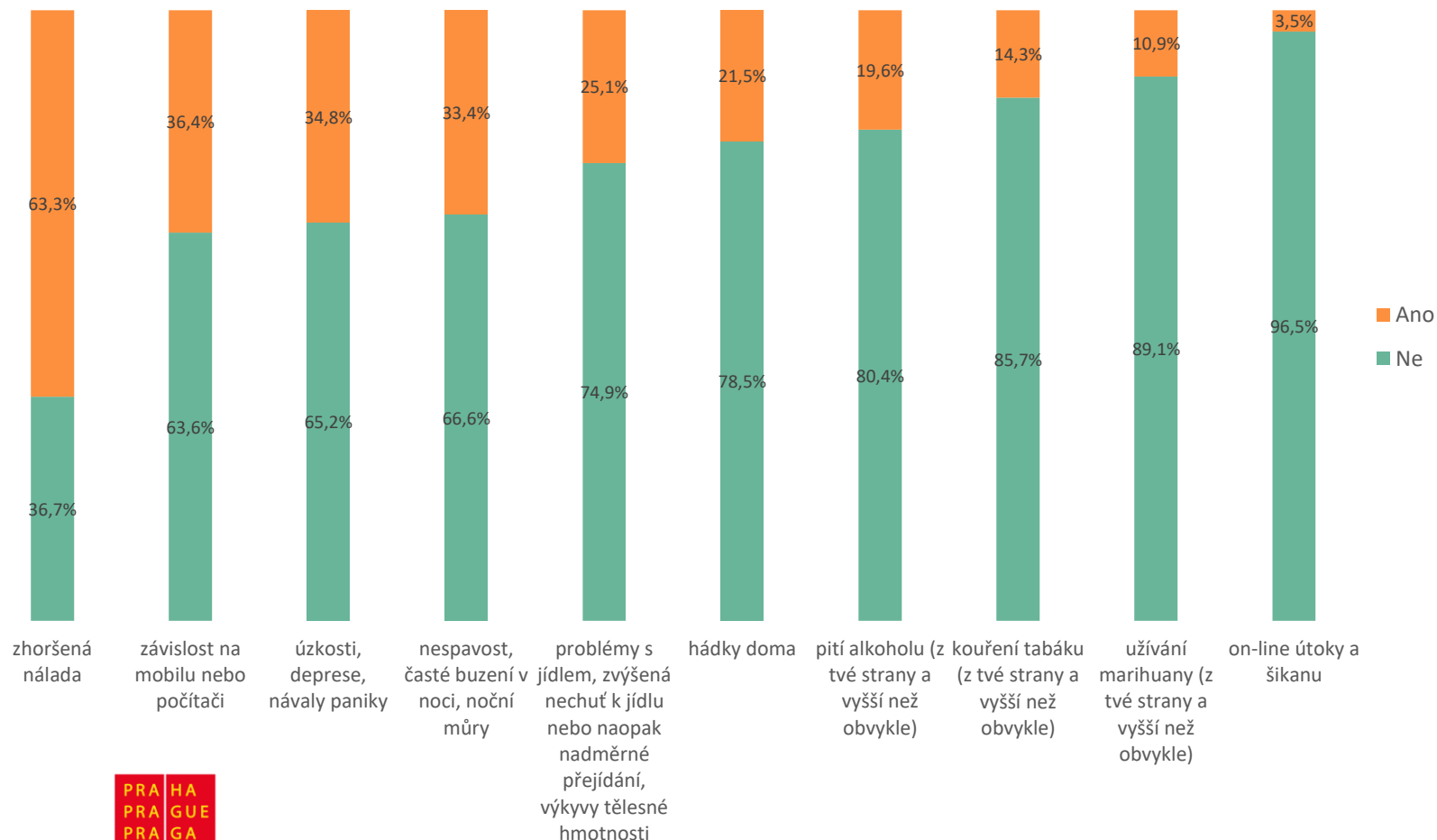

Trávení času během karantény – chlapci, SŠ

Zažil/a jsi Ty sám/sama během karantény a distanční výuky něco z uvedeného nově nebo více než jindy?

Chlapci ze středních škol se vedle zhoršených nálad potýkají nejčastěji s problémy s časem stráveným na technologiích.

V této skupině nicméně za pozornost stojí necelých 20 % u vyšší konzumace alkoholu.

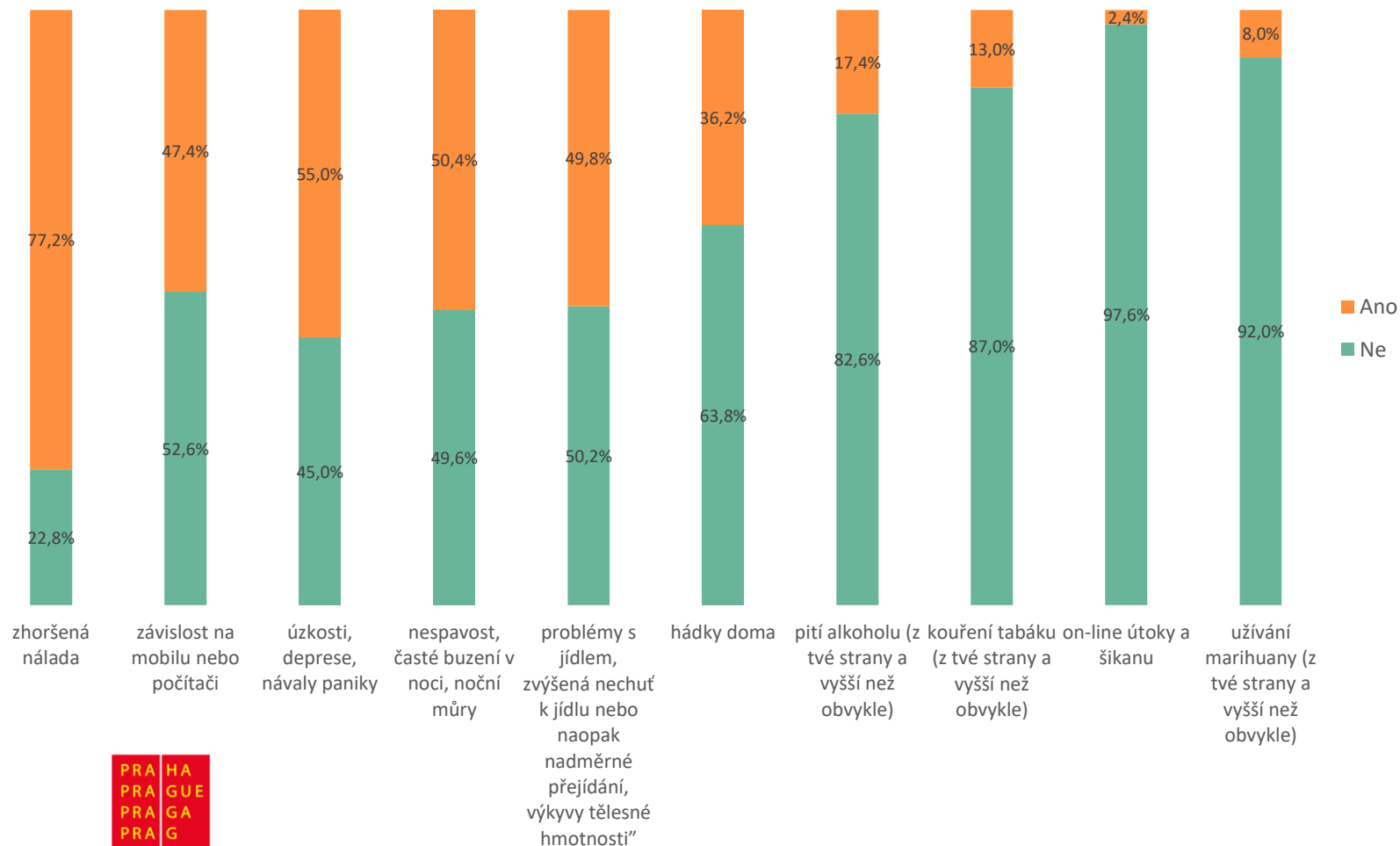
Trávení času během karantény – dívky, SŠ

Zažil/a jsi Ty sám/sama během karantény a distanční výuky něco z uvedeného nově nebo více než jindy?

Dívky ze středních škol vykazují nejvyšší čísla ze všech rozlišovaných skupin.

Více než polovina uvedla výskyt úzkostí (55 %) či problémů s nespavostí (50 %).

Ve velké míře (50 %) také uváděli problémy související s příjmem potravy.

Trávení času během karantény – celkem

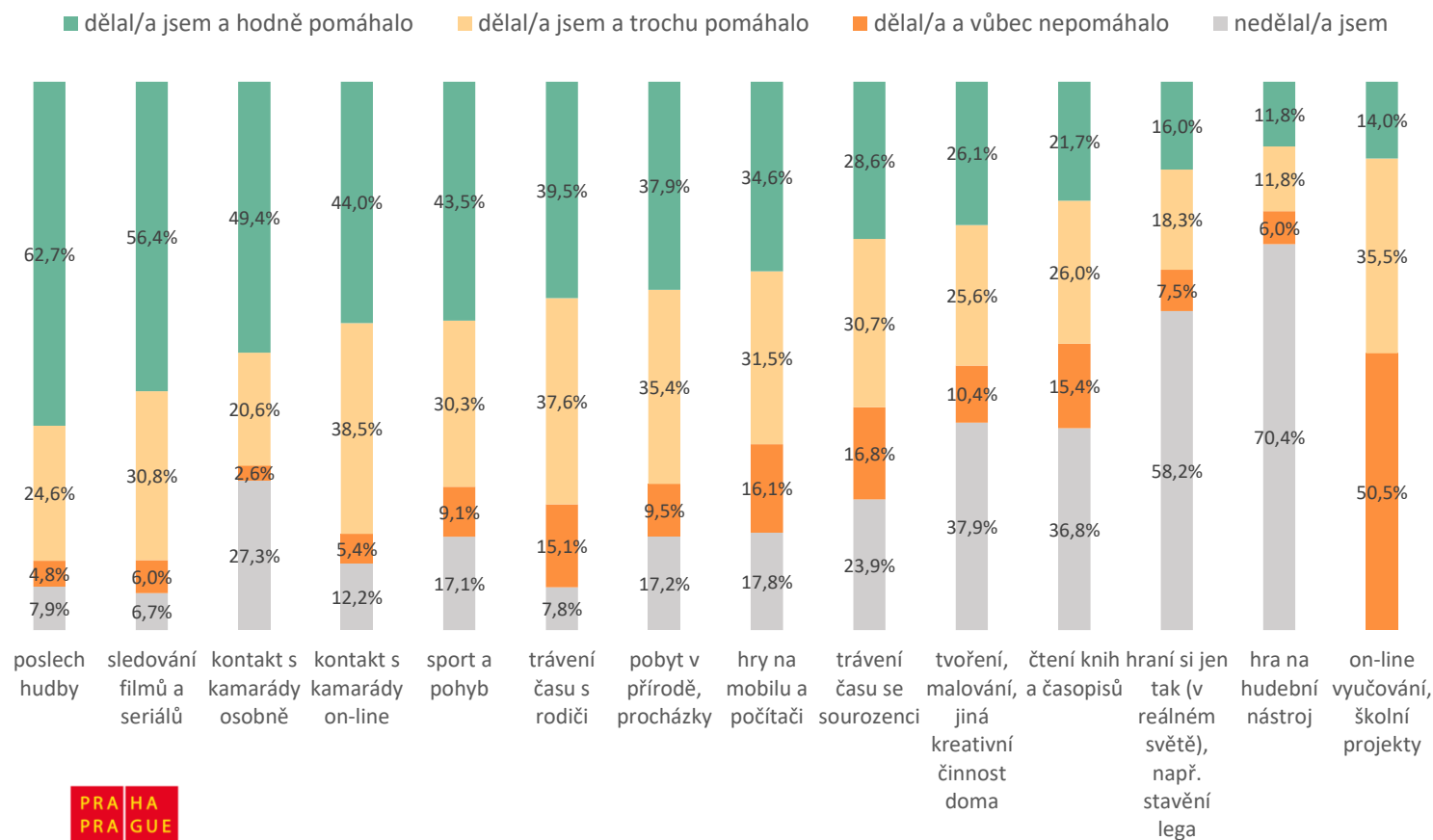
Co ti pomáhalo/pomáhá cítit se dobře během karantény a distanční výuky?

Žáci mezi aktivitami, co jim během karantény nejvíce pomáhají cítit se dobře, nejčastěji uváděli:

- 1) poslech hudby
- 2) sledování filmů a seriálů
- 3) osobní kontakt s přáteli

Mezi dále užitečné činnosti řadili sport a pohyb, pobyt v přírodě a procházky či kontakt s kamarády on-line.

Nejméně nápomocné bylo podle žáků trávení času se sourozenci, čtení knih a časopisů, hraní si a především pak on-line vyučování, které pro cítění se dobře vůbec nepomáhalo většině žáků.

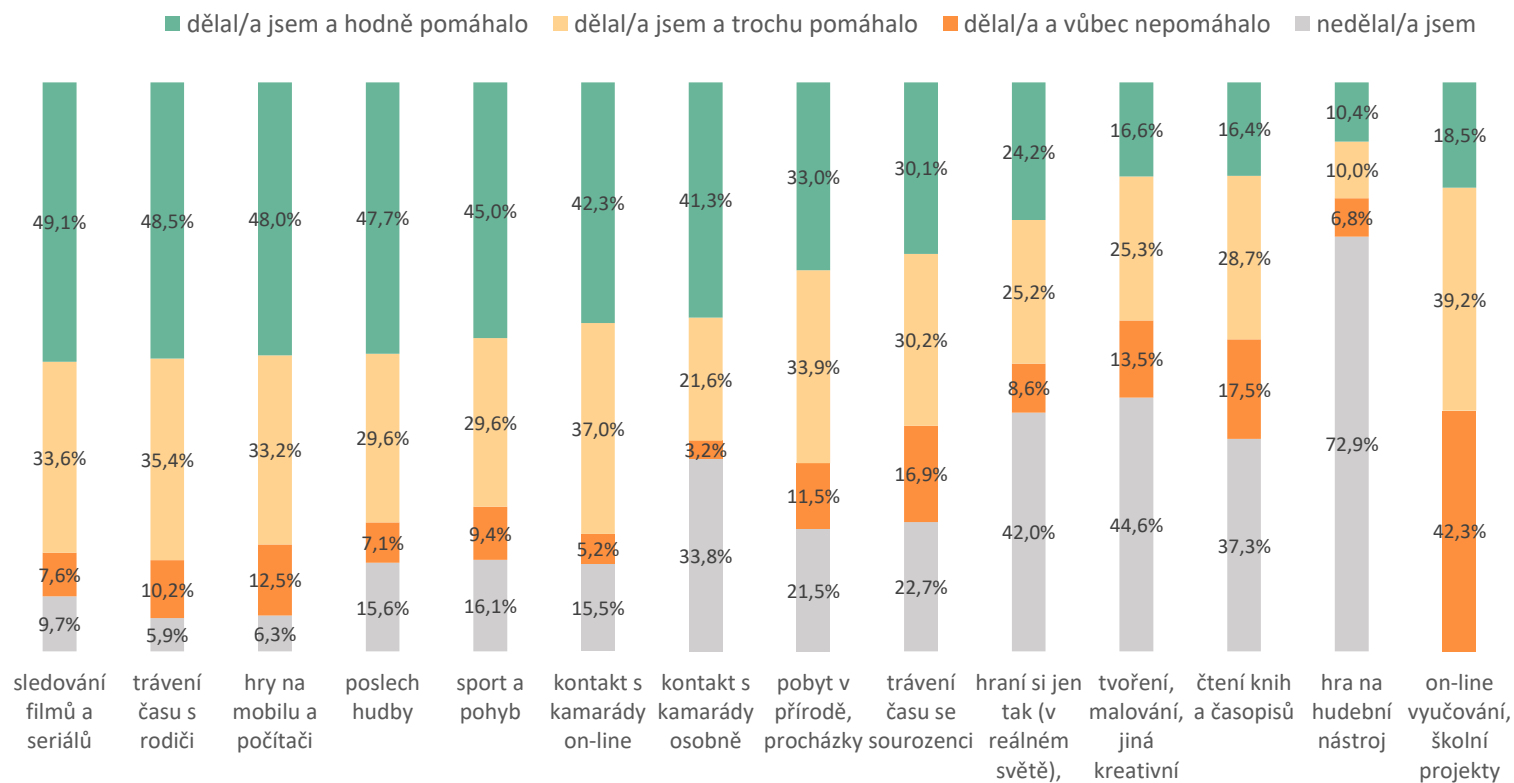

Trávení času během karantény – chlapci, druhý stupeň ZŠ

Co ti pomáhalo/pomáhá cítit se dobře během karantény a distanční výuky?

Chlapcům z 2. stupně základních škol pomáhá sledování filmů a seriálů stejně jako ostatním pracovním skupinám.

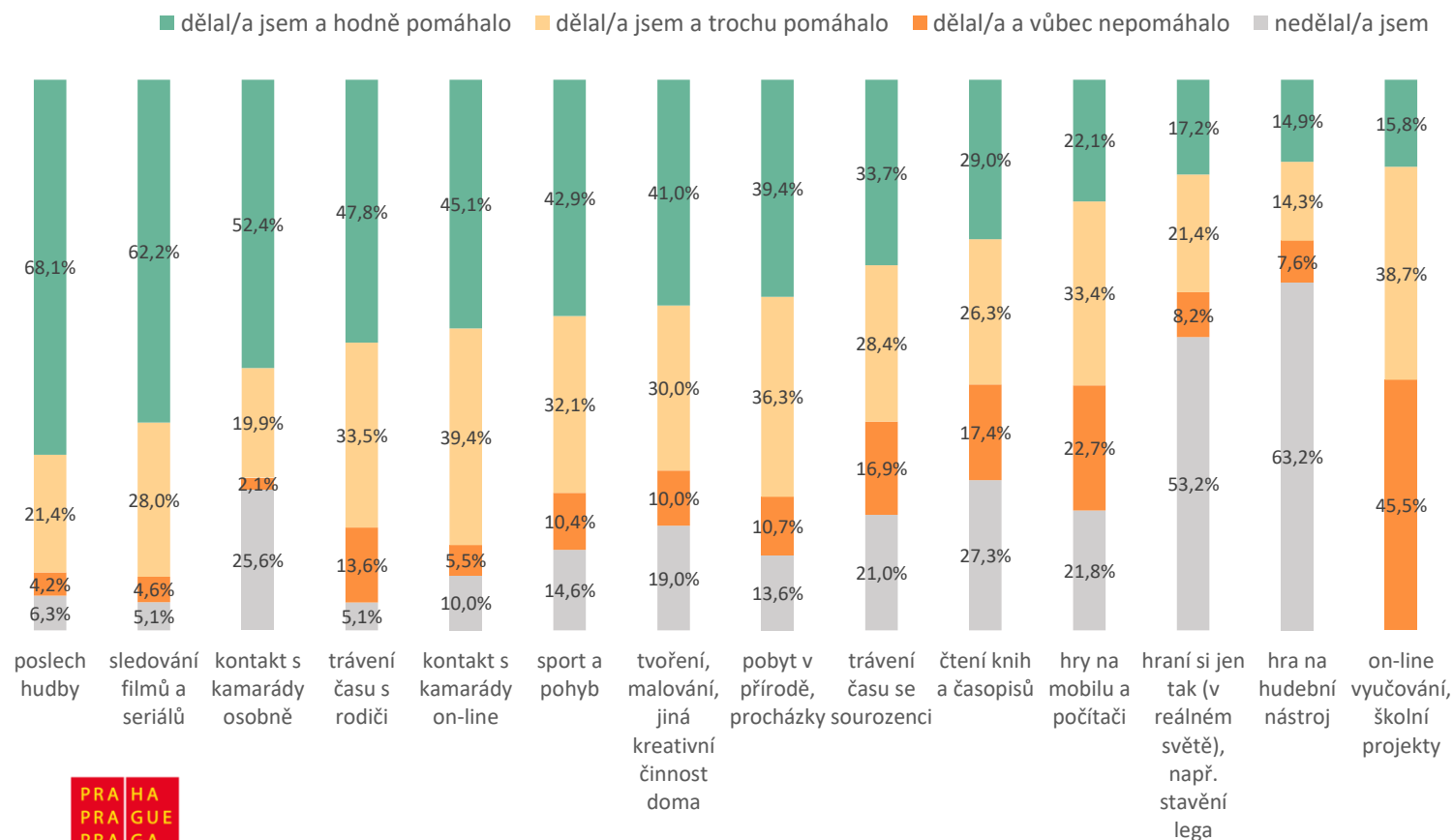
Na rozdíl od starších dětí jim ale také pomáhá trávení času s rodiči a mezi aktivitami, které jim pomáhají cítit se dobře, uvádí také hry na mobilu či počítači.

Trávení času během karantény – dívky, druhý stupeň ZŠ

Co ti pomáhalo/pomáhá cítit se dobře během karantény a distanční výuky?

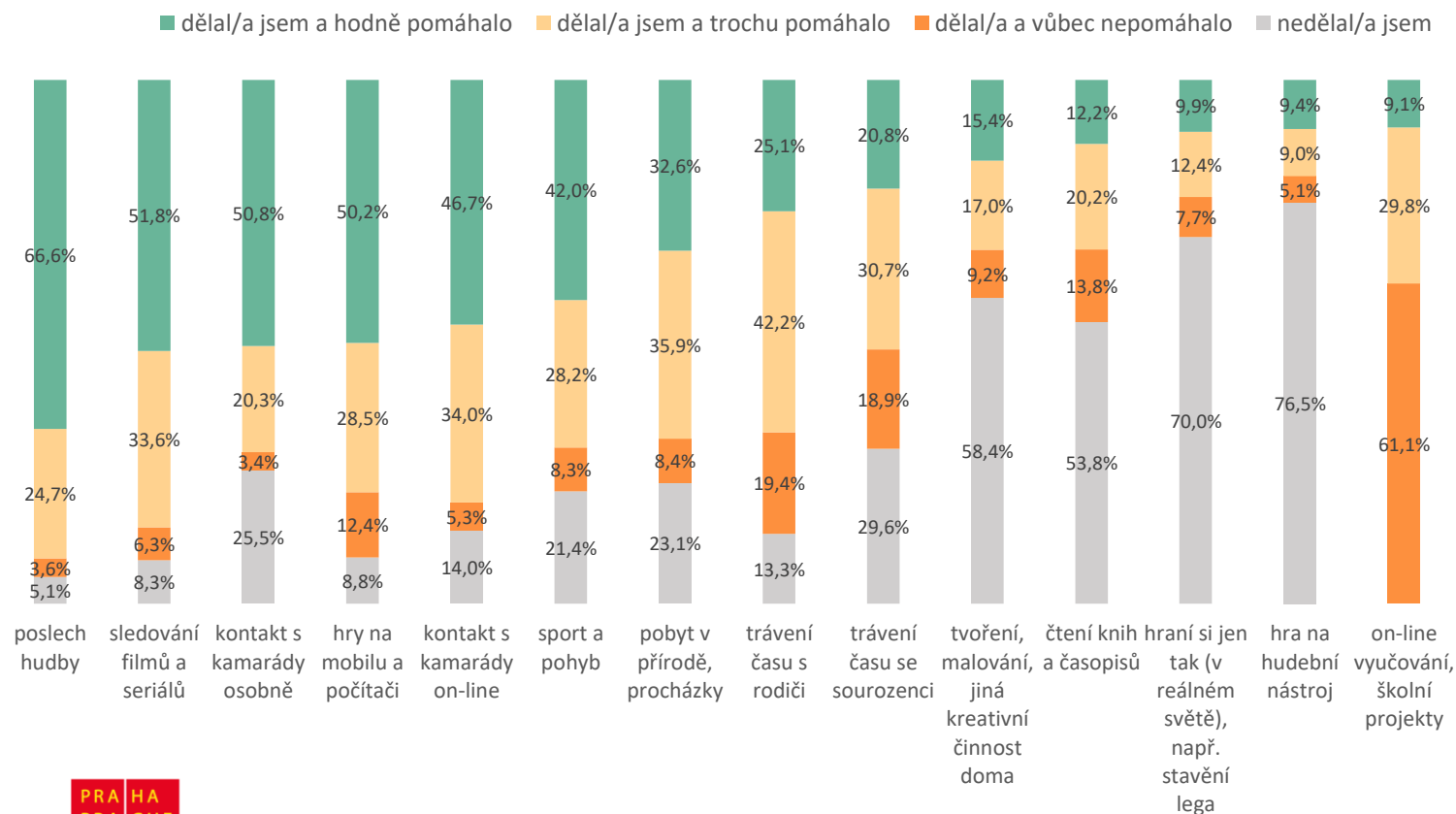
Dívčák z 2. stupně základní školy pomáhá poslechem hudby, sledováním filmů a seriálů či kontaktem s kamarády osobně.

Trávení času během karantény – chlapci, SŠ

Co ti pomáhalo/pomáhá cítit se dobře během karantény a distanční výuky?

Chlapcům ze středních škol pomáhá poslech hudby a sledování filmů a seriálů stejně jako ostatním pracovním skupinám.

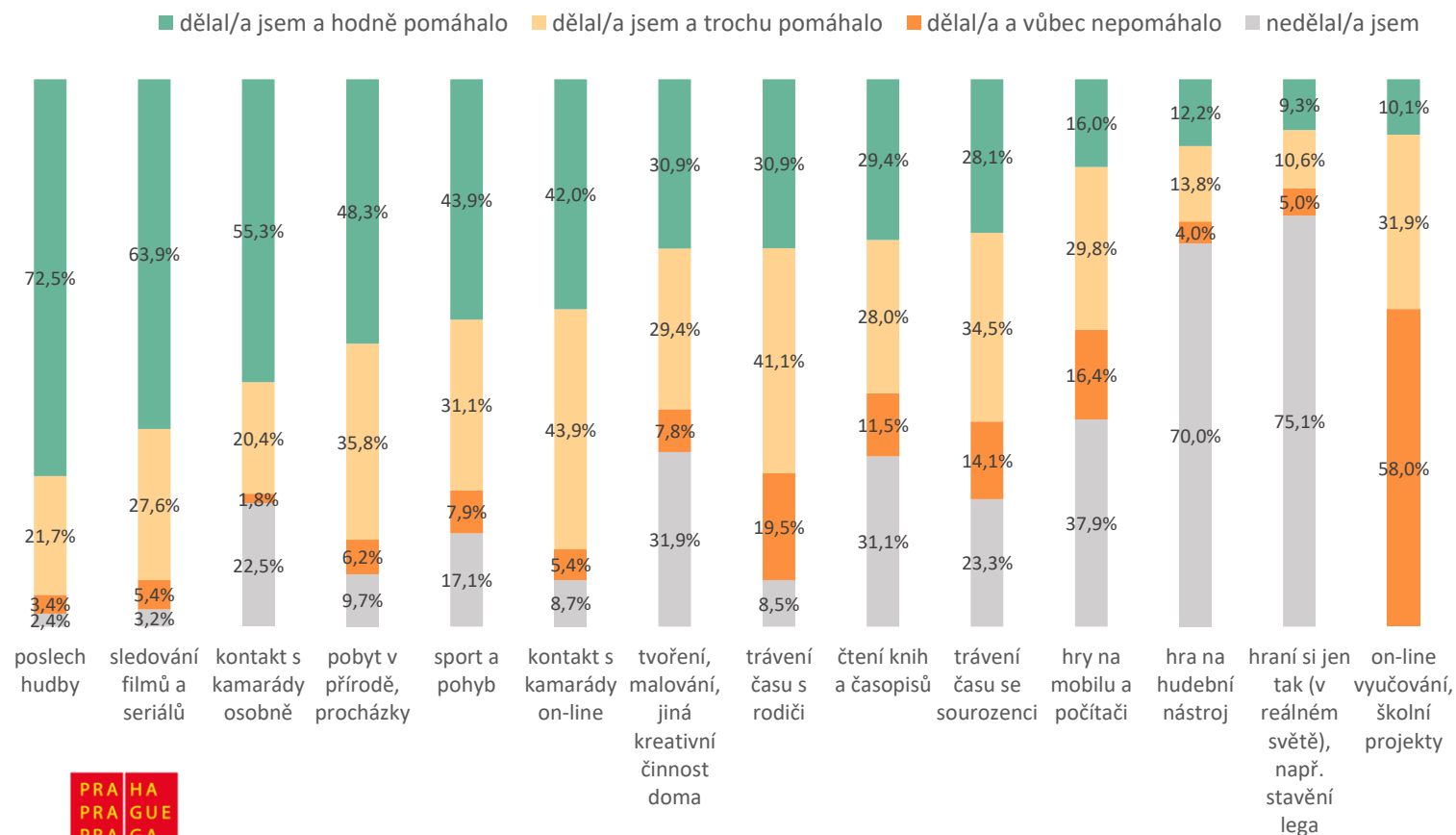

Trávení času během karantény – dívky, SŠ

Co ti pomáhalo/pomáhá cítit se dobře během karantény a distanční výuky?

Dívkám ze středních škol pomáhá poslech hudby a sledování filmů a seriálů stejně jako ostatním pracovním skupinám.

Na rozdíl od ostatních skupin uvádí častěji také tvoření, malování a kreativní činnosti.

Duševní zdraví (pouze rok 2019)

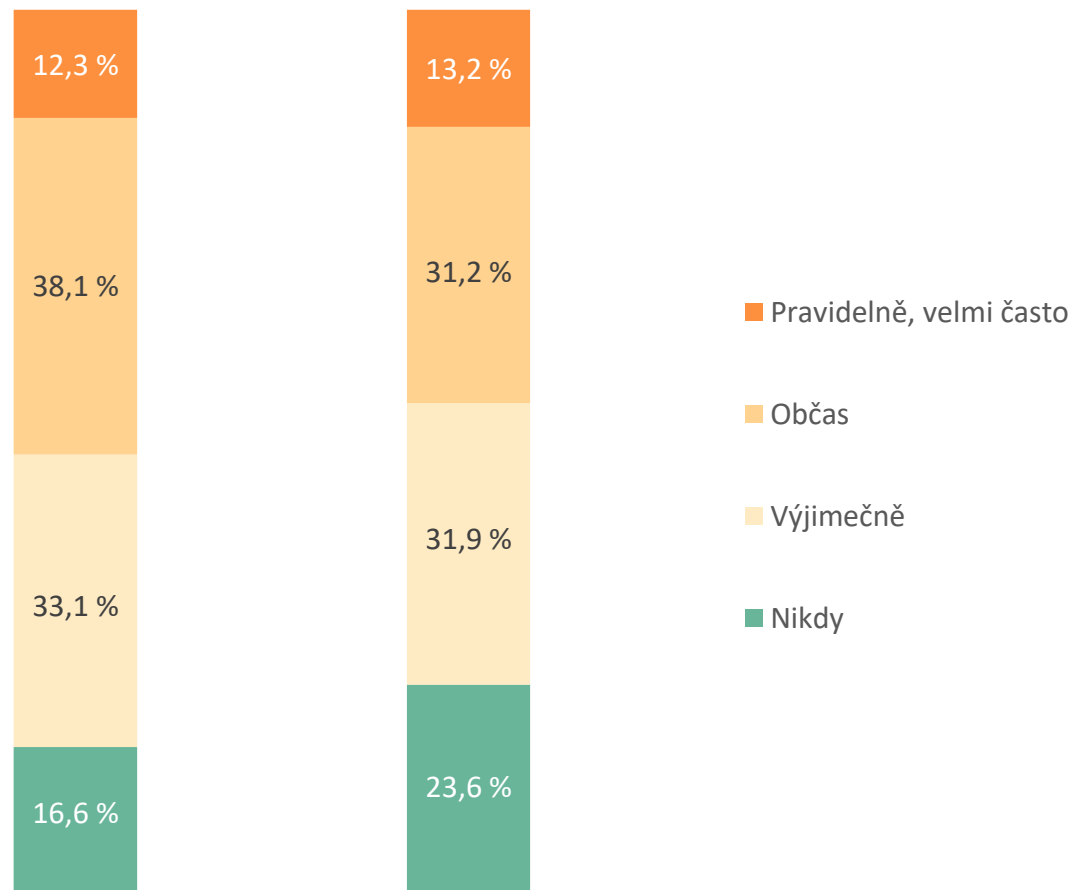
Duševní zdraví – spokojenost a obavy – pouze rok 2019

V roce 2019 byly zadávány také otázky týkající se duševního zdraví.

V roce 2020 tyto otázky nebyly zařazeny z časových důvodů (rozsahu dotazníku), jakkoliv si uvědomujeme jejich důležitost.

12,3 % žáků mívá pravidelně či velmi často obavy, co jim den přinese.

13,2 % žáků se pravidelně trápí, co si o nich myslí ostatní.

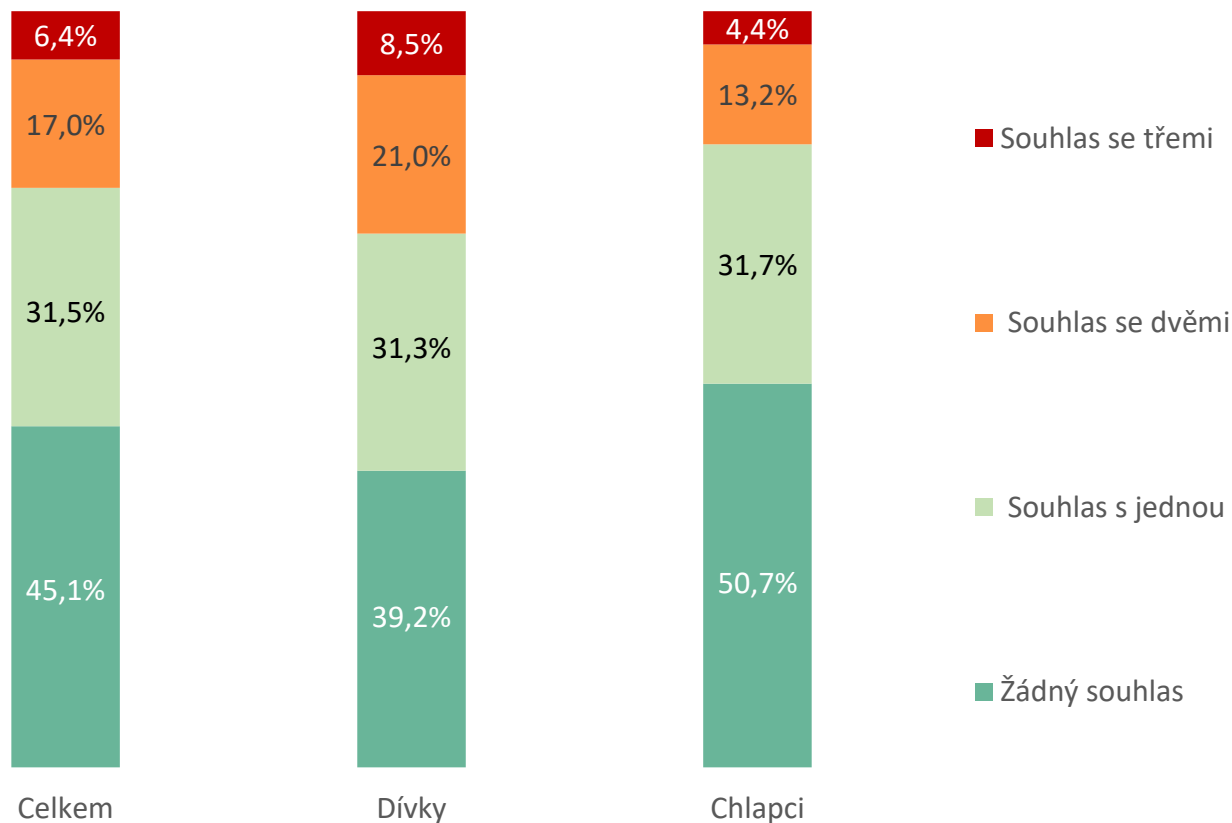
Duševní zdraví – poruchy příjmu potravy – pouze rok 2019

- I. Bojíš se ztráty kontroly nad množstvím snědeného jídla?
- II. Prodělal/a jsi výrazné změny tělesné váhy za poslední 3 měsíce?
- III. Myslíš si, že jídlo ovládá tvůj život?

V roce 2019 byly v dotazníku položeny celkem 3 otázky týkající se oblasti poruch příjmu potravy. Za problematickou považujeme situaci žáků, kteří z na trojici otázek (viz výše) odpověděli dvakrát či třikrát ano.

Podíl dívek, které odpověděly kladně na dvě či tři otázky, je celkem 29,5 %, zatímco u chlapců se jedná o 17,6 %.

V průměru tak jako rizikový případ vychází 23,4 % žáků.

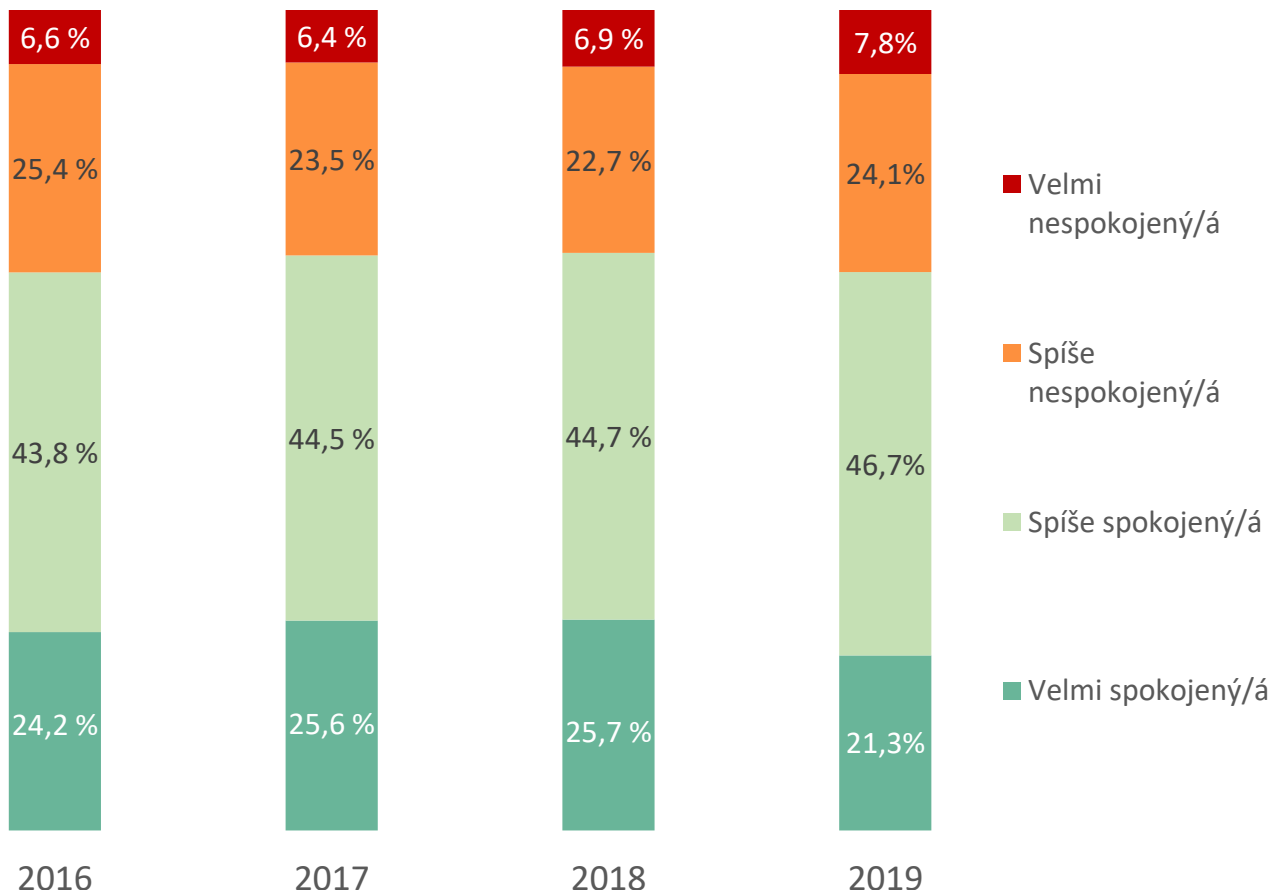

Duševní zdraví – spokojenost s váhou a postavou – 2016 až 2019

Jsi spokojený/á se svou váhou a postavou?

Procenta žáků, kteří uvádějí, že jsou spíše spokojeni či velmi spokojeni se svou váhou a postavou, jsou v jednotlivých letech velmi podobná.

V roce 2019 mírně stoupl podíl žáků, kteří jsou se svou vahou spíše nespokojeni či velmi nespokojeni v porovnání s rokem 2018, a to na 31,9 % oproti 29,6 %, ale téměř totožná hodnota to byla v roce 2016, konkrétně 32 % žáků, z dlouhodobého pohledu tak nedochází k nárůstu ani poklesu.

Informační gramotnost

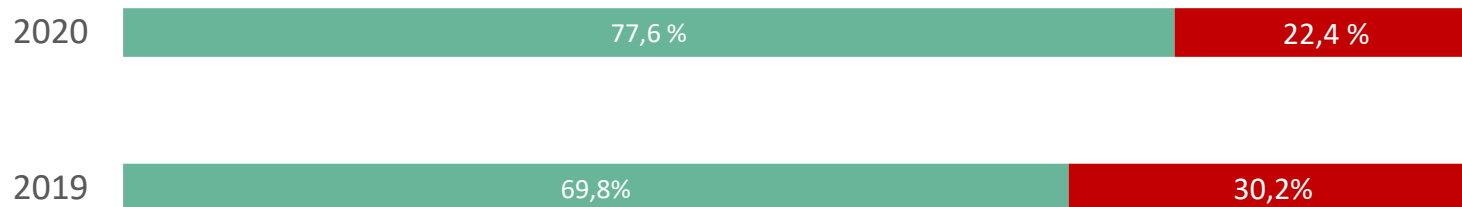
Informační gramotnost

Ověřuješ si informace získané na internetu? Pokud ano, jak?

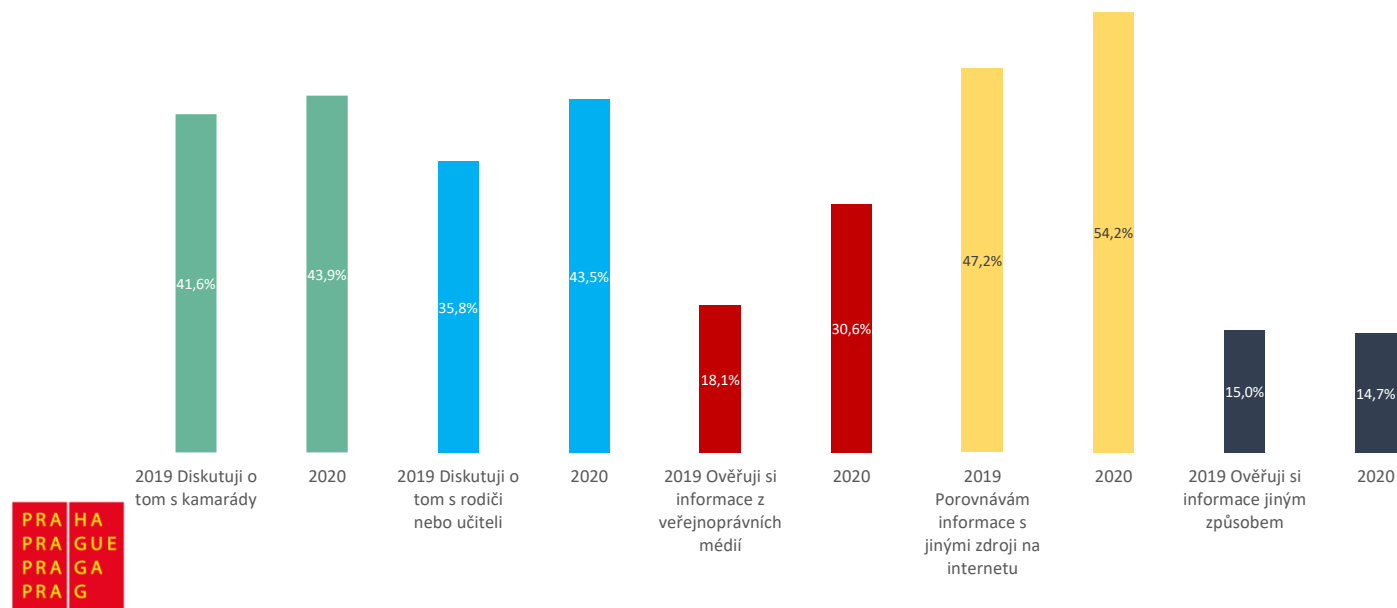
V roce 2019 byla nově zařazena otázka sledující ověřování informací získaných na internetu.

Téměř 70 % žáků v roce 2019 uvedlo, že si informace ověřují. V roce 2020 to uvedlo 77,6 %.

Nejčastěji žáci porovnávají informace s jinými zdroji na internetu nebo diskutují s kamarády či rodiči a učiteli.

■ Ano ■ Ne

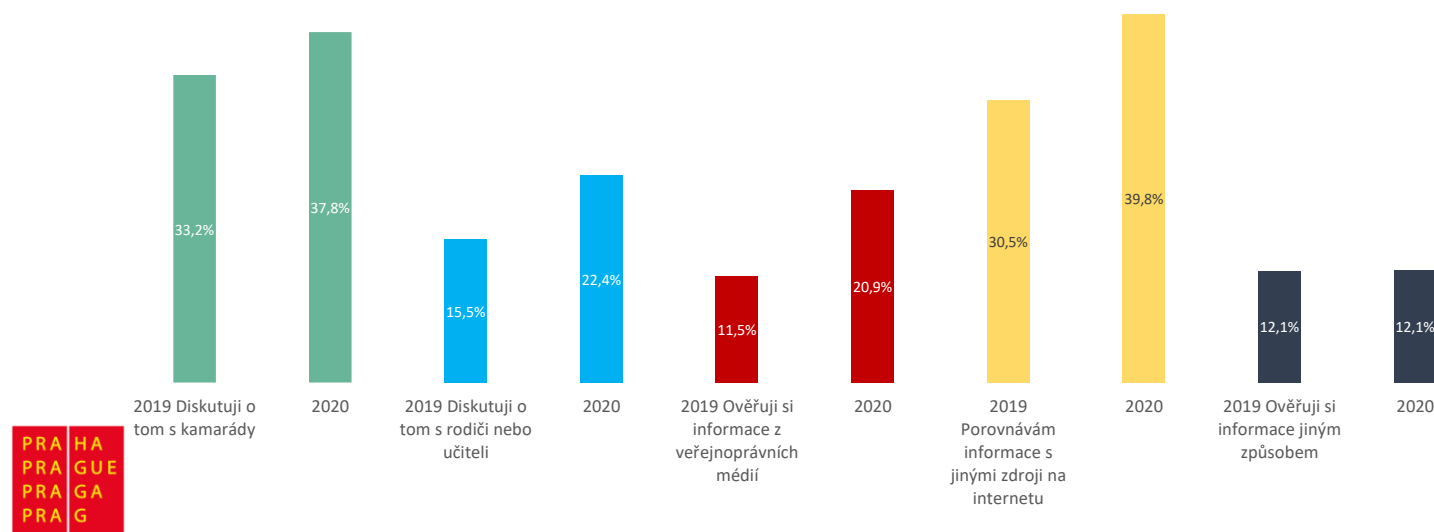
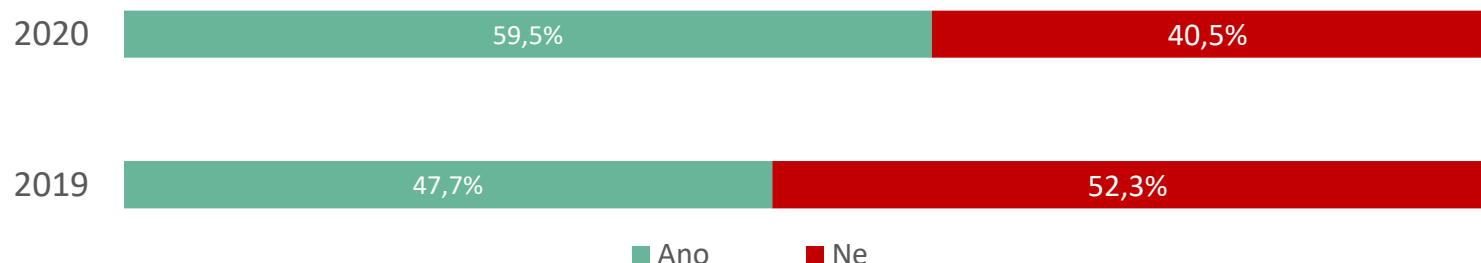
Informační gramotnost

Ověřuješ si informace prezentované na sociálních sítích (YouTube, Instagram, TikTok)? Pokud ano, jak?

V roce 2019 byla nově zařazena otázka sledující ověřování informací získaných ze sociálních sítí.

Informace si v roce 2019 ověřovala necelá polovina žáků (47,7 %). V roce 2020 ověřování uvedlo téměř 60 % žáků.

Nejčastěji o informacích diskutují s kamarády nebo je porovnávají s jinými zdroji na internetu.

Zájem o pomoc a další informace

Pomoc a informace (2020)

Aktuálně bych potřeboval/a pomoc nebo informace v těchto oblastech

žáci mohli zaškrtnout více možností z 11 nabídnutých variant (typy rizikového chování), plus mohli napsat vlastní odpovědi

Žáci nejvíce žádali o pomoc nebo informace k tématům závislosti na internetu, hrách a mobilních telefonech, finanční a právní gramotnosti a poruchám příjmu potravy.

Další častěji uváděná témata byla např. bezpečnost na internetu nebo informace týkající se bezpečnosti sexuálního styku.

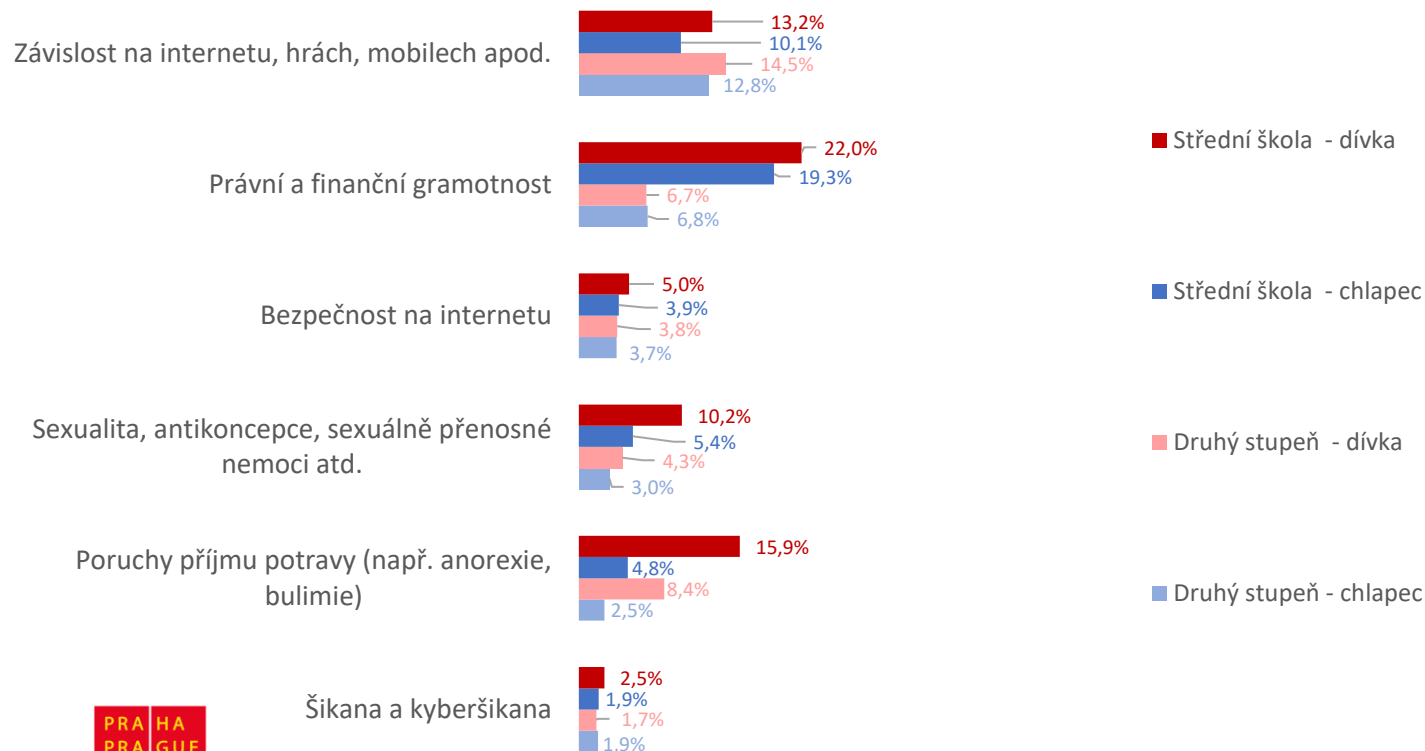
Pomoc a informace dle stupně školy a pohlaví

Aktuálně bych potřeboval/a pomoc nebo informace v těchto oblastech

žáci mohli zaškrtnout více možností z 11 nabídnutých variant (typy rizikového chování), plus mohli napsat vlastní odpovědi

Pomoc a informace obecně poptávají častěji dívky než chlapci a středoškoláci častěji než žáci ze základních škol.

Dívky středoškolačky poptávají častěji zejména informace týkající se poruch příjmu potravy, ale i sexuality a antikoncepce a také závislosti na internetu.

Podpora a pomoc (2020)

V jaké další oblasti bys uvítal/a podporu a pomoc?

žáci mohli zaškrtnout více možností ze 7 nabídnutých variant (vztahové a emocionální), plus mohli napsat vlastní odpovědi

Žáci nejvíce žádali o podporu a pomoc se zvládáním stresu ze zkoušení a písemek, zvládáním učiva a plánováním a plněním školních úkolů.

Další častěji uváděné téma bylo např. vztahy se spolužáky, ale o pomoc a podporu v něm žádalo výrazně méně žáků, než u třech hlavních oblastí.

Shrnutí hlavních zjištění:

- 1) Rozmach technologických závislostí**
- 2) Nápor na duševní zdraví**
- 3) Látkové opojení mezi žáky nefrčí**
- 4) Trvalá rizika kyberprostoru nemizí**
- 5) Epidemiologická opatření mají na jednotlivé žáky různě silné dopady**
- 6) Žáci dodržují opatření stejně jako dospělí**

Shrnutí hlavních zjištění 1:

Rozmach technologických závislostí

- Narostl podíl žáků, kteří mají problémy kvůli času strávenému na technologiích, na sociálních sítích a sledováním videí (častěji dívky) nebo hraním her (častěji chlapci)
- Žáci poptávají pomoc a více informací zejména pro oblast technologických závislostí
- 20 % žáků utratilo v loňském roce na internetu více peněz, než si mohli dovolit

Shrnutí hlavních zjištění 2:

Nápor na duševní zdraví

- Žáci se během karantény potýkali zejména se zhoršenou náladou (62 %), úzkostmi a depresivními stavy (34 %) a nespavostí (34 %)
- Časté byly také problémy související s poruchami příjmu potravy, a to zejména u středoškolských dívek (uvedlo 50 % dívek)

Shrnutí hlavních zjištění 3:

Látkové opojení mezi žáky nefrčí

- V roce 2020 pokračoval dlouholetý trend celkového poklesu užívání alkoholu, marihuany a dalších návykových látek mezi žáky
- Riziko nárůstu konzumace alkoholu v době covidu se vyskytlo pouze u nejstarších (často plnoletých) chlapců
- Elektronické cigarety a zařízení na zahřívání tabáku jsou u žáků častější než klasické tabákové cigarety, celkový počet kuřáků se ale trvale snižuje

Shrnutí hlavních zjištění 4:

Trvalá rizika kyberprostoru nemizí

- 39 % žáků v roce 2020 zažilo, že je na internetu někdo pomluvil, nadával jim či ubližoval, což je nejvíce za všechny sledované období od r. 2016
- 29 % žáků uvedlo, že je v roce 2020 někdo cizí kontaktoval s nevyžádanou erotickou nabídkou na internetu (nevyžádaným chatováním/hovorem o sexu, nabídkou peněz za intimní fotografie atd.)

Shrnutí hlavních zjištění 5:

Epidemiologická opatření mají na jednotlivé žáky různě silné dopady

- Podle našich dat nedošlo ke zhoršení v ukazateli, jak se žáci v roce 2020 cítí doma, jak se cítí mezi spolužáky či jak jsou celkově spokojeni se svým životem
- 63 % žáků je se svým životem spokojeno výborně či spíše dobře, 9,3 % se svým životem spokojeno není, proti roku 2019 tak nedošlo k posunu
- Dopady na žáky nelze paušalizovat – určitá část žáků je za distanční výuku ráda a cítí se v ní lépe než při běžné výuce, části vadí, ale zvládá to, pro část žáků má pak distanční výuka výrazně negativní dopady

Shrnutí hlavních zjištění 6:

Žáci dodržují opatření stejně jako dospělí

- 89 % žáků uvedlo, že se snažili dodržovat pravidla proti šíření covid-19 (nošení roušek, omezení setkávání s jinými lidmi)
- Žákům k tomu, aby se i během karantény cítili dobře, nejvíce pomáhá poslech hudby, sledování filmů a seriálů, kontakt s přáteli osobně či on-line a sport a pohyb

Kontakt na autory:

Bc. Roman Petrenko

roman.petrenko@csspraha.cz

Mgr. Miroslav Líbal

mirek.libal@gmail.com

Kompletní zprávy ze všech ročníků šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze naleznete na:

www.prevence-praha.cz/index.php/vyzkumy-cssp-pcpp.html